

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Terveysten edistämisen koulutusohjelma / Ylempi AMK

Juha Setälä

VARUSMIESTEN OSALLISTUMINEN HARRASTUS- JA JÄRJESTÖTOIMIN-
TAAN

Opinnäytetyö 2012

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Terveyden edistämisen koulutusohjelma / Ylempi AMK

SETÄLÄ, JUHA	Varusmiesten osallistuminen harrastus- ja järjestötoimintaan
Opinnäytetyö	79 sivua + 18 liitesivua
Työn ohjaaja	Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, yliopettaja
Maaliskuu 2012	
Avainsanat	järjestö, osallistuminen, yhteisöllisyys, liikuntakerho, puolustusvoimat, kolmas sektori

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten aktiivisesti varusmies on sitoutunut harrastus- ja järjestötoimintaan, varusmiehen yhteisöllisiä tekijöitä sekä osallistumista varuskunnan liikuntakerhon toimintaan. Tutkimus oli osa ”Voi hyvin nuori!”-hanketta, joka on nuorten aikuisten (16 - 29 vuotta) hyvinvointiin keskittyvä tutkimushanke. Tutkimus oli kvantitatiivinen, ja kohteena oli erään maavoimien yksikön tammikuussa 2011 aloittanut saapumiserä. Hyväksytty otanta oli 901 varusmiestä (N=901).

Tuloksien mukaan järjestötoimintaan ei osallistunut ollenkaan 90 - 96 % vastaajista ja saatu tulos on samantyyppinen vastaavissa järjestötutkimuksissa. Osallistuvia oli järjestömallista riippuen 1 - 5 % vastaajista. Liikuntaa harrastaa riittävästi 11 % vastaajista, jos mittarina pidetään valtakunnallisia liikuntakriteerejä. Liikunnallisessa seuratoiminnassa oli mukana noin 21 % vastaajista. 43 % vastaajista koki, että armeija ei vaikuta harrastusaktiivisuuteen. Tutkimuksen nuoret haluavat viettää aikaansa yleensä 3 - 5 hengen ryhmissä ja siviilin yhteisiin palaaminen ei tuota kotiutuvalle varusmiehelle vaikeuksia. Varuskunnan liikuntakerhoon osallistuminen oli vähäistä, mutta tulokseen vaikutti vähäinen palvelusaika ja toiminnan vähäinen markkinointi. Liikuntakerhon ulkopuolella ei liikuntaa harrastanut ollenkaan 38 % vastaajista.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Health Promotion

SETÄLÄ, JUHA   Conscripts' Participation in Recreational and Organizational Activities

Bachelor's Thesis   79 pages + 18 pages of appendices

Supervisor   Eeva- Liisa Frilander- Paavilainen, PhD

January 2012

Keywords   organization, participation, community, sports club, the Defence Forces, third sector

The aim of this study was to determine how actively the conscripts are committed to participating in recreational and organizational activities, the sense of community among conscripts and their participation in the garrison's sports club activities. The study was a part of the "Voi hyvin nuori" - project, which focused on the well-being of young adults (16 - 29 years). The quantitative research method was used and the sample was 901 conscripts (N = 901), who started their military service in January 2011.

According to the study, 90 - 96 % of the respondents did not participate in organizational activities at all, a result in line with other similar studies. Depending on the organizational model, 1 – 5 % of the respondents participated. 11 % of the respondents engage in sufficient physical exercise, measured by national criteria. About 21 % of the respondents belong to sports-related clubs. 43 % of the respondents feel that the army does not affect the recreational activity. Young respondents prefer spending their free time in groups of 3 - 5 people, and returning to civil society is no problem for them. The conscripts' participation in the activities of the sports club is minimal, but this is affected by the short service time and minimal marketing of the club's activities. 38 % of the respondents do not participate in physical exercise at all outside of the conscripts' sports club.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

TAULUKKOLUETTELO	6
KUVALUETTELO	8
1. TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS	10
2. PUOLUSTUSVOIMAT JA VARUSMIES	13
2.1 Puolustusvoimat	13
2.2 Maavoimat	14
2.3 Asevelvollisuus ja varusmiespalvelus	14
2.4 Sotilasurheiluliitto ja Varuskunnan liikuntakerho (Vlk)	15
3. VARUSMIEHEN YHTEISÖLLISYYS JA OSALLISTUMINEN	16
3.1 Yhteisöllisyys ja osallistuminen käsitteinä	16
3.2 Harrastus- ja järjestötoiminta kolmannella sektorilla	23
3.3 Järjestöt ja yhteisöllisyys	25
3.4 Yhteenveto teoreettisista lähtökohdista	27
4. TUTKIMUSONGELMAT	28
5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	29
5.1 Kysely tiedonkeruumenetelmänä	29
5.2 Kyselytutkimuksen aikataulu	31
5.3 Kyselylomakkeen laadinta	31
5.4 Kohderyhmä ja otanta	33
5.5 Tiedonkeruu	33
5.6 Aineiston analyysi	34
6. TUTKIMUSTULOKSET	35
7. YHTEENVETO TUTKIMUSTULOKSISTA	59
8. POHDINTA	60
8.1 Tutkimustulosten tarkastelua	61

8.1.1 Osallistuminen liikuntaharrastukseen	61
8.1.2 Osallistuminen järjestötoimintaan	62
8.1.3 Osallistuminen muuhun kolmanteen sektoriin	63
8.1.4 varusmiehen yhteisöllisyys	64
8.2 Työn eettiset kysymykset	66
8.3 Luotettavuus ja yleistäminen	67
9. RAHOITUS JA RAPORTOINTI	69
10. TUTKIMUKSEN HYÖTY JA KEHITYSEHDOTUS	70
LÄHTEET	72
LIITTEET	79
LIITE 1. MUUTTUJATAULUKKO	
LIITE 2. TUTKIMUSTAULUKKO	
LIITE 3. KYSELYKAAVAKE	

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Nuorten kuuluminen järjestöihin järjestötyypeittäin	25
Taulukko 2. Järjestöihin kuuluminen 10–29-vuotiaiden keskuudessa	26
Taulukko 3. Vastaajien alueellinen jako	35
Taulukko 4. Vastaajien ikäjakauma	35
Taulukko 5. Vastaajien sukupuoli	35
Taulukko 6. Vastaajien siviilisääty	36
Taulukko 7. Vastaajien korkein peruskoulutustaso	36
Taulukko 8. Vastaajien korkein koulutustaso	37
Taulukko 9. Vastaajien uskonnollinen vakaumus	37
Taulukko 10. Osallistumisaktiivisuus urheiluseuran toimintaan ennen armeijaa	38
Taulukko 11. Osallistumisaktiivisuus ympäristöjärjestön toimintaan ennen armeijaa	39
Taulukko 12. Osallistumisaktiivisuus lapsi- ja nuorisotoimintaan ennen armeijaa	38
Taulukko 13. Osallistumisaktiivisuus vapaaehtoiseen pelastustoimintaan ennen armeijaa	39

Taulukko 14. Osallistumisaktiivisuus seurakunnan toimintaan	
ennen armeijaa	39
Taulukko 15. Osallistumisaktiivisuus poliittiseen järjestötoimintaan	
ennen armeijaa	39
Taulukko 16. Ristiintaulukointi osallistumisesta muuhun tekniseen harrastukseen	44
Taulukko 17. Ristiintaulukointi osallistumisesta kädentaidollisiin harrastuksiin	45
Taulukko 18. Ristiintaulukointi osallistumisesta keräilyharrastukseen	46
Taulukko 19. Ristiintaulukointi osallistumisesta luonnossa liikkumiseen	47
Taulukko 20. Ristiintaulukointi osallistumisesta kirjallisuusharrastukseen	48
Taulukko 21. Uuden harrastuksen löytyminen armeijan aikana	49
Taulukko 22. Armeijan vaikutus harrastusaktiivisuuteen	49
Taulukko 23. Ristiintaulukointi vapaa-ajan vieton ryhmäkoosta	52
Taulukko 24. Varuskunnan liikuntakerhoon osallistuminen	54
Taulukko 25. Tyytyväisyys liikuntakerhoon toimintamuotona	54
Taulukko 26. Liikunnan harrastaminen liikuntakerhon ulkopuolella	55

KUVALUETTELO

Kuva 1. Varusmiehen yhteisöllisyys ja osallistuminen	27
Kuva 2. Osallistuminen yksilö- ja joukkueurheiluun	40
Kuva 3. Osallistuminen musiikin kuunteluun ja tuottamiseen	41
Kuva 4. Osallistuminen internetissä vaikuttamiseen, tietokoneohjelmointiin ja muuhun tietotekniikkaan	42
Kuva 5. Osallistuminen graafiseen osaamiseen ja kuvataiteeseen	42
Kuva 6. Osallistuminen luonnontieteelliseen tai matemaattiseen harrastukseen	43
Kuva 7. Osallistuminen autoihin, moottoripyöriin tai muihin ajoneuvoihin liittyviin harrastuksiin	43
Kuva 8. Osallistuminen muuhun tekniseen tai kädentaidolliseen harrastukseen	44
Kuva 9. Osallistuminen keräilyharrastukseen	45
Kuva 10. Osallistuminen luonnossa liikkumiseen	46
Kuva11. Osallistuminen kirjoitus- ja kirjallisuusharrastukseen	47
Kuva 12. Osallistuminen valokuvaus- ja kuvataideharrastukseen	48
Kuva 13. Palaamisen luontevuus opiskelu- ja työpaikkaan sekä harrastuksen pariin	50

Kuva14. Palaamisen luontevuus vapaa-aikaan ja ystäväpiiriin	51
Kuva 15. Mieluisin ryhmäkoko ajanvietossa arki-iltana, liikunta- harrastuksessa ja muussa harrastuksessa	52
Kuva 16. Mieluisin ryhmäkoko juhlissa ja lomalla	53

1. TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

Tutkimus on osa ”Voi hyvin nuori ! ” – hanketta . Hanke on nuorten aikuisten (16 - 29 vuotta) hyvinvointiin keskittyvä tutkimushanke, jonka rahoittajina toimivat Tekes, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu sekä Kotkan, Kouvolan ja Haminan kaupungit. Tutkimuksen yhteistyötahoja ovat edellisten lisäksi Itä-Suomen soti-laslääni, Lapinjärven koulutuskeskus, Sotek- säätiö, Kaakkois-Suomen sosiaa-lipsykiatrinen yhdistys sekä Pietarin valtion yliopiston sosiologinen laitos.

Turvallisella ja laadukkaalla vapaaehtoistoiminnalla on merkittävä osallisuutta li-säävä ja terveyden kannalta ennalta ehkäisevä vaikutus vapaaehtoisena toimi-van henkilön hyvinvointiin. Sosiaalinen aktiivisuus ja verkostot lisäävät yhteis-kunnallista hyvinvointia, sosiaalista pääomaa sekä tyytyväisyyden ja terveyden kokemuksia. Euroopan parlamentin aluekehitysvaliokunta katsoo, että vapaaeh-toistyöllä on moninainen vaikutus terveyteen ja sosiaalisen pääoman lisäämi-seen. (Euroopan parlamentin aluekehitysvaliokunnan mietintö 10/03/2008.)

Tässä työssä varusmiesten harrastuneisuutta ja järjestöaktiivisuutta tarkastel-laan kolmannen sektorin näkökulmasta. Kolmannen sektorin organisaatiot vaih-televat suuresti niin kokonsa kuin toimintojensakin puolesta. Niihin luetaan ylei-sesti muun muassa naapuruusyhdistykset, urheiluseurat, virkistysyhdistykset, yhdyskuntien paikallisyhdistykset, avustusjärjestöt, kirkot, ammatilliset järjestöt, avustussäätiöt ja erilaiset hyvinvointiorganisaatiot. Kolmanteen sektoriin liittyy hyvin paljon eri alojen toimintoja, ja siksi selvyuden vuoksi tässä työssä kolmas sektori jaetaan kolmeen suurempaan kokonaisuuteen, joiden pohjalta tuloksia arvioidaan. Alueet ovat: 1. Liikunta- ja kilpaurheilu, 2. Järjestöt ja kerhot, kuten Vpk, Spr, partio, ym. 3. Muu kolmas sektori, kuten kulttuuriharrastukset ja poli-tiikka. Aihetta ei tässä muodossa ole aiemmin tutkittu, muita aiheeseen liittyviä tutkimuksia nuorisosta ja varusmiehistä on ja niitä on koottu tutkimusluetteloon (liite 2).

Harrastukset ja muu vapaa-ajan toiminta voivat kasvattaa nuorten kulttuurisia ja sosiaalisia taitoja ja kulttuurista ja sosiaalista pääomaa. Esimerkiksi vapaa-ajan harrastuksissa luoduilla sosiaalisilla suhteilla voi olla merkitystä nuoren koulutuksellisille valinnoille ja työuralle (Liikkanen, 2009, 253). Vapaa-ajan viettotavoilla on nuorille erityinen merkitys, sillä ne vaikuttavat ystävyys-suhteiden ja verkostojen luomiseen, oman identiteetin kehittymiseen, sukupuoli-identiteetin kehittymiseen, vanhemmista irrottautumiseen ja aikuistumiseen, ammattiin oppimiseen sekä arvomaailman ja maailmankuvan rakentamiseen (Cote & Levine 2002; Feinstein, Bynner & Duckworth 2006, 305 - 327, Erikson 1968, Helve; 2002). Nuorten terveyden keskeisiä edellytyksiä ovat muun muassa oppilaitosten työskentelyolosuhteet, eri tahojen yhteistyö nuorten koulutuksellisen syrjäytymisen ja huonon terveyden noidankehän murtamiseksi, nuorten omaehtoisten harrastus-, liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksien tukeminen, nuorten oikeuksia ja nuorista huolehtimista kunnioittavan kulttuurin ja perheiden elämäntapojen tukeminen. (Terveys 2015, 23).

Sosiaalisesta pääomasta on käyty vilkasta keskustelua viime vuosina. Usein lähtökohtana on ollut huoli siitä, että yhteisöllisyyden ja sosiaalisen koherenssin hiipuminen kärjistävät yhteiskunnallisia ongelmia. Toisaalta huhut yhteisöllisyyden kuolemasta ovat vahvasti liioiteltuja. Enemmänkin lienee niin, että urbanisoitunut ja privatisoitunut elämäntapa ovat vähentäneet ihmisten mahdollisuuksia yhteisölliseen ajanviettoon. Yhteisöllisten kokemusten eräänlaiseksi korvikkeeksi on noussut media, jonka lohkaisema osuus ihmisten arjesta on tullut yhä suuremmaksi. Kehitystä voidaan tulkita siten, että yhteisöllisyys ja sosiaalinen pääoma eivät sinällään ole häviämässä, vaan ne ovat muuntuneet piileviksi voimavaroiksi yhteiskunnan rakenteissa (Nyyssölä 2005,15). Tässä työssä selvitetään myös varusmiehen tapoja viettää vapaa-aikaa niin, että nähdään, viihtyykö varusmies vapaa-ajallaan yksin, pienessä joukossa vai suuremmassa joukossa.

Puolustusvoimien toiminta perustuu valtiohallinnon arvoperustaan ja puolustusvoimien arvoihin. Puolustusvoimat kantaa yhteiskunnallisen vastuunsa nuorison ja kansalaisten terveyden sekä liikunta-aktiivisuuden edistäjänä. Tavoitteena on

tarjotun myönteisen terveys- ja liikuntakäyttäytymismallin jatkuminen varusmiespalveluksen jälkeen reservissä ja sen välittyminen myös reserviläisten perheenjäsenille sekä ystäville. (Puolustusvoimien liikuntastrategia 2007- 2016, 5). Varusmies aika on viimeinen foorumi saada koottua tietoa tämän ikäryhmän harrastuneisuus-aktiivisuudesta, sillä armeijan jälkeen ikäryhmä hajoaa omille teilleen eikä ole enää vastaavanlaisesti tavoitettavissa. Liikunnan arvojen perustana on myönteinen ja yksilön kehitysmahdollisuuksia korostava ihmiskäsitys. Arvot ilmenevät aktiivisena vuorovaikutuksena, avoimuutena ja kannustamisena. Yksilön toimintakyvyn kehittämisessä otetaan huomioon fyysiset, henkiset, eettiset ja sosiaaliset tarpeet. Liikuntakasvatuksen perustana ovat luottamuksen rakentaminen, ihmisten yksilöllinen kohtaaminen, inspiroiva tapa motivoida sekä älyllinen stimulointi. Yhteisö tai joukko on niin vahva kuin sen heikoin lenkki. Joukon suorituskyky koostuu täten kunkin yksilön toimintakyvystä. Edellä mainitut arvot korostuvat etenkin varusmiehille annettavassa fyysisessä koulutuksessa ja liikuntakoulutuksessa. Arvoperiaatteet toteutuvat myös hyvässä esimiestoiminnassa työpaikoilla ja työyhteisössä. Alaisten ja työntekijöiden kannustaminen sekä esimiesten esimerkki ovat myönteisen liikuntailmapiirin peruspilareita. (puolustusvoimien liikuntastrategia 2007 - 2016,5).

Puolustusvoimat järjestää varuskunnissa liikuntakerhotoimintaa (VLK) ja tässä työssä selvitetään, kuinka aktiivisesti kerhon toimintaan osallistutaan, mitä mieltä toimintamuodosta ollaan ja kuinka paljon varusmies harrastaa liikuntaa kerhotoiminnan ulkopuolella. Liikunnalla on tutkittu olevan vaikutusta yksilön terveyden edistäjänä esimerkiksi suojavaikutuksena sydän- ja verisuonisairauksia, aivohalvausta ja tyypin 2 diabetesta vastaan. (Kiiskinen, ym. 2008, 51). Väestötutkimusten mukaan liikunta vähentää kuolleisuutta ja sairastavuutta. Myös ylipainon ehkäisyssä liikunnalla on tutkimusten mukaan myönteinen merkitys. (Fogelholm, ym. 2007, 22). Liikunnalla on siis selkeästi vaikutusta väestön hyvinvointiin. Yksilön terveyden edistämistä voidaan tavoitella liikkumisen lisäämiseen tähtäävillä toimilla. Tällaisia ovat esimerkiksi lääkärin vastaanotolla tapahtuvat liikuntainterventiot ja erilaiset liikuntaohjeet. Mahdollistavina toimina voidaan mainita ainakin liikuntapaikkojen tekeminen houkutteleviksi ja helposti saavutettaviksi sekä tiedottaminen liikunnan eduista. (Kiiskinen, ym. 2008, 47–

51). Yksilön ja yhteisön hyvinvointiin vaikuttavat fyysisten tekijöiden lisäksi myös psyykkiset seikat. Kaupunkilaisten saamalla luontokokemuksella on selvä yhteys psyykkiseen hyvinvointiin (Tyrväinen 2004, 73 - 75). Nykyään voidaan ajatella, että nuorisjärjestöt eivät enää ole kokonaisvaltaisia nuorten toimintaympäristöjä, vaan ne voidaan mieltää tiettyjä harrastusmahdollisuuksia tuottavaksi palvelujen tuottajaksi. Nuorisjärjestöt tuottavatkin hyvin monipuolisia toimintoja, joiden lähtökohtien taustalla ovat nuorten tarpeet ja vapaaehtoinen ryhmätoiminta. Järjestöt voidaan myös mieltää nuorten omaehtoisen yhteiskunnallisen toiminnan virittäjiksi. Nuorisjärjestöjen laajuus ja koulutuksen hajanaisuus hankaloittavat nuorisjärjestöjen toiminnan jäsentämistä. Järjestöjen olemassaolo on yleensä otettu itsestäänselvyutenä, ja toiminnalliset ratkaisut tai kehittämissyö ovat tulleet arkipäivästä. (Cantel 2000, 89; Viitanen 2007, 263).

2. PUOLUSTUSVOIMAT JA VARUSMIES

2.1 Puolustusvoimat

Puolustusvoimien on oltava valtiovallan käytettävissä maamme itsenäisyyden turvaamiseksi aseina siinä tapauksessa, että kaikki muut keinot on käytetty. Puolustusvoimien tärkein tehtävä on jo olemassaolollaan estää maamme joutuminen sotaan. (Varusmies 2010,11.) Puolustusvoimien tehtävänä on 1. Suomen sotilaallinen puolustaminen, johon kuuluu: A. maa-alueen, vesialueen ja ilmatilan valvominen sekä alueellisen koskemattomuuden turvaaminen. B. kansan elinmahdollisuuksien, perusoikeuksien ja valtiojohdon toimintavapauden turvaaminen ja laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustaminen. C. sotilaskoulutuksen antaminen ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ohjaaminen sekä maanpuolustustahdon edistäminen; 2) muiden viranomaisten tukeminen johon kuuluu: A. virka-apu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, terrorismirikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi sekä muuksi yhteiskunnan turvaamiseksi. B.

pelastustoimintaan osallistuminen antamalla käytettäväksi pelastustoimintaan tarvittavaa kalustoa, henkilöstöä ja asiantuntijapalveluja. C. osallistuminen avun antamiseen toiselle valtiolle terrori-iskun, luonnononnettomuuden, suuronnet-

tomuuden tai muun vastaavan tapahtuman johdosta; sekä 3) osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. (Varusmies 2010,11).

2.2 Maavoimat

Maavoimien joukko-osastot toimivat sotilaslääniä ja maavoimien komentajan alaisuudessa. Useimmat joukko-osastot koostuvat joukkoyksiköistä, jotka jakautuvat edelleen perusyksiköihin. Joukko-osaston komentaja on sotilasarvoltaan everstiluutnantti, eversti tai prikaatikenraali. Komentajalla on laajat valtuudet joukko-osaston palveluksen ja toiminnan järjestelyissä. Joukko-osastojen päätehtävä on kouluttaa rauhan ja sodan ajan joukkoja Suomen puolustusvoimille. Maavoimiin kuuluu yhteensä 15 joukko - osastoa, joista 13:a johtavat sotilasläänit. Maasotakoulu ja Utin Jääkäriyrykmentti ovat suoraan maavoimien komentajan alaisuudessa. (Puolustusvoimat, 2011.) Tämän opinnäytetyön kokonaisuutena toimii erään maavoimien joukko-osaston Tammikuussa 2011 palveluksensa aloittaneet varusmiehet.

2.3 Asevelvollisuus ja varusmiespalvelus

Asevelvollisuuden suorittamiseen kuuluvat varusmiespalvelus, kertausharjoitus, ylimääräinen palvelus ja liikekannallepanon aikainen palvelus sekä osallistuminen kutsuntaan ja palveluskelpoisuuden tarkastamiseen. Kutsunnat ovat ensimmäinen konkreettinen askel asevelvollisuuteen. Asevelvollisuuslain (1438/2007) 2. §:n mukaan jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden alusta jona hän täyttää 18 vuotta, sen vuoden loppuun jona hän täyttää 60 vuotta, pois lukien Ahvenanmaalaiset, jotka ovat rauhan aikana vapautettuja asevelvollisuudesta. (Puolustusvoimat, 2011).

Muu lainsäädäntö ja kansainväliset velvoitteet:

Asevelvollisuuden suorittamisesta rajavartiolaitoksessa säädetään rajavartiolaituksen hallinnosta annetussa laissa (577/2005) ja rajavartiolaissa (578/2005).

Vapautuksesta sotilaalliseen maanpuolustukseen osallistumisesta vakaumuksen perusteella säädetään siviilipalveluslaissa (1446/2007) ja Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annetussa laissa (645/1985). Asevelvollisuuden suorittamisen sijasta suoritettavasta palveluksesta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 12 §:ssä). Asevelvollisuuden suorittamisesta on lisäksi voimassa, mitä siitä Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa määrätään.

Asevelvollisuuslain 2. §:n määrittämä kansalaisvelvollisuus alkaa sen vuoden alusta, jolloin mies täyttää kahdeksantoista vuotta ja jatkuu sen vuoden loppuun, jona hän täyttää kuusikymmentä vuotta. Asevelvollinen on palveluksessa tai kuuluu reserviin tai varareserviin. Varusmiespalvelus suoritetaan normaalisti 19 –20-vuotiaana. Erikoistapauksissa palvelukseen astutaan 18 ja 29 ikävuosien välillä. Varusmiespalvelusaika on joko 180, 270 tai 362 päivää. Upseereiksi, aliupseereiksi ja miehistönvaativimpiin erityistehtäviin koulutettavien asevelvollisten palvelusaika on 362 päivää. Miehistönerityistaitoa ja ammattimaista osaamista vaativiin tehtäviin koulutettavien palvelusaika on 270 päivää. Aseentonta palvelusta suorittavien palvelusaika on 270 tai 362 päivää. Muilla miehistötehtäviin koulutettavilla on 180 päivän palvelusaika. Joukko-osastossa suoritettavien valintojen perusteella ratkeaa tehtävä, johon varusmies koulutetaan ja tehtävän mukainen palvelusaika. Siksi palvelukseen astuessa pitää aina varautua pisimpään eli 362 vuorokauden palvelusaikaan. (Varusmies 2010, 12).

2.4 Sotilasurheiluliitto ja Varuskunnan liikuntakerho (Vlk)

Suomen Sotilasurheiluliitto ry on valtakunnallinen liikuntajärjestö, joka tuottaa yhdessä varuskunnissa toimivien jäsenseurojensa kanssa vapaa-ajan liikuntapalveluja puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen varusmiehille, henkilökunnalle, henkilökunnan perheille sekä eläkkeellä olevalle henkilöstölle. Liiton toiminta kattaa kaikki Suomen varuskunnat. Liittoon kuuluu 37 jäsenseuraa, siis varuskuntien omia urheiluseuroja, joissa on yhteensä 50.000 jäsentä. Mestaruuskilpailujaan liitto järjestää 17 lajissa, jotka ovat ampumasuunnistus, golf, ilma-aseammunta, judo, jääkiekko, maratonjuoksu, kaukalopallo, nyrkkeily, paini, pesäpallo, salibandy, sisäsoutu, sotilaspennkipunnerrus, sulkapallo, tennis, uinti

ja vapaaottelu. Merkittävin kuntoliikuntatapahtuma, jonka järjestämiseen liitto osallistuu, on Vantaan Hakunilassa järjestettävä kansainvälinen Kesäyön marssi. Liiton koulutustoiminta sisältää hallinnollisen koulutuksen lisäksi ohjaaja-, toimitsija-, tuomari- ja valmentajakoulutusta. Sotilasurheiluliitto on Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n jäsenjärjestö. Liitto harjoittaa aktiivista yhteistoimintaa myös muiden liikuntajärjestöjen kanssa. (Sotilasurheiluliitto, 2009). Sotilasurheiluliitto järjestää varusmiehille vapaa-ajan liikuntakerhotoimintaa yhdessä varusmiestoimikuntien kanssa. Vuonna 1987 alkaneen toiminnan tarkoituksena on parantaa varusmiesten viihtyvyyttä ja palvelusmotivaatiota. Varusmiesten liikuntakerhot toimivat varusmiesten ehdoilla. Toiminta perustuu varusmiesten tahoon ja kiinnostukseen harrastaa erilaisia liikuntamuotoja. Kerhotoiminnan edellytyksistä huolehtii henkilökunnan keskuudesta nimetty ohjaaja, mutta itse kerhoissa varusmiehet ohjaavat omaa toimintaansa. (Sotilasurheiluliitto, 2009.)

Varusmiehet ovat harrastaneet liikuntakerhoissaan muun muassa aerobicia, ammuntaa, biljardia, dartsia, eräntyöntä, kalliokiipeilyä, kädenvääntöä, laskuvarjohyppyä, moottoriurheilua ja tuppea. Suosituimpia harrastusmuotoja ovat olleet palloilulajit, kuntosaliharjoittelu, kamppailulajit sekä erilaiset perusliikuntamuodot. Varusmiehet ovat voineet suorittaa kerhoissaan myös metsästäjä- tai rannikkolaivuritutkintoja. (Sotilasurheiluliitto, 2009). Kerhotoiminnan antina varusmiehelle on myös osallistumisen myötä tuleva lomamahdollisuus, varusmies saa jokaisesta liikuntasuorituksesta merkinnän ja viidentoista merkin jälkeen varusmies saa kuntoisuusloman.

3. VARUSMIEHEN YHTEISÖLLISYYS JA OSALLISTUMINEN

3.1 Yhteisöllisyys ja osallistuminen käsitteinä

Yhteisöllisyys ja sen jäsenten välinen vuorovaikutus synnyttävät sosiaalista pääomaa, joka voidaan ymmärtää sellaisina yhteisöllisinä piirteinä, jotka vahvistavat yhteisön toimintaa edistävää luottamusta, vastavuoroisuutta ja verkostoitumista. Sosiaalinen pääoma on sekä koko työyhteisön että yksilön voimavara.

Se tehostaa tavoitteiden saavuttamista ja se on kumulatiivinen: se kasvaa, kun sitä käytetään. Usein määrittelyissä mainitaan yhdessä termit yhteisö ja yhteisöllisyys, myös tutkimuksessani ne kulkevat rinnakkain. Silti niitä ei pidä sotkea toisiinsa. Yhteisö voi olla olemassa ja siellä toimii erilaisia ihmisiä ilman, että he kokevat keskinäistä yhteisöllisyyttä. (Heinonen 2008,13). Tässä työssä varusmiesten yhteisöllisyyttä pyritään selvittämään ajankäyttöön ja erilaisiin tilaisuuksiin liittyvillä kysymyksillä.

Yhteisö on ihmisryhmä, jonka jäsenet ovat keskenään vuorovaikutuksessa ja joita yhdistää jokin yhteinen tehtävä, päämäärä tai muu tarkoitus. Yhteisön jäsenyys perustuu vapaaehtoisuudelle, vaikka poikkeuksiakin on. Esimerkiksi oma perhe on yhteisö, vaikka sitä ei voikaan valita. Pienten lähiyhteisöjen kuten työyhteisöjen ja harrastuspiirien lisäksi yhteisö voi olla myös ei-paikallinen, laaja ja löysästi rajojaan hakeva (Kumpulainen 2004, 8-9). Yhteisöllisyys tarkoittaa myös kestäväää kehitystä. Kiinteät ja vahvat sosiaaliset suhteet auttavat havaitsemaan arki- ja työelämän mielekkyyden. Tämä parhaimmillaan ehkäisee syrjäytymistä. Yhteisöllisyyden tunteen puuttuessa tai sen raputuessa yksilöt saattavat tuntea itsensä tehottomiksi, turvattomiksi ja voimattomiksi. Yleisesti ottaen jaksaminen kärsii muutoksen kourissa. Sosiaalisesti kestävässä yhteisössä sukupolvien välinen kanssakäyminen ja yhteistyö lisäävät yhteisvastuuta yhteisistä asioista, rikastavat sosiaalista elämää ja vähentävät vanhemman ikäpolven laitoshoidon tarvetta. Yhteisöllisyyttä tulee korostaa ja sitä pitää tukea kaikilla yhteiskunnallisilla toiminta-areenoilla. Sen heikkenemisen nähdään olevan yhteydessä moniin sosiaalisiin ongelmiin, kuten turvattomuuteen, yksinäisyyteen ja syrjäytymiseen. (Nyyssölä 2005,14). Yhteishengen tunne on kaikkein tärkein yhteisön ominaisuus ja se perustuu yhteiseen historiaan. Historialla viitataan kulttuuristaan. Yhteisön jäsenen ei tarvitse elää kyseistä historiaa, vaan pelkkä tietoisuus yhteisistä kokemuksista riittää.

Tietoisuus ja tunteet synnyttävät vain symbolista yhteyttä. Yhteisön olemassaolon edellytyksenä on vuorovaikutus. Jos yhteisyys ei konkretisoidu vuorovaikutuksessa ja toiminnassa, se jää yhteisyysmuodoksi. Yhteisön ryhmäidentiteetti muovautuu konkreettisesti toiminnassa, josta syntyy toiminnallinen yhteisö.

Konkreettinen toiminta voi johtaa symboliseen yhteyteen ja symbolinen yhteisyys yhteisöllisten vuorovaikutusmuotojen kehittymiseen (Kyrönseppä & Rautiainen 1993, 88). Esimerkkinä symbolisesta yhteydestä Hyyppä poimii talvisodan hengen. Vaikka talvisota ei ole myönteinen kokemus, vahvistaa se suomalaisten yhteenkuuluvuutta, jota kutsutaan symboliseksi yhteisyydeksi. Mitä voimakkaammin yhteinen kokemus vaikuttaa yhteisön jäseniin, sitä voimakkaammin yhteenkuuluvuutta koetaan. (Hyyppä 2002, 28).

Osallisuus liittyy yhteisöön ja yhteiskuntaan kuulumisen tunteeseen esimerkiksi työn, harrastusten tai vaikuttamisen kautta. Viirkorven (1993, 22) mukaan osallisuus merkitsee omakohtaisesta sitoutumisesta nousevaa vaikuttamista asioiden kulkuun ja vastuun ottamista seurauksista. Osallistuminen on aktiivista toimintaa, ja hyvin lähellä aktiivisen kansalaisuuden käsitettä. Siihen liittyvät omakohtainen kiinnostus ja sitoutuminen, halu vaikuttaa omaa elämää, yhteisöä ja yhteiskuntaa koskeviin toimiin ja päätöksiin sekä vastuunotto. Aktiivinen kansalaisuus korostaa ihmisten yhteiskunnallista osallistumista ja toimintaa. Siihen liittyy voimakkaasti ajatus kansalaisesta aktiivisena toimijana, joka haluaa ja voi vaikuttaa asioissa, jotka kokevat itselleen tärkeiksi. Aktiivinen kansalaisuus on aktiivisuutta yksityiselämässä, työelämässä, vapaaehtois- ja järjestötoiminnassa. (Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma, 2007.)

Osallistuminen liittyy osallisuutta konkreettisemmin kansalaisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin itseään ja lähipiiriään koskevassa päätöksenteossa (Bäcklund ym. 2002, 7; Sassi 2002, 59). Osallistuminen ja osallisuus ovat kytköksissä toisiinsa, sillä ilman osallisuutta eli johonkin kuulumisen tunnetta osallistumiselta puuttuu perusta. Osallistumiselle on ominaista vapaaehtoisuus ja omakohtainen halu osallistua. Koskiahon mukaan osallistujan motiivit voivat olla ideologisia, kulttuurillisia, taloudellisia ja sosiaalisia. Osallistuminen voi olla pitkäaikaista tai spontaania lyhytaikaista reagointia jonkin tavoitteen saavuttamiseksi tai ongelman ratkaisemiseksi. Osallistamisesta taas puhutaan silloin, kun kansalaisia vaaditaan tai kehoitetaan osallistumaan tiettyihin yhteiskunnallisiin hankkeisiin. Osallistamisessa osallistumisen tarve on syntynyt siten muualla kuin osallistujien mielessä. (Koskiahon 2002, 37).

3.1.1 Päihteet osana nuorten yhteisöllisyyttä

Nuorten päihteiden käyttöä onkin tutkittu paljon, mutta tutkimukset ovat keskittyneet päihteiden käyttömääriin eikä niin sen sosiaalisiin puoliin (Tigerstedt 2007, 9). Nuorten päihteiden käyttöä ovat tutkineet mm. Jaatinen ja Simonen. Jaatisen haastatteluissa selvitettiin nuorten päihdekäyttäytymistä ja kokemukset nuorten välillä oli erilaiset. Seitsemäsluokkalaiset olivat kokemattomampia kuin vanhemmat nuoret. Tyypillistä nuorten haastatteluille kuitenkin oli tasapainottelu nuoruuden hulluttelun ja aikuisten vastuullisen maailman välillä. Nuoret kuvasivat päihdekäyttäytymistään kuin pakkona. Vaikka kyse oli heidän omasta käyttämisestään, antoivat he aktiivisen roolin aina kertomuksissa toisille. Näin oma viattomuus säilyi. Ristiriitaista haastatteluissa oli vastuun otto seurauksista. Nuorten nähtiin kamppailevan hyvän ja pahan välillä, mutta vastuu laittomista teoistaan sivuutettiin täysin. (Jaatinen 2000, 3 - 4,126-127). Simosen tutkimuksessa keskityttiin nuorten päihteiden käytön sosiaalisiin piirteisiin ja sosiaalisia tasoja löytyi kolme. Pidäkkeetön sosiaalisuus on nuorten karnevalistista juhlimista juoden, jolloin yksilön rajoitukset poistuvat ja juhlijan yhteisön säännöt jäävät ilon pidon alle. Tahdikas sosiaalisuus, eli niin sanottu raskas sosiaalisuus, on yhteisön sääntöjä kunnioittava ja pidäkkeellisempi ja kontrolloivampi tapa juhlia. Yhteisön hyvinvointi menee oman olemisen edelle ja omasta kunniallisuudesta pidetään kiinni. Tahdikkaassa sosiaalisuudessa yhteisön virheet ja karnevalistinen heittäytyminen nähdään uhkatekijöinä. Yksilökeskeisessä sosiaalisuudessa yksilö huolehtii omasta olemisestaan yhteisössä ja vaihtaa tarvittaessa ympäristöä, jos sen toiminta ei vastaa yksilön halua toimia. (Simonen, 2007 toim. Tigerstedt).

3.1.2 Liikunta osana nuoren yhteisöllisyyttä

Yhteisöön kuuluminen on osa yksilön hyvinvointia ja terveyttä. Sosiaalinen eriytyminen, tulo- ja terveyserojen kasvaminen ja yksilöllisyyden korostuminen ovat aikamme ilmiöitä ja merkkejä yhteisöllisyyden murtumisesta. Yhteisöllisyys rakentuu kokemusten kautta. Urheiluseuroissa toimintaa suunnitellaan, johdetaan ja järjestetään yhdessä. Kansalaistoiminta luo osallisuutta ja on merkittävä yhteisöllisyyden kasvualusta. Liikuntaan ja muihin elintapoihin liittyvät valinnat

ovat viime kädessä jokaisen henkilökohtaisia päätöksiä. Kunnalla on mahdollisuus kannustaa liikunnalliseen elämäntapaan kehittämällä liikunnan harrastamisen ja arkiliikunnan edellytyksiä. Liikunta vaikuttaa lääkkeen tavoin mutta se ei saisi maistua lääkkeeltä. Yksilön näkökulmasta liikunta on paljon muutakin kuin terveyshyötyjä. Liikunta tuottaa harrastajilleen päivittäin iloa, energiaa ja hyvää mieltä. Yhteisöllisyys ja joukossa toimiminen antaa voimavaroja, on sitten liikkuja tai taustatoimija. (Suomen liikunta ja urheilu, 2011.) Liikuntaseuran jäsenyyteen päädytään valintatilanteen seurauksena, missä yksilö joutuu keskelle erilaisten harrasteiden valintaa. Liikuntaseurat kilpailevat muiden vapaa-ajan harrasteiden kanssa vapaa-ajan markkinoilla. Kulutuskysyntää ohjaavat erilaiset vapaa-ajan käyttöön liittyvät intressit. (Puronaho 2006, 26).

Liikunnan järjestämisessä yhteisöllinen toteutustapa luo lisäarvoa. Kiire ja yltiöyksilöllisyys murentavat hyvään elämään kuuluvia tärkeitä yhteisöjä. Liikunnan lisäämiseen kuuluvat oman päätöksen ja tahdonvoiman lisäksi lähipiirin kannustus ja konkreettinen tuki – sekä myönteiset kokemukset liikunnasta ja urheilusta. Liikunta-asiat kuuluvat myös muille kuin liikuntalautakunnalle ja liikuntatoimelle. Liikunnan edistäminen on terveystaloutta, sosiaalipolitiikkaa, ympäristöpolitiikkaa ja alueiden käyttöpolitiikkaa. Kunnan eri sektoreilla tehtävät päätökset vaikuttavat jollain tavalla liikunnan edellytyksiin heikentäen tai vahvistuen kuntalaisten mahdollisuutta vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa. (Suomen liikunta ja urheilu, 2011).

Liikuntaseurojen tavoitteena on tavallisesti liikuntatoiminnan aikaansaaminen hankkimillaan resursseilla. Se, kuinka paljon harrastajat itse tai heidän vanhempansa joutuvat maksamaan harrastuksesta tai kuinka paljon he joutuvat työskentelemään vapaaehtoistyöntekijöinä seurassa, riippuu siitä, kuinka paljon seuran toimihenkilöt kykenevät hankkimaan resursseja esimerkiksi kunnilta ja yrityksiltä sekä siitä kuinka paljon seura joutuu maksamaan palvelutuotannonsaan välttämättömistä hyödykkeistä esimerkiksi kunnille liikuntapaikkavuokrana, lajiliitoille lisenssimaksuina tai valtiolle toimintaan liittyvinä veroina. Kuntien liikuntatoimien taloudellinen liikkumavara on kaventunut ja tuloja liikuntapaikkojen käyttäjiltä, kuten liikuntaseuroilta, täytyy hankkia aikaisempaa enemmän. Seurat

joutuvat maksamaan liikuntapaikkojen käytöstä aikaisempaa enemmän. Harrastuskausien piteneminen ja harrastusintensiteetin kasvu aiheuttavat lisäkustannuksia. Harrastajien laatuvaatimukset kasvavat. Yhteistyökumppaneista on aikaisempaa kovempi kilpailu. Seurauksena kaikesta edellä mainitusta seurat joutuvat perimään harrastajiltaan aikaisempaa suurempia maksuja. Etenkin kilpaurheiluharrastuksen kasvu saa yritykset tuottamaan yhä laadukkaampia ja kalliimpia liikuntasuoritusta helpottavia ja parantavia tuotteita. Kilpaurheilussa laadukkaimpien ja kalleimpien tuotteiden käyttö saattaa olla välttämätön edellytys menestykseen. (Puronaho 2006,16).

Vuonna 2006 tehtiin nuorten ja lasten liikuntatutkimus Nuori Suomi ry:n, Suomen Liikunnan ja Urheilun (SLU), Suomen Kuntoliikuntaliitto ry:n, Suomen Olympiakomitean sekä Helsingin kaupungin teettämänä. Tutkimuksessa oli mukana 3 – 18 vuotiaita lapsia ja nuoria, eli ikäluokkaa nuorempaa kuin nyt tutkittava joukko. Tuloksia verrattaessa voi tehdä päätelmiä iän vaikutuksesta liikkumiseen. Tulosten mukaan 3 – 18 - vuotiaista 91 % kertoi harrastavansa urheilua tai liikuntaa. Liikuntaa harrastavia lapsia oli tämän tutkimuksen mukaan noin 910.000. Liikuntaa harrastavien lasten ja nuorten osuus oli pysynyt kutakuinkin samalla tasolla kuin edellisessä vastaavassa tutkimuksessa vuosina 2001 - 02.

3.1.3 Varusmiehen fyysisen kunnon merkitys

Taistelijan on pystyttävä toimimaan 25 kiloa painavan taisteluvälinevarustuksen ja 35 - 40 kiloa painavan kenttävarustuksen kanssa sekä kantamaan muita varusteita ja kenttävälineitä. Taistelijalta vaaditaan siis monipuolisia fyysisiä ominaisuuksia (Santtila 2001, 34). Nuorten miesten fyysinen kunto on lisääntyvässä määrin heikentynyt ja ylipaino-ongelma kasvanut. Tämä on johtanut korkeaan karsitumismäärään jo kutsuntavaiheessa sekä pienentänyt palveluksen loppuun suorittavien nuorten määrää. (Lammi 2002, 530–531). Varusmiespalveluksen aikainen liikuntakoulutus on luonteeltaan fyysisesti vaativaa. Liimatainen (2000, 101) toteaa liikuntamäärän kasvaessa fyysisten ominaisuuksien tärkeyden kasvavan ja kyseisten fyysisten ominaisuuksien olevan merkittäviä tekijöitä nuoren itsearvostukselle.

Varusmiesten fyysisen koulutuksen päämääränä on kouluttaa taistelu-, marssi-, liikunta- ja muulla fyysisesti harjaannuttavalla koulutuksella sijoituskelpoisia sotilaita sodan ajan joukkoihin (Pekoul-os PAK C 01:03, 4). Koulutus aloitetaan nousujohteisesti niin, että varusmiehet totuttautuvat tulevaan vaativaan taistelukoulutukseen. Tällä tavalla pyritään minimoimaan palveluksen keskeyttävien lukumäärää (Liesinen 2001, 24).

Vuosittain puolustusvoimissa tehdään yli 70 000 kuntotestiä. Testaustoiminnan tavoitteena on seurata koulutuksen ja yleisen puolustusvalmiuden kannalta tärkeää fyysisen kunnan yleistä tasoa sekä kunnan kehittymistä varusmiespalvelun aikana (Palvalin 2000, 18). Liikuntakoulutusta on yritetty muuttaa monipuolisemmaksi ja mielekkäämmäksi, jotta varusmiesten motivaatio liikuntaa kohtaan paranisi. Koulutukseen on sisällytetty mm. salibandyä, kamppailulajeja, voimailulajeja ja pallopelejä. (Pekoul-os PAK C 01:03, 5.)

Varusmiespalveluksen aloittavien nuorten kunto on viime vuosina heikentynyt ja keskimääräinen paino noussut (Santtila 2010, 59; Santtila ym. 2006). Myös vähän tai ei lainkaan liikkuvien varusmiesten osuus on kasvanut (Liesinen & Sahi 2000, 24–25). Samanaikaisesti puolustusvoimat on pyrkinyt antamaan varusmiespalveluksesta kuvan tärkeänä vaikuttajana nuorten miesten terveyskäyttämisyksessä (Salasuo & Ojajärvi 2009; Puolustusvoimien liikuntastrategia 2007–2016). Liikunta on nykypäivänä tärkeä osa sotilaskoulutusta ja sotilaan hyvinvointia sekä toimintakykyä (Santtila 2003, 121). Varusmiespalvelus on esimerkiksi osoittautunut hyödylliseksi ylipainoisille nuorille (Mikkola ym. 2009, 1735–42). Puolustusvoimat onkin nimittänyt itseään julkisuudessa ”Suomen suurimmaksi kuntokouluksi”. Se pyrkii vaikuttamaan nuorten kuntoon asettamalla yhdeksi tehtäväkseen herättää nuorissa siviiliin asti hehkuvan liikuntakipinän. Ylipainoiset kutsuntaikäiset nuoret miehet ja varusmiehet tulisi saada laihtumaan. Suosittelun juuri heille suunnattua täsmällistä ehkäisyä, joka tähtää painon

pudotukseen ja tupakoimattomuuteen, sillä ylipainolla ja tupakoinnilla on selvä haitallinen vaikutus insuliiniresistenssiin liittyviin kardiovaskulaarisiin riskitekijöihin jo nuoruusvuosien aikana. Puuttamalla ajoissa vaaratekijöihin valtimonkove-
tustaudin ja diabeteksen kehittymistä voidaan hidastaa tai estää. Tämä on yh-

teinen haaste suomalaiselle perusterveydenhuollolle ja puolustusvoimille. (Täh-
tinen 2007,7).

3.2 Harrastus- ja järjestötoiminta kolmannella sektorilla

Kolmannella sektorilla tarkoitetaan suomalaisessa yhteiskunnassa pääasiassa järjestöjä ja säätiöitä sekä uusosuustoimintaa. Monien mielestä kaikki organisoitunut kansalaistoiminta kuuluu myös osaksi kolmatta sektoria. Kolmas sektori sisältää toimintoina sekä palkkatyötä että vapaaehtoistyötä. Suomalaisen kolmannen sektorin ominaispiirteenä on se, että se sisältää enemmän vapaaehtoistyötä kuin muissa Euroopan maissa. Eronteko yhteiskuntaelämän sektoreiden välillä (ensimmäinen sektori – markkinat ja yritys-elämä, toinen sektori – valtio ja julkinen sektori, kolmas sektori - kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoinen kansalaistoiminta, neljäs sektori – perhe, kotitaloudet, intiimit suhteet) perustuu ajatukseen, että sektorit edustavat suhteellisen itsenäisiä sosiaalisen todellisuuden alueita ja että kukin niistä toimii oman erityisen logiikkansa mukaisesti. Sektoreilla viitataan useimmiten kyseisten yhteiskuntaelämän alueiden järjestäytymiseen, pysyviksi rakenteiksi institutionalisoituneeseen puoleen. Termi ”kolmas sektori” viittaa siten yleisimmin kansalaisyhteiskunnan järjestöihin ja säätiöihin.

Kolmannen sektorin organisaatiot vaihtelevat suuresti niin kokonsa kuin toimintojensakin puolesta. Niihin luetaan yleisesti muun muassa naapuruyhdistykset, urheiluseurat, virkistys-yhdistykset, yhdyskuntien paikallisyhdistykset, avustusjärjestöt, kirkot, ammatilliset järjestöt, avustussäätiöt ja erilaiset hyvinvointiorganisaatiot. Aikaisempien tutkimusten mukaan puolueelliset tai uskonnolliset järjestöt eivät ole kovin houkuttelevia, sillä nuorista vain yksi prosentti sanoo osallistuvansa puoluejärjestöjen toimintaan. Se on noin kymmenesosa puoluejärjestöjen ilmoittamasta osuudesta. Uskonnollisista järjestötoimintamuodoista suosituimpia ovat evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntakerhot ja kirkon muu lapsi- ja nuorisotoiminta. Toiseksi suosituimpia ovat uskonnollisten yhteisöjen nuorten miesten ja nuorten naisten kristilliset yhdistykset (NMKY ja NNKY). Kuitenkaan urheilurintamalla ”namikan” tai ”ynnin” rooli ei lie erityisen hengellinen tai uskonnollinen. (Nurmela 1998,12).

Terveyden edistämistä koskevien tavoitteiden asettamisessa, konkretisoimisessa, niitä tavoittelevassa toiminnassa, arvioinnissa ja uudelleensuuntaamisessa on kansalaisten, perheiden, toimintaryhmien ja kansalaisjärjestöjen merkitys tärkeä. Korostaessaan ”alhaalta ylös” nousevaa otetta tämä ohjelma edellyttää kansalaistoiminnan roolin voimistamista. Monet kansanterveysalan järjestöt ovat terveyden edistämisen mielipidevaikuttajia, tiedon välittäjiä ja palvelujen tuottajia tai kehittäjiä. Järjestöt ovat keskeisiä julkisten toimijoiden, tutkijoiden, tiedotusvälineiden, aktiivisten kansalaisten ja palvelujen käyttäjien yhteistyöverkostoja ja niiden luoja. Myös terveysalan ammattijärjestöillä on tässä oma roolinsa. (Terveys 2015, 29 - 30). Järjestökiinnittyneisyystutkimuksen mukaan useimmat nuoret ovat menneet mukaan järjestötoimintaan omaksi ilokseen tai saadakseen mielekkään harrastuksen (Nurmela 1998, 21 - 23). Nuorten järjestöissä oleminen keskittyy ennen kaikkea liikunta- ja urheiluseuroihin, joissa on mukana noin 21 % kaikista nuorista (Myllyniemi 2009,40). Järjestöt tuovat omalla toiminnallaan yksilölle yhteiskunnallista pääomaa luomalla luottamusta ja vastavuoroisuutta ihmisten keskinäisiin suhteisiin. Ihmisiä, jotka toimivat järjestöissä tai yhdistyksissä, yhdistää jokin henkinen tai aatteellinen tekijä, joka jäsentää yhdistyksen toimintaa yhteiseen muotoon ja suuntaan. organisaation eri osia ja jäseniä yhdistävät yhteiset merkitykset. Suomalaisen demokratian ja hyvinvoinnin kehittämisessä yhdistyksillä ja järjestöillä on ollut suuri merkitys. (Viitanen 2007, 269).

Viitanen mukaan nuorisjärjestöt voidaan määritellä vähintään kolmen henkilön muodostamiksi voittoa tavoittelemattomiksi ja yhteisten intressien toteuttamiseen tähtääviksi aatteellisiksi yhteenliittymiksi. Nämä perustuvat vapaaehtoisuuteen ja ovat ainakin tavallaan julkisesta vallasta riippumattomia. Nuorisjärjestöt nähdään myös edustavan nuoria ikäpolvia ja tätä kautta nuoret saavat oman äänensä esiin yhteiskunnallisessa ja valtiollisessa päätöksenteossa. (Viitanen 2007, 269). Vapaaehtoisjärjestöt tarjoavat nuorille aikuisille myös turvallisen mahdollisuuden harjoitella epäonnistumisia. Kun epäonnistumiset opitaan kääntämään vahvuudeksi ja henkilökohtaisen kehittymisen paikoiksi jo nuorena, vähentää se myös todennäköisyyttä sairastua myöhemmällä iällä masennukseen.

3.3 Järjestöt ja yhteisöllisyys

Järjestökiinnittyneisyys - tutkimuksen mukaan useimmat nuoret ovat menneet mukaan järjestötoimintaan omaksi ilokseen tai saadakseen mielekkään harrastuksen. Yhteiskunnallisilla syillä on merkitystä harvemmille (Nurmela 1998, 21–23). Nuorisotutkimus 2009:n mukaan todetaan, että paitsi järjestötoiminnassa ylipäättään mukana oleminen, myös mukana olevien osallistumisaktiivisuus on kyselyn mukaan laskusuunnassa. Vuonna 1998 useampi kuin kaksi kolmesta nuoresta osallistui järjestötoimintaan vähintään viikoittain (taulukko 1), nyt osuus on painunut alle puolen. Vastaavasti passiivisten, korkeintaan muutaman kerran vuodessa mukana toiminnassa olevien osuus on samassa ajassa kaksinkertaistunut, ja on nyt noin kolmannes kaikista mukana olevista nuorista. (Myllyniemi, 45, 2009).

Suomalaista järjestöelämää leimaa vapaaehtoisuus, voittoa tavoittelemattomuus, yhteisöllisyys, sosiaalisuus, demokraattisuus, aatteellisuus ja tasavertaisuus. Ihmiset kansalaisina ovat perustaneet suomalaiset järjestöt ja ihmisten ympärillä toiminta pyörii. Järjestöt tekevät työtä joko ihmisten, tietyn asian tai aatteen tai yhteisön hyväksi. Toiminnassa on yleensä taustalla jokin yleinen päämäärä, pyrkimys yhteiseen hyvään (Suomen seuratanssiliitto Ry, 2009). Kun järjestöt ja yhdistykset halutaan nähdä erityisesti kansalaisyhteiskunnan toimijoina, puhutaan kansalaisjärjestöistä. Tällöin korostetaan toiminnan aatteellisuutta ja voittoa tavoittelematonta luonnetta. Samalla tuodaan esille, että toiminta eroaa selkeästi niin julkisesta kuin yritysmuotoisestakin toiminnasta. Lyhyesti ilmaisten kansalaisjärjestötoiminta kokoaa ihmisiä, joko jäsenistöä tai laajemmin kansalaisia toimimaan yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Tällaisella toiminnalla on yhteiskunnassa tärkeä rooli kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien tarjoajana sekä yhteisöllisyyden vahvistajana. (Oikeusministeriö 200

Taulukko 1. Nuorten (10–29-vuotiaat) kuuluminen järjestöihin järjestötyypeittäin (%) (Nurmela 1998).

	Järjestöön kuuluvat	Kaikki nuoret
Urheiluseurat	64	33
Opiskelija- tai koulu- laisjärjestö	16	8
Koulun tai oppilaitok- sen kerho	7	4
Seurakunnan toiminta	7	4
Partio	7	3
Hyväntekeväisyys / avustusjärjestö	6	3
Luonnonsuojelu	5	3
Maanpuolustusjärjestö	4	2
Puoluejärjestö	2	1
Ihmisoikeusjärjestö	1	0,5
Jokin muu harrastus- kerho	13	7
Jokin muu järjestö	14	7

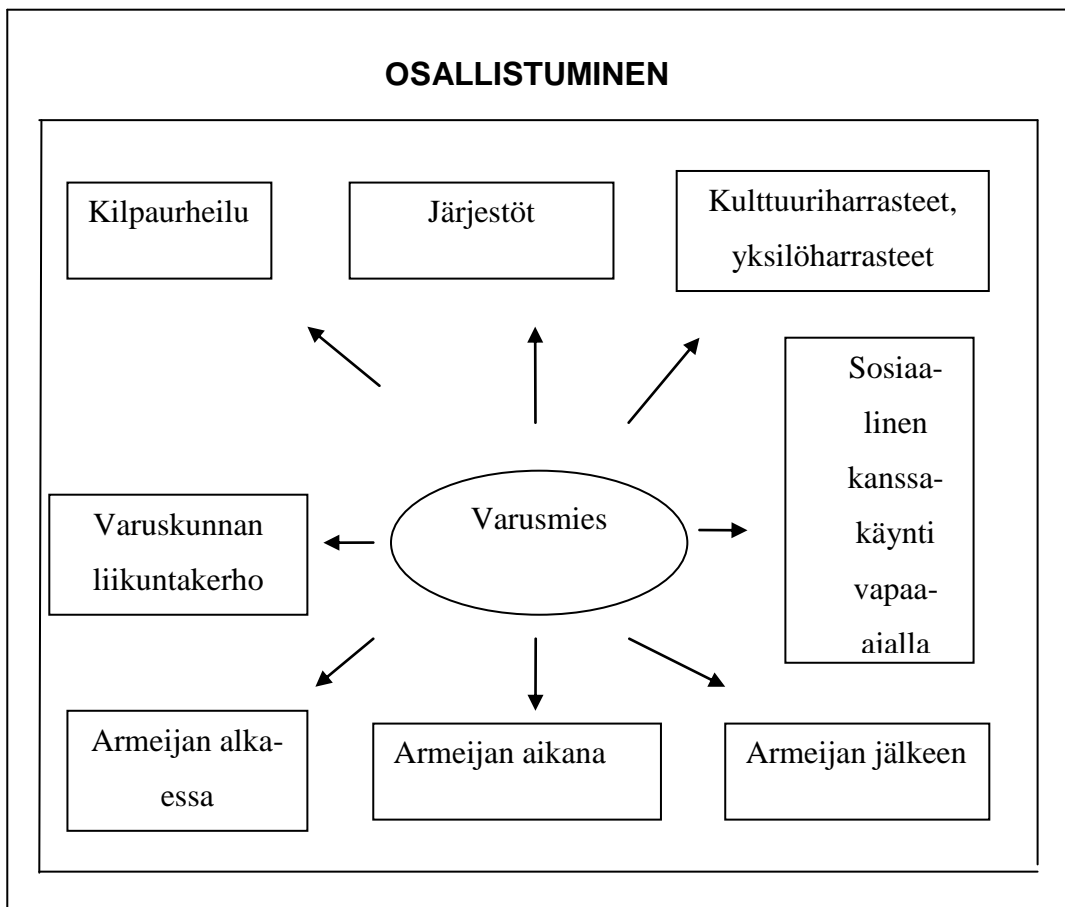
Nuorisjärjestöissä oli 1998 yli 800 000 jäsentä. Kyselytutkimuksen mukaan joka toinen 10 – 29-vuotias suomalainen oli tavalla tai toisella mukana järjestöelämässä. Järjestöt ja varsinkin urheiluseurat vetoavat eniten 10 – 14 - vuotiaisiin, joista kaksi kolmasosaa oli mukana jossakin järjestössä. Nuorten 19 – 24 - vuotta ja nuorten aikuisten 25–29 - vuotta osallistuminen oli jo selvästi vähäisempää, sillä heistä alle puolet kuului johonkin järjestöön (taulukko 2).

Taulukko 2. Järjestöihin kuulumisen 10–29-vuotiaiden keskuudessa: järjestöön kuuluvien osuus sukupuolen, iän ja pääasiallisen toiminnan mukaan (%) (Nurmela 1998).

	Kuuluu järjestöön %
Kaikki 10 – 29 - vuotiaat	52
Pojat / miehet	56
Tytöt / naiset	49
10 – 14 - vuotiaat	65
15 – 18 - vuotiaat	49
19 – 24 - vuotiaat	49
25 – 29 - vuotiaat	46
Opiskelijat	58
Työssä käyvät	43
Työttömät	40
Muut	30

3.4 Yhteenveto teoreettisista lähtökohdista

Yhteenvedon keskeisinä käsitteinä ovat varusmies, varusmies aika, varuskunnan liikuntakerho, yhteisöllisyys ja osallistuminen. Varusmiehen sitoutuminen erilaisiin harrastus- ja järjestötoimintoihin kattaa kehyksen yläosan ja alaosassa kulkevat ajalliset tekijät. Työn arviointi suoritetaan yhteisöllisyyden ja osallistumisen kautta. Varuskunnan liikuntakerhon toimintaan osallistuminen on myös arviointikohde samoin kuin sosiaalinen kanssakäymisen arviointi vapaa-ajalla. Kuvassa 1 näkyvät tämän tutkimuksen keskeiset teemat, ja sen tarkoituksena on selventää työn kokonaisuutta. Kuvan alalaidassa olevien aikatekijöiden arviointi supistui tutkimuksessa yhden kysymyksen varaan sen vuoksi, että eri tutkimuksille oli varattu rajallinen määrä kysymyksiä ja hankkeen puolesta tämän osa-alueen yksi kysymys jäi lomakkeesta pois. Koska tutkittava joukko muuttui kotiutuvasta vasta palveluksen aloittaneeseen, ei kysymyksen poisjäänti ole merkittävä puutos. Joka tapauksessa kaikki armeija-ajan vaikutuksien arvioinnit perustuvat vastaajan arvioon, koska kyselyn aikana palvelusta on ehtinyt kertyä vasta pari kuukautta

Kuva 1. Varusmiehen yhteisöllisyys ja osallistuminen

4.TUTKIMUSONGELMAT

Tutkimuksessa on tarkoituksena saada vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten varusmiespalvelusta suorittava nuori osallistuu harrastus- ja järjestötoimintaan.
  - 1.1 Miten nuori osallistuu liikuntaharrastukseen
  - 1.2 Miten nuori osallistuu järjestötoimintaan
  - 1.3 Miten nuori osallistuu kulttuuriharrastuksiin
2. Millaisessa yhteisössä varusmies viihtyy vapaa-ajallaan ja onko siviiliin palaaminen luontevaa
3. Miten varusmies osallistuu varuskunnan liikuntakerhon toimintaan ja kuinka paljon liikuntaa harrastetaan kerhon ulkopuolella.

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Kysely tiedonkeruumenetelmänä

Opinnäytetyön lähestymistapa on kvantitatiivinen eli määrällinen ja opinnäytetyö tehtiin kyselytutkimuksena. Kvantitatiivisen tutkimus sopii hyvin silloin, kun asiakkaiden määrä on suuri (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 26). Kvantitatiivisessa menetelmässä tiedot ilmaistaan numeroilla (Vilkkä 2007,14.) ja sille ovat tyypillistä otoksen määrittely, numeerinen mittaaminen, objektiivisuus, muuttujien välisten yhteyksien tarkastelu, strukturoitu tutkimusasetelma sekä teorian perustuminen aikaisempiin tutkimuksiin. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 46). *Otos* on tutkimuksen kohderyhmän eli perusjoukon osa, jolla voidaan saada kokonaiskuva koko perusjoukosta. Otoksen tulisi edustaa kaikkia perusjoukon ominaisuuksia ja ilmenemismuotoja (Vilkkä 2007,56). *Numeerisen mittauksen* osalta on syytä tietää, että määrällisessä tutkimuksessa yksityiskohdaisiin tieto on aina numeron muodossa. Numerotieto on helpoin esittää lukijalle taulukon muodossa. Tavallisesti numerotieto esitetään kokonaislukuina (Vilkkä 2007,136). *Objektiivisuudessa* voidaan erottaa kaksi osa-aluetta. Nämä ovat tutkimustulokset havaintoina ja tunnuslukuina sekä tulosten tulkinta. Tutkimusprosessin aikana tavoitteena on mahdollisimman objektiivinen tutkimus: Puolueeton tutkimusprosessi ja puolueettomat tutkimustulokset (Alkula, Pöntinen, Ylöstalo 1995,297, 299.)

Ristiintaulukointi on menetelmänä havainnollinen eikä aseta ehtoja muuttujien mittaustasolle. Se ei ole kuitenkaan aina tehokkain *menetelmä muuttujien välisten riippuvuuksien tutkimisessa*. Muita käytössä olevia menetelmiä ovat järjestykskorrelaatiokerroin, Pearsonin korrelaatiokerroin ja keskiarvotesti. Laajoissa, paljon muuttujia sisältäviä aineistoja käsiteltäessä voidaan turvautua erilaisiin monimuuttujamenetelmiin. Monimuuttujamenetelmiin siirryttäessä tulosten konkreettisuus heikkenee ja metodisen osaamisen vaatimukset kasvavat (Heikkilä 2008,183). *Strukturointi* tarkoittaa sitä, että tutkittava asia ja sen ominaisuudet suunnitellaan ja vakioidaan. Strukturoinnissa tutkittavat asiat vakioidaan lomakkeeseen kysymyksiksi ja vaihtoehdoiksi ennalta niin, että kaikki ymmärtävät kysymyksen samalla tavalla ja kysymykset voidaan kysyä kaikilta vastaajilta

samalla tavalla. Jokaiselle tutkittavalle asialle eli muuttujalle annetaan arvo (Vilkkä 2007,14 - 15). Määrällisessä tutkimuksessa teoreettisilla käsitteillä on keskeinen rooli. Teoreettiset käsitteet ovat käsitteitä, jotka ovat muodostuneet järjestelmällisen tutkimustyön tuloksena. Teoreettiset käsitteet eivät ole paikka- tai aikasidonnaisia vaan yleisiä (Vilkkä 2007, 26).

Yksi tapa kerätä itse aineistoa on kysely. Se tunnetaan *survey*-tutkimuksen keskeisenä menetelmänä. Englanninkielinen termi Survey tarkoittaa sellaisia kyselyyn, haastattelun ja havainnoinnin muotoja, joissa aineisto kerätään standardoidusti ja joissa kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta. Standardoituus tarkoittaa sitä, että jos haluaa esimerkiksi saada selville, mikä koulutus vastaajilla on, tätä asiaa on kysyttävä kaikilta vastaajilta täsmälleen samalla tavalla. (Hirsjärvi ym. 2009,188). Tässä tutkimuksessa kaikki vastasivat samoihin kysymyksiin ja kokonaisotos oli 901 varusmiestä. Hyvä tieteellinen tutkimus noudattaa aina hyvää tieteellistä käytäntöä. Tämä tarkoittaa, että tutkimuksen kysymyksenasettelu ja tavoitteet, aineiston kerääminen ja käsittely, tulosten esittäminen ja aineiston säilytys eivät loukkaa tutkimuksen kohderyhmää, tiedeyhteisöä eikä hyvää tieteellistä tapaa. (Vilkkä, 2007, 90). Kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta voidaan nimittää myös tilastolliseksi tutkimukseksi. Sen avulla selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä sekä eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa ilmiössä tapahtuneita muutoksia. (Heikkilä, 2008,16).

Kyselytutkimuksen etuna pidetään yleensä sitä, että niiden avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto, eli tutkimukseen voidaan saada paljon henkilöitä ja voidaan kysyä monia asioita. Kyselymenetelmä on tehokas, koska se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. (Hirsjärvi,ym. 2009,190). Kyselyn muoto, josta käytetään nimitystä informoitu kysely tarkoittaa sitä, että tutkija jakaa lomakkeet henkilökohtaisesti. Hän voi mennä työpaikoille, messutilaisuuksiin, kouluihin, koulutustilaisuuksiin, harrastajaryhmiin, yleensäkin sellaisiin paikkoihin, joissa hänen suunnittelemansa kohdejoukot ovat henkilökohtaisesti tavoitettavissa. Jakaessaan lomakkeet tutkija samalla kertoo tutkimuksen tarkoituksesta, selostaa kyselyä ja vastaa kysymyksiin. (Hirsjärvi, ym. 2009,192). Tässä tutkimuk-

sessä tutkimuksen tekijät olivat läsnä varuskunnassa vastaamassa mahdollisiin kysymyksiin ja auttamassa mahdollisissa ongelmissa lomakkeen täytön yhteydessä.

5.2 Kyselytutkimuksen aikataulu

Tutkimus oli laaja ja sen tekeminen alkoi samana syksynä kuin itse opiskelukiin alkoi. Opinnäytetyö eteni siis samaa tahtia muiden opintojen kanssa. Teoriaosaan oli haettava paljon taustatietoa kirjallisuudesta aiheeseen liittyvistä tai sitä sivuavista tutkimuksista. Tämän vuoksi kirjastossa ja tietokoneen äärellä kului huomattava määrä aikaa ja siksi työn aloitusta ei voinut kovin pitkälle siirtää. Tutkimuksen tekemisen ja sen valmistumisen aikatauluun vaikutti myös itse hankkeen eteneminen. Hankkeen tavoitteena olisi saada tämän työn loppuseminaari pidettyä viimeistään Maaliskuussa 2012. Työ vietiin eteenpäin seuraavanlaisen aikataulun mukaisesti:

Työn teoreettinen sisältö Syksy 2010 – kevät 2011

Aineiston keruu	1-2.3.2011 Tutkimuksen kohteena olleen joukko-osaston kansalaiskasvatustapah-tuman yhteydessä.
Tulosten tekeminen	Kesä - Syksy 2011
Työn valmistuminen	Päätöseminaari 24.01.2012

5.3 Kyselylomakkeen laadinta

Kyselylomakkeen laadinta oli aikaa vievää, sillä samassa lomakkeessa oli kolmen tutkimustyön kysymykset. Tämän tutkimuksen aiheeseen liittyivät lomakkeen kysymyksistä numerot 15 - 23 (liite 3). Tutkimuksen aiheen laajuuteen nähden kysymysmäärä jäi vähäiseksi ja siten kysymysten laatiminen oli haas-

teellista. Kysymyksissä käytettiin Likert- tyyppisiä kysymyksiä, sillä ne sopivat parhaiten tutkittavaan ilmiöön ja myös muut osatutkimukset käyttivät samoja kysymysmalleja. Rensis Likert kehitti 1930-luvulla asennemittaustekniikan, jota kutsutaan Likertin asteikoksi. Likertin asenneasteikot ovat yleensä viisi- tai seitsemänluokkaisia; toisin sanoen henkilö ei ilmoita kantaansa väittämään olemalla siihen nähden vain joko samaa mieltä tai eri mieltä, vaan hänelle tarjotaan tavallisesti viisi vaihtoehtoa. (Eskola 1975, 201). Likert-asteikon periaatteena on, että asteikon toisessa ääripäässä on vastausvaihtoehto ”täysin samaa mieltä” ja toisessa ääripäässä ”täysin eri mieltä” (Vilkkä 2007, 46.) eli Likert-asteikosta ei lasketa keskiarvoja (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009). Tässä työssä kysymyksillä ei haeta keskiarvoja, vaan erilaisiin vaihtoehtoihin perustuvia prosenttiosuuksia ja vastaajamääriä.

Lomakkeella mitattiin monenlaisia elämään liittyviä asioita ja siksi taustamuuttujista tehtiin mahdollisimman kattavat. Osatutkimuksien tekijät saivat itse päättää, mitä muuttujia halusi työssään käyttää. Taustamuuttujissa oli kysymyksiä mm. Kotipaikkakunnasta, syntymäajasta, sukupuolesta, siviilisäädystä ja mahdollisista lapsista, asumismuodosta, palveluksesta, opiskelusta, tulevaisuuden suunnitelmista ja haaveista, työnteosta, tuloista, kasvatuksesta sekä uskonnosta. Kun kysymykset on saatu valmiiksi, kootaan lomake. Sen tulisi näyttää helposti täytettävältä. Sen tulisi olla myös ulkoasultaan moitteeton (Hirsjärvi, ym. 2009,199.) Kyselylomake voidaan lähettää vaikkapa tuhannelle armeijan koulutuksessa olevalle alokkaalle tai samalle määrälle pienyrittäjiä (Hirsjärvi,ym. 2009,190). Mittausvirheitä voi syntyä mittausvälineiden epätarkkuuden, mittaukseen vaikuttavien häiriötekijöiden, mittausmenetelmän tai mittarin heikkouden vuoksi tai mitattavien käsitteiden hankaluuden vuoksi (Heikkilä 2008,178). Olipa kyseessä minkälainen kysely tahansa, kannattaa kysymykset suunnitella huolellisesti, sillä kysymysten muoto on yksi suurimmista virheiden aiheuttajista. Huonosti suunniteltu tai puutteellinen tutkimuslomake voi pilata kalliinkin tutkimuksen. (Hirsjärvi,ym. 2007,46.) Tässä työssä kyselylomakkeen suunnitteluun ja laadintaan käytettiin paljon aikaa, siksi että kysymyksistä saatiin helposti ymmärrettäviä ja kuitenkin tutkimuksen kannalta tehokkaita. Samalla pyrittiin estämään myös virheelliset tulkinnat ja lomakkeen täytön vaikeus. Itse lomakkeen

ulkoasusta, mallista sekä muodosta vastasi hanke. Ulkoasultaan lomake se oli selkeä ja toimiva.

5.4 Kohderyhmä ja otanta

Kvantitatiiviseen tutkimukseen voidaan tarvittavat tiedot hankkia erilaisista muiden keräämistä tilastoista, rekisteristä tai tietokannoista tai tiedot kerätään itse. Näitä käsittelemättömiä, tutkimusta varten kerättyjä tietoja sanotaan tutkimusaineistoksi. (Heikkilä 2008,14). Tutkimuksen perusjoukko on se tutkittava kohdejoukko, josta tietoa halutaan. Se on määritettävä ensin tarkasti, ennen kuin siitä pystytään valitsemaan mahdollisimman edustava otos. (Heikkilä 2008,34). Tämän tutkimuksen perusjoukkona oli Puolustusvoimien erään maavoimien yksikön tammikuussa 2011 aloittaneet varusmiehet, ja vastausvaiheessa he olivat jo ohittaneet alokasajan. Koko saapumiserän laajuus oli n. 1700 varusmiestä.

5.5 Tiedonkeruu

Kysely suoritettiin varuskunnan kansalaiskasvatustapahtuman yhteydessä kahdena päivänä siten, että vastaajat olivat auditoriossa neljässä ryhmässä. Jokaisen ryhmän kohdalla aihe alustettiin kertomalla hankkeen tarkoitus ja vastaus-ten merkitys kokonaisuuden kannalta. Tilanteen vapaa-ehtoisuus tuotiin myös suullisesti tässä kohdassa esiin. Ryhmien liikkuttelusta auditorioon ja ulos vastasivat varusmiesjohtajat ja tämä sujui erittäin mallikkaasti. Vastaajia oli kaikkiaan 961, vaikka saapumisryhmä oli huomattavasti isompi (1700). Emme saaneet selvää vastausta siihen, miksi osa oli poissa. Kaavakkeista hylättiin eri syistä johtuen 60 kappaletta, syitä olivat mm. puutteellinen tai virheellinen täyttö, järjenvastaiset vastaukset sekä ilkivalta. Hyväksytyjä vastauslomakkeita tutkimuksen tekemiseen ja hankkeen käyttöön jäi näin ollen 901 kappaletta (N=901). Kyselyn täyttö tapahtui sotilaallisen tehokkaasti siten, että keskimäärin ryhmä oli valmis noin 45 min kuluttua täytön aloituksesta.

Alun perin kysely piti suorittaa tammikuussa 2011 kotiutuvilta varusmiehiltä, mutta loppusyksyn aikana ilmenneen viivästyksen jälkeen tutkimusjoukoksi otettiin tammikuussa 2011 aloittaneet varusmiehet. Kyselyn yhtenä tarkoituksena oli kartoittaa järjestöaktiivisuuden muutosta varusmiespalveluksen aikana ja tämän

tarkoituksen osalta joudutaan päätyämään vastaajien arvioon, sillä vastaajien varusmiespalvelusaika oli kestänyt vasta kaksi kuukautta kyselyn suorittamisen aikana. Kohteliasta esitystapaa mietittäessä tulee harkittavaksi mm. käytetäänkö teitittelyä vai sinuttelua. Jos kyseessä on nuoria koskeva tutkimus, on sinuttelu luonnollista, teitittely saattaa tuntua jopa teennäiseltä tai etäiseltä. (Heikkilä 2008,56). Tässä kyselyssä päätettiin käyttää sinuttelua kaikissa kyselyn osaluissa.

5.6 Aineiston analyysi

Tavallisesti ajatellaan, että analyysi tehdään sen jälkeen kun aineisto on kerätty ja järjestetty. Tässä työssä tuloksia alettiin pohtia sen jälkeen kun tulokset oli saatu. Tämän tyyppinen näkemys tutkimusaineiston analyysistä soveltuu hyvin sellaiseen tutkimukseen, jossa tietoja on kerätty strukturoidulla lomakkeilla tai asteikkomittareilla. (Hirsjärvi ym. 2009,218). Kaikki kyselylomakkeet lähetettiin kyselypäivän jälkeen Helsinkiin, jossa niille suoritettiin hankkeen puolesta valoluenta, näin ollen vastauksia ei siis tarvinnut tallentaa yksitellen opiskelijan toimesta. Aineiston analyysi suoritettiin PASW 18 statistic - ohjelmaa käyttäen ja sen antamien tuloksien perusteella tehtiin kuvat ja taulukot.

Tulokset käsiteltiin pääosin prosenttiosuuksina, mutta joissakin kysymyskohdissa kantaa otettiin myös vastaajien lukumäärällä. Kerätyn tiedon analyysi ja päätelemien teko ovat tutkimuksen ydinasia, se keskeinen vaihe, johon tähdättiin tutkimusta aloitettaessa. Analyysivaiheessa tutkijalle selviää, mikä on vastaus tutkimusongelmiin. (Hirsjärvi ym.1993, 53). Mittaaminen tutkimusmielessä eroaa sanan arkikielisestä merkityksestä. Tutkimuksessa mittaamista on kaikki, missä voidaan nähdä eroja ja se antaa tutkijalle jonkinlaisia symboleja eroja luonnehtimaan. (Heikkilä 2008, 175). Mittaamisella tarkoitetaan numeeristen arvojen liittämistä tutkimuksen kohteiden ominaisuuksiin tai olosuhteisiin.

Erilaisten eroavaisuuksien löytämiseksi tässä työssä suoritettiin myös ristiintaulukointia. Ristiintaulukoinnin avulla voidaan löytää kahden tai useamman muuttujan välisiä riippuvuuksia. Riippuvuus tarkoittaa, että jokin muuttuja vaikuttaa toiseen muuttujaan. Ristiintaulukointi tekee mahdolliseksi tarkastella havainto-

jen sijaintia samanaikaisesti kahdella tai useammalla taulukoitavalla muuttujalla. Näin voidaan löytää muuttujia, jotka näyttävät selittävän toista muuttujaa. (Vilka 2007, 129). Tulosten ristiintaulukointia varten vastaajat jaettiin asuinpaikan perusteella kolmeen ryhmään. Pääkaupunkiseutu, kaupungit yli 40 000 asukasta sekä kaupungit ja kunnat alle 40 000 asukasta, jolloin saatiin kolme ryhmää. Ristiintaulukointien ohella suoritettiin aineistosta myös Khiin - neliötesti. Khin-neliötestiä on sopiva käyttää vertailtaessa tietoaainesta, joka on frekvenssien tai prosenttien muodossa. Testi onkin useimmiten käytetty tilastollinen testi nominaaliasteikollisen tietoaaineksen käsittelyyn ja tässä työssä nominaaliasteikko syntyy alueellisen jaon perusteella. Khin neliö -testillä voidaan saada otokseen perustuvasta tutkimuksesta selville muuttujien yhteys otokseen perustuvassa taulukossa. Oleellista khin - neliötestin tulokinnassa on, että ymmärtää usein koneen laskeman testisuureen arvon, vapausasteet ja todennäköisyyden, p-arvojen merkityksen. Aina ennen testin suorittamista valitaan merkitsevyystaso, joka tarkoittaa väärässä olemisen riskiä silloin kun nollahypoteesi hylätään. Useimmiten merkitsevyystasoksi valitaan 0,05, 0,01 tai 0,001. Tässä työssä käytettiin samoja arvoja merkitsevyystason arvioinnissa. Merkitsevyystason perusteella tulee tutkijan tehdä johtopäätökset aineistosta ja tässä työssä eroja etsittiin asuinpaikkakunnan perusteella. (Alkula & Pöntinen & Ylöstalo 1995, 219; Heikkilä 2008, 202). Ohjelma laskee myös nollahypoteesin mukaiset ns. teoreettiset eli odotetut frekvenssit eli mitkä eri ruutuihin tulevat frekvenssit ovat silloin, kun muuttujien välillä ei ole ollenkaan riippuvuutta. Esitettäviin ristiintaulukointeihin on merkitty odotetut frekvenssit (expected counts) sen vuoksi, että lukijan on näiden avulla helpompi verrata vastaajien frekvenssejä odotettuihin frekvensseihin.

6. TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulokset esitetään kuvina ja taulukkoina. Taustamuuttujia oli tutkimuslomakkeessa useita, mutta osa niistä oli suunnattu muiden osatutkimusten tarpeisiin eikä niistä olisi ollut tähän työhön lisäarvoa, joten taustamuuttujista tähän työhön käytettiin parhaiten soveltuvat. Tutkimuksessa käytetyistä taustamuuttujista tehtiin taulukot ja muista tuloksista tehtiin kuvat, pois lukien järjestösitoutumiseen liittyvät kysymykset, joiden kohdalla tulokset olivat niin äärimmäisiä, ett-

ei niistä saanut tarkoituksenmukaisia kuvia, ja siten niistä tehtiin taulukot. Niiden tulosten kohdalla, joista saatiin merkitseviä tai erittäin merkitseviä riippuvuuksia Khiin-neliötestin avulla, tehtiin ristiintaulukoinnista oma taulukkonsa kysymyksen yhteyteen.

6.1 Varusmiesten profiili taustamuuttujilla

Tässä tutkimuksessa käytettiin niitä taustamuuttujia, joiden katsottiin olevan parhaiten tutkimukseen soveltuvia. Vastaajien kotipaikkakuntaa kysyttiin avoimella kysymyksellä, johon vastaaja kirjoitti kotipaikkansa nimen. Monelta paikkakunnalta vastaajia oli vain yksi tai muutamia, joten asuinpaikkojen luetteloiminen ei ollut siksi sopivaa. Voi olla, että jotkut vastaajat olisivat voineet olla identifioitavissa. Vastausten analysoinnissa käytettiin kuitenkin yhtenä osana vastaajien asuinpaikkoja ja niitä varten muodostettiin kolme kokonaisuutta. Pääkaupunkiseutu, kaupungit yli 40 000 asukasta ja kolmantena kaupungit ja kunnat alle 40 000 asukasta. Nämä alueet tuodaan esiin taulukossa 3. Näin jaettuna ei asuinpaikkojen perusteella yksittäistä vastaajaa voida yksilöidä.

Taulukko 3. Vastaajien alueellinen jako (N=901)

Asuinalue	f
Pääkaupunkiseutu	428
Kaupungit yli 40 000 asukasta	253
Kaupungit ja kunnat alle 40 000 asukasta	220

Vastaajien ikä kysyttiin ja kaavakkeeseen oli merkitty vuodet asevelvollisuusiän perusteella (taulukko 4). Vaihteluväliksi saatiin syntymävuodet 1984 - 1992. Ikäjakauma oli 19 - 27 vuotta. 11 vastaajaa ei merkinnyt ikäänsä ollenkaan lomakkeeseen. Vastaajista 72 % prosenttia oli 20 -vuotiaita, jonka perusteella ei ollut mielekästä lähteä arvioimaan eroavaisuuksia eri ikäryhmien välillä.

Taulukko 4. Vastaajien ikäjakauma (N=901)

ikä	19	20	21	22	23	24	25	26	27	Puuttuu	Yhteensä
f	83	650	104	30	9	4	6	2	2	11	901
%	9	72	11	3	1	0,4	0,7	0,2	0,2	1	100

Vastaajista valtaosa (98 %) oli miehiä (taulukko 5). Yhdeksän vastaajaa jätti sukupuolen ilmoittamatta ja vastaajista 1 % oli naisia. Suomessa astuu vuosittain palvelukseen 30000 alokasta joista noin 300 on naisia, joten nyt saatu luku vastaa hyvin Suomen vuotuista keskiarvoa. Naisvarusmiesten määrä on pysynyt samanlaisena jo useita vuosia, eikä siihen odoteta tapahtuvan muutoksia lähivuosinakaan.

Taulukko 5. Vastaajien sukupuoli (N=901)

	Mies	Nainen	Ei vastausta	Yhteensä
f	881	11	9	901
%	98	1	1	100

Perinteisenä taustamuuttujakysymyksenä oli myös vastaajien siviilisääty (taulukko 6). Enemmistö vastaajista eli 82 % oli naimattomia, joka oli odotettavissa kun tiedettiin vastaajien nuori ikä. Avoliitossa oli 10 % vastaajista, ja muita siviilisäätyjä oli vain vähäisiä määriä. Vastausten perusteella joukko on niin homogeeninen, ettei siviilisäätyä kannattanut käyttää ristiintaulukoinnissa.

Taulukko 6. Vastaajien siviilisääty (N=901)

	f	%
Naimaton	741	82
Avoliitossa	93	10
Avoliitossa	7	1
rekisteröidyssä parisuhteessa	7	1
Asumusero	1	0.1
Eronnut	1	0.1
Muu	41	4
Puuttuu	10	1
Yhteensä	901	100

Koulutusta selviteltiin taustamuuttujien kahdella kysymyksellä, joista ensimmäisellä kysyttiin korkeinta peruskoulutustasoa ja toisella korkeinta koulutustasoa yleensä. Peruskoulutuksen osalta vastaamatta jätti 8 vastaajaa ja korkeimman koulutukseen osalta vastaamatta jätti 25 vastaajaa. Peruskoulutuksen osalta vastaajat jakaantuivat puoliksi peruskoulun ja lukion välillä siten, että 40 % vastaajista oli käynyt lukion (taulukko 7).

Taulukko 7. Vastaajien korkein peruskoulutustaso (N=901)

Koulutus	Ei peruskoulua	Peruskoulu	lukio	puuttuu	yhteensä
f	2	529	362	8	901
%	0,2	58,8	40	1	100

Kysyttäessä korkeinta koulutustasoa (taulukko 8), voidaan todeta, että yli 50 %:lla vastaajista ei ollut vastaushetkellä ammatillista koulutusta. Toisen asteen ammatillinen koulutus oli hankittuna 34 % vastaajista ja 11 % oli suorittanut ammattikurssin tai oppisopimuskoulutuksen. Korkeakoulututkinto oli ainoastaan neljällä vastaajalla. 3 % vastaajista jätti kohdan vastaamatta.

Taulukko 8. Vastaajien korkein koulutustaso (N=901)

	f	%
Ei ammatillista koulutusta	464	51
Ammattikurssi, oppisopimuskoulutus tai vastaava	103	11
Toisen asteen ammatillinen koulutus	302	34,3
Ammattikorkeakoulututkinto	3	0,3
Korkeakoulu, alemman asteen tutkinto	4	0,4
Ei vastattu	25	3
Yhteensä	901	100

Myös vastaajien uskonnollista vakaumusta kysyttiin (taulukko 9). 75 % vastaajista kuului evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Toiseksi suurin ryhmä ei kuulunut lainkaan kirkkoon tai uskonnolliseen yhteisöön ja heitä oli vastaajista 8 %. Muut kirkot tai uskonnolliset ryhmät olivat vähäisesti edustettuina

Taulukko 9. Vastaajien uskonnollinen vakaumus (N=901)

	f	%
Evankelis-luterilainen	676	75
Ortodoksi	16	2
Muu kristillinen kirkko tai yhteisö	20	2,2
Muu kirkko tai yhteisö	8	0.8
En kuulu kirkkoon tai muuhun uskonnolliseen yhdistykseen	165	18
Ei vastausta	16	2
Yhteensä	901	100

6.2 Varusmiehen osallistuminen harrastus- ja järjestötoimintaan

Järjestö ja harrastusaktiivisuutta selvitettiin neljällä erilaisella kysymyksellä. Tavoitteena oli saada selville, miten aktiivisesti nuori on sitoutunut järjestö- ja harrastuskenttään ennen armeijaan tuloa, miten armeija on vaikuttanut aktiivisuuteen ja löytääkö varusmies mahdollisesti uuden harrastuksen. Tulokset esitetään taulukoina siksi, että tuloksien hyvin suurten eroavaisuuksien vuoksi ei kaavioiden tai kuvioiden käyttö ollut mielekästä. Kysymyksellä numero 20 kysyttiin osallistumisaktiivisuutta tiettyihin järjestökokonaisuuksiin ennen armeijaan tuloa. Kokonaisuudet olivat urheiluseurat, ympäristöjärjestöt, lapsi- ja nuorisotoiminta, vapaaehtoinen pelastustoiminta, seurakunnan toiminta sekä poliittinen järjestötoiminta. Urheiluseuraan osallistuminen selviää taulukosta 10 ja sen perusteella voidaan todeta, että 65 % vastaajista ei osallistunut ollenkaan urheiluseuran toimintaan ennen armeijaa. Satunnaisesti osallistui 14 % vastaajista. Aktiivisesti osallistuvia voidaan katsoa olevan 11 % vastaajista, sillä nämä osallistuivat vähintään kolme kertaa viikossa urheiluseuran toimintaan.

Taulukko 10. Osallistumisaktiivisuus urheiluseuran toimintaan ennen armeijaa (N=901)

	En ollenkaan	satunnaisesti	Muutaman kerran kuussa	1-2 krt/ vk	3-6 krt / vk	Päivittäin
%	65	14	2	7	8	3
f	582	126	21	63	74	25

Ympäristöjärjestötoimintaan eivät vastaajat oikeastaan osallistu, sillä peräti 96 % ilmoitti, ettei osallistu toimintaan ollenkaan. Yli kolme kertaa viikossa osallistuvia oli kaikista vastaajista ainoastaan kolme henkilöä. Taulukosta 11 voi todeta, että ympäristöjärjestön toimintaan ei määrällisesti paljoa osallistuta.

Taulukko 11. Osallistuminen ympäristöjärjestön toimintaan ennen armeijaa (N=901)

	En ollenkaan	Satunnaisesti	Muutaman kerran kuussa	1-2 krt / vk	3-6 krt / vk	Päivittäin
f	862	18	7	2	1	2
%	96	2	1	0,2	0,1	0,2

Lapsi- ja nuorisotoimintaan osallistuminen noudattelee samaa linjaa kuin ympäristöjärjestön toimintaan osallistuminen. Taulukosta 12 nähdään, että yli 90 % vastaajista ei osallistunut ollenkaan lapsi- tai nuorisotoimintaan. Alle yksi prosentti vastaajista osallistui useammin kuin kolme kertaa viikossa.

Taulukko 12. Osallistumisaktiivisuus lapsi- ja nuorisotoimintaan ennen armeijaa (N=901)

	En ollenkaan	Satunnaisesti	Muutaman kerran kuussa	1-2 krt / vk	3-6 krt / vk	Päivittäin
f	816	30	17	20	4	4
%	91	3	2	2	0,4	9,4

Vapaaehtoinen pelastustoiminta ei niin ikään vaikuta kiinnostavalta vastanneiden mukaan, sillä 92 % ei osallistunut toimintaan ollenkaan, eikä satunnaisesti osallistunut kuin 4,7 % vastaajista (taulukko 13). Vähintään viikoittain osallistuvia oli alle kaksi prosenttia vastaajista.

Taulukko 13. Osallistuminen vapaaehtoiseen pelastustoimintaan ennen armeijaa (N=901)

	En ollenkaan	Satunnaisesti	Muutaman ker- ran kuussa	1-2 krt / vk	3-6 krt / vk	Päivittäin
f	824	42	11	9	4	--
%	92	5	1	1	0,4	--

Seurakunnan toimintaan ei osallistunut ollenkaan 90 % vastaajista (taulukko 14). Enemmän kuin kerran kuussa osallistuvia oli ryhmissä ainoastaan 29 henkilöä, joten tämäkään harrastemuoto ei saanut kannatusta vastaajien joukossa.

Taulukko 14. Osallistumisaktiivisuus seurakunnan toimintaa ennen armeijaa (N=901)⁴

	En ollenkaan	Satunnaisesti	Muutaman kerran kuussa	1-2 krt / vk	3-6 krt / vk	Päivittäin
f	807	53	9	12	5	3
%	90	6	1	1	0,6	0.3

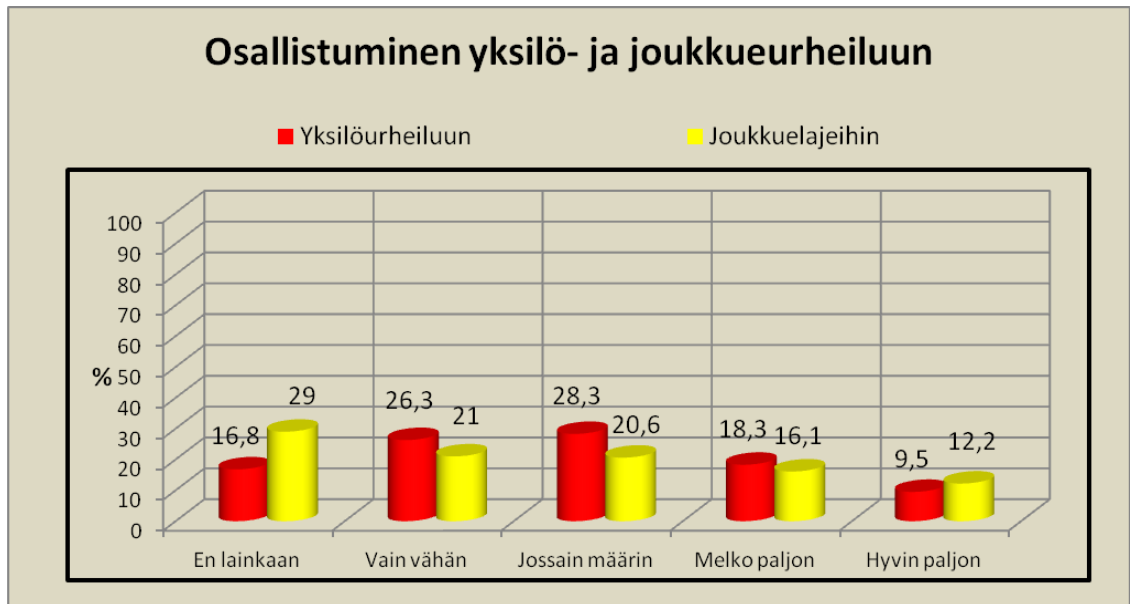
Viimeisenä kohtana kysymyksessä oli poliittinen harrastustoiminta ja sen toimintaan osallistutaan kaikkein vähiten. Jopa 94 % eli 849 vastaajaa ilmoitti, ettei osallistunut ollenkaan poliittiseen harrastukseen. Ainoastaan kahdeksan vastaajaa osallistui viikoittain tai useammin toimintaan (taulukko 15).

Taulukko 15. Osallistumisaktiivisuus poliittiseen järjestötoimintaan ennen armeijaa (N=901)

	En ollenkaan	Satunnaisesti	Muutaman kerran kuussa	1-2 krt / vk	3-6 krt / vk	Päivittäin
f	849	30	5	4	2	2
%	94	3	1	1	0,2	0.2

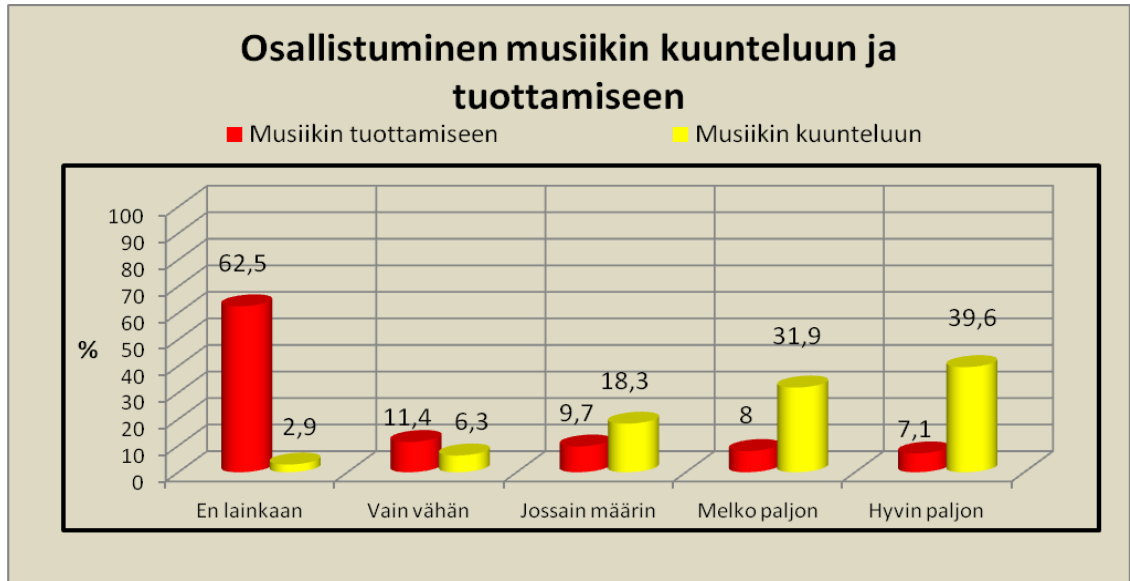
Kysymyksellä 15 kysyttiin, miten aktiivisesti vastaajat olivat sitoutuneet yksilöityihin harrastuksiin. Harrasteet olivat joukkuelajiharrastusta lukuun ottamatta harrastuksia, joita voi harrastaa yksin ja / tai yhteisössä. Kysymyksessä oli 18 erilaista harrastemuotoa ja niiden valinta suoritettiin yleisyyden perusteella

Ensimmäisenä kohtana kysyttiin aktiivisuutta yksilö- ja joukkueurheilua kohtaan. Kuvassa 2 on esitetty osallistuminen yksilö- ja joukkueurheiluun. Osallistuminen jakaantui melko tasaisesti eri alueille. Yksilöurheilu oli vallitseva, vaikkakin joukkueurheilun osalla oli enemmän hyvin paljon harrastavia 2,7 %. Toisaalta ”en lainkaan”- harrastavia oli joukkueurheilussa 29 % mikä on 12,2 % enemmän kuin yksilöurheilun puolella

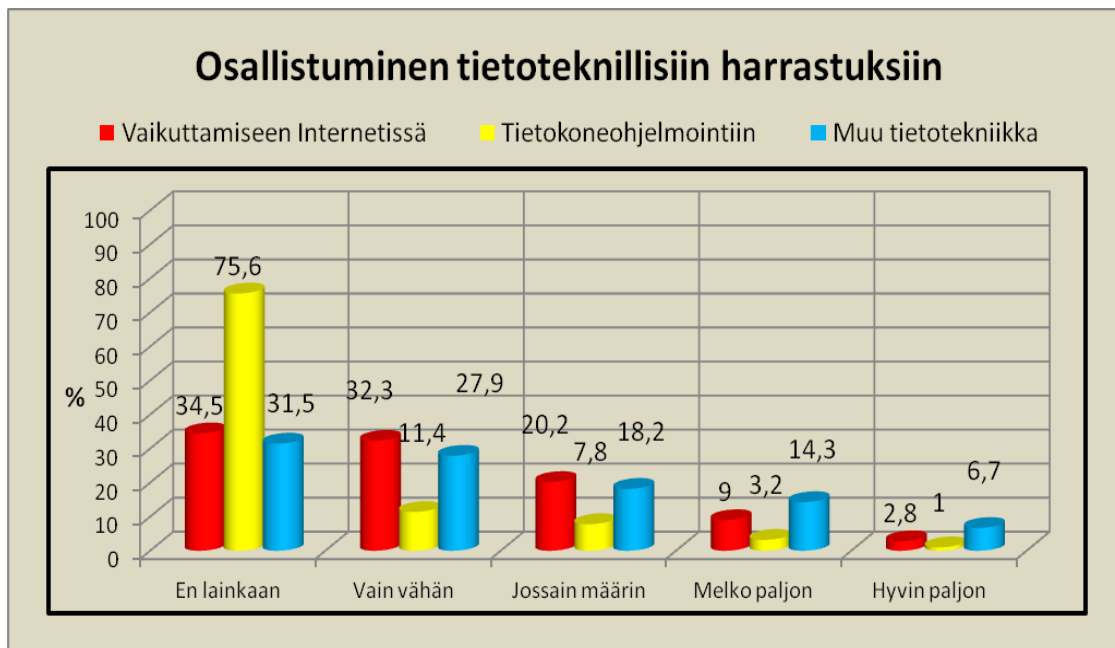
Kuva 2. osallistuminen yksilö- ja joukkueurheiluun (N=901)

Musiikin harrastamista kysyttiin sekä tekemisen että kuuntelemisen näkökulmasta (kuva 3). Vaikka prosentuaalisesti suurin osa ei osallistunut lainkaan musiikin tekemiseen, niin silti aihetta harrasti jollakin tavalla lähes 25 % vastaajista. Musiikin kuuntelu sen sijaan oli erittäin suosittua, sillä 2,9 % vastaajista ei osallistunut lainkaan ja 39,6 % harrasti hyvin paljon. Näiden kahden harrastuksen suosion ero on selvästi nähtävissä oheisesta kuvasta.

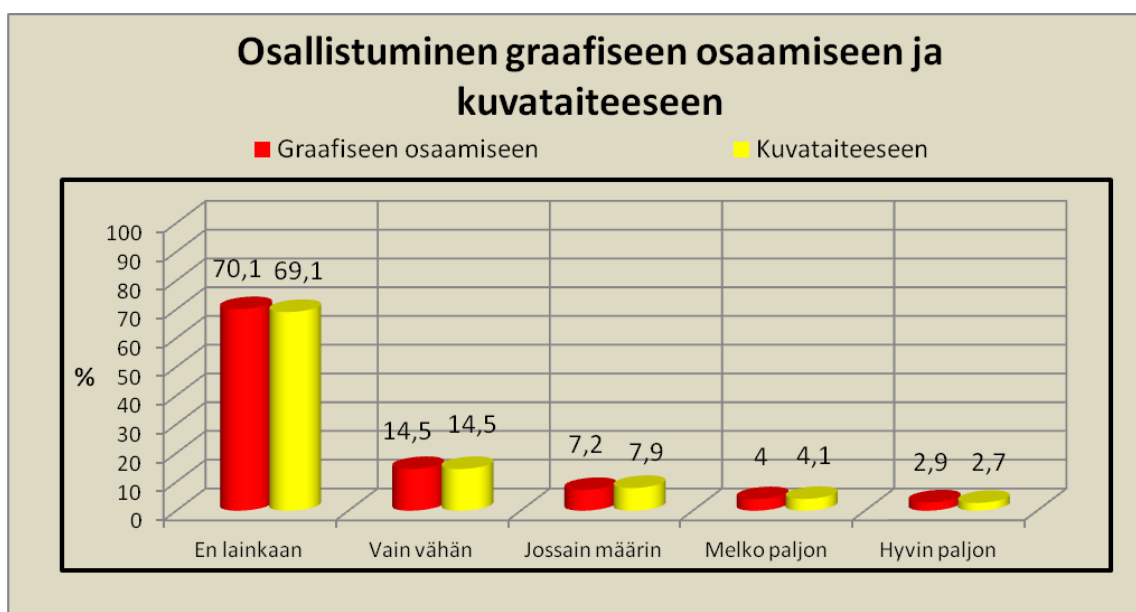
Kuva 3. Osallistuminen musiikin kuunteluun ja tekemiseen (N=901)

Internetin kautta vaikuttaminen antoi passiivisemmän tuloksen kuin etukäteen olisi voinut ajatella. Kuvasta 4 nähdään, että hyvin paljon tai melko paljon vaikuttamiseen osallistui reilu kymmenen prosenttia vastaajista. Sosiaalisen median käyttö oli niin yleistä tämän ikäryhmän keskuudessa, että on aiheellista kysyä, oliko kysymys oikein aseteltu, sillä jo omien mielipiteiden esiintuominen vaikkapa Facebookissa voidaan katsoa vaikuttamiseksi. Tietokoneohjelmointi oli myös kokonaisuutena hyvin vierasta, sillä 75,6 % vastaajista ei harrastanut ollenkaan ja alle viisi prosenttia osallistui melko paljon tai hyvin paljon. Muu tietotekniikka sai sen sijaan hieman enemmän kannatusta, sillä 21 % vastaajista osallistui hyvin paljon tai melko paljon. Kuvasta nähdään, että osallistuminen painottui selkeästi enemmän passiiviselle

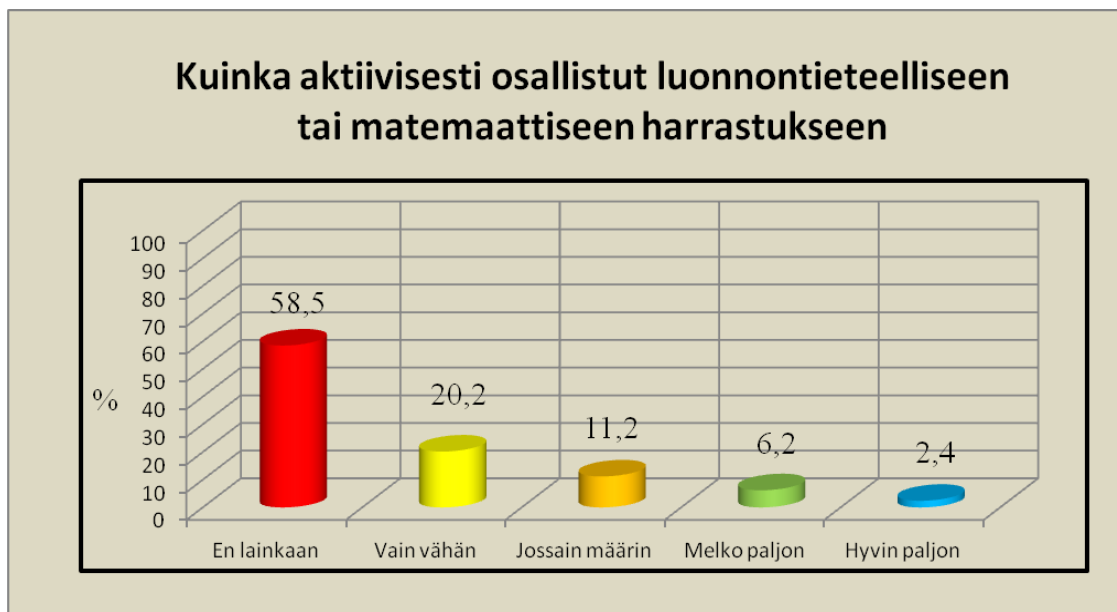
Kuva 4. Osallistuminen internetissä vaikuttamiseen, tietokoneohjelmointiin ja muuhun tietotekniikkaan (N=901)

Graafinen osaaminen ja kuvataideharrastus olivat erittäin marginaalisia harrasteita (kuva 5), sillä en lainkaan osallistuvia oli molemmissa harrastuksissa noin 70 % vastaajista ja vain vähän harrastavia oli 14,5 % vastaajista. Hyvin paljon harrastavia oli molemmissa alle kolme prosenttia. Kuva osoittaa lähes identtiset vastausrakenteet harrasteaktiivisuudesta

Kuva 5. Osallistuminen graafiseen osaamiseen ja kuvataiteeseen (N=901)

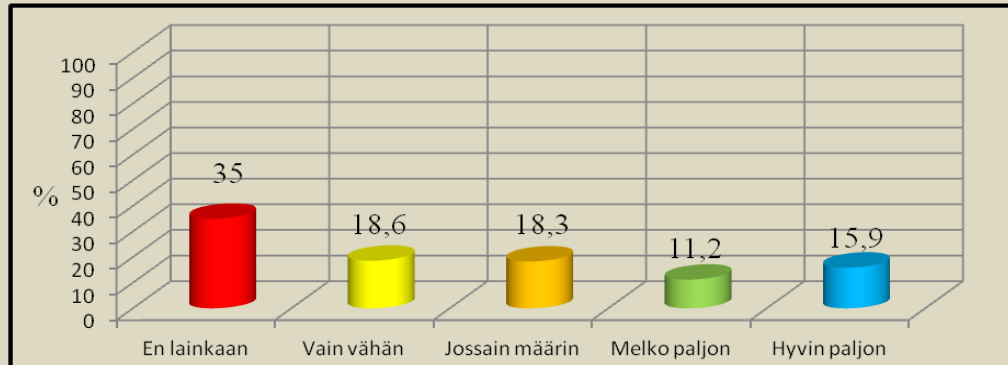
Matemaattisen tai luonnontieteellisen harrastuksen osalta voidaan todeta, ettei varsinaisia aktiiviharrastajia ollut kuin alle 10 % vastaajista. Kuvasta 6 nähdään, että 80 % vastaajista ei harrastanut lainkaan tai harrasti vain vähän tätä harrastetyyppiä.

Kuva 6. Osallistuminen luonnontieteelliseen tai matemaattiseen harrastukseen (N=901)

Autoihin, moottoripyöriin ja muihin ajoneuvoihin liittyvässä kysymyksessä saatiin tasaisempaa jakoa osallistumisen aktiivisuudesta (kuva 7). 35 % vastaajista ei osallistunut ollenkaan, mutta muiden osalta jako oli melko tasainen, kuten kuvasta voidaan nähdä.

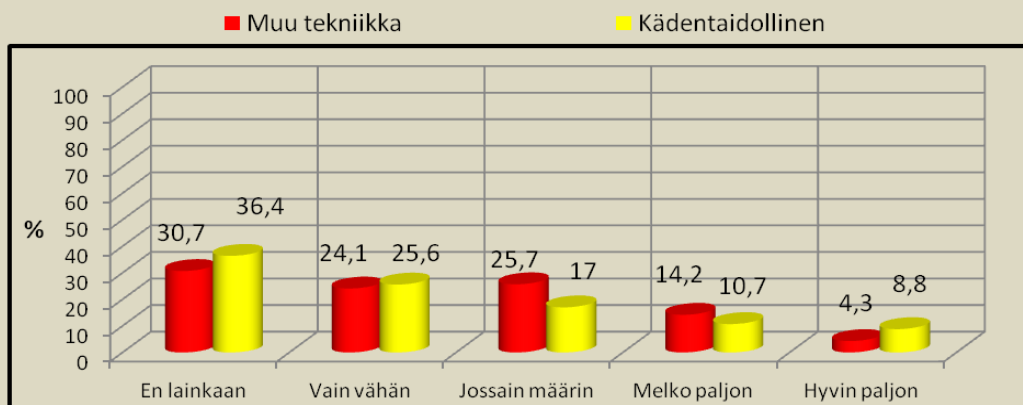
Kuinka aktiivisesti osallistut autoon, moottoripyörään tai muuhun ajoneuvoon liittyvään harrastukseen

Kuva 7. Osallistuminen autoihin, moottoripyöriin tai muihin ajoneuvoihin liittyviin harrastuksiin (N=901)

Tekniset harrasteet ja kädentaiddolliset harrastukset antoivat hyvin samankaltaisen tuloksen siten, että vastaukset jakautuvat kaikille osa-alueille (kuva 8). Suurin vastaajaryhmä oli vaihtoehdolle ”en lainkaan”, mutta prosentuaalisesti jakauma oli melko tasainen ja samantyyppinen molemmissa kysymyksissä.

Osallistuminen muuhun tekniseen tai kädentaiddolliseen harrastukseen

Kuva 8. Osallistuminen muuhun tekniseen tai kädentaiddolliseen harrastukseen (N=901)

Ristiintaulukoinnin osalta saatiin teknisessä harrastuksessa tilastollisesti merkittäviä eroja ($p=0.003$). Pääkaupunkiseudulla osallistumisaktiivisuus oli odotusarvoja passiivisempaa ja vastaavasti pienempiin alueisiin siirryttäessä odotusarvoihin nähden aktiivisempaa (taulukko 16). Esimerkkinä mainittakoon pääkaupunkiseutu ja ei lainkaan osallistuvat, jossa odotusarvona (expected count) oli, että 132 henkilöä ei osallistu lainkaan, mutta todellisuudessa 143 vastaajaa ei osallistunut lainkaan, joten ero on varsin selvä.

Taulukko 16. ristiintaulukointi osallistumisesta muuhun tekniseen harrastukseen

Alue	Pääkaupunkiseutu		Kaupungit > 40 000 as		Kaupungit ja kunnat < 40 000 as	
	%	f / ec	%	f / ec	%	f / ec
En lainkaan	34	143 / 103	30	65 / 67	27	69 / 78
Vain vähän	27	114 / 110	52	44 / 52	23	59 / 61
Jossakin määrin	26	110 / 110	30	64 / 67	23	58 / 65
Melko paljon	10	44 / 61	13	29 / 31	22	55 / 36
Hyvin paljon	3	15 / 18	6	13 / 9	4	11 / 11

$N=901$, $\chi^2=23,327$, $df=8$, $p<.01$

Osallistuminen kädentaidollisiin harrastuksiin antoi erittäin merkitseviä tilastollisia eroja ($p = 0.000$). Odotettu frekvenssi en lainkaan osallistumisesta pääkaupunkiseudulla oli 132, mutta tähän ryhmään kuului kuitenkin 192 vastaajaa (taulukko 17).

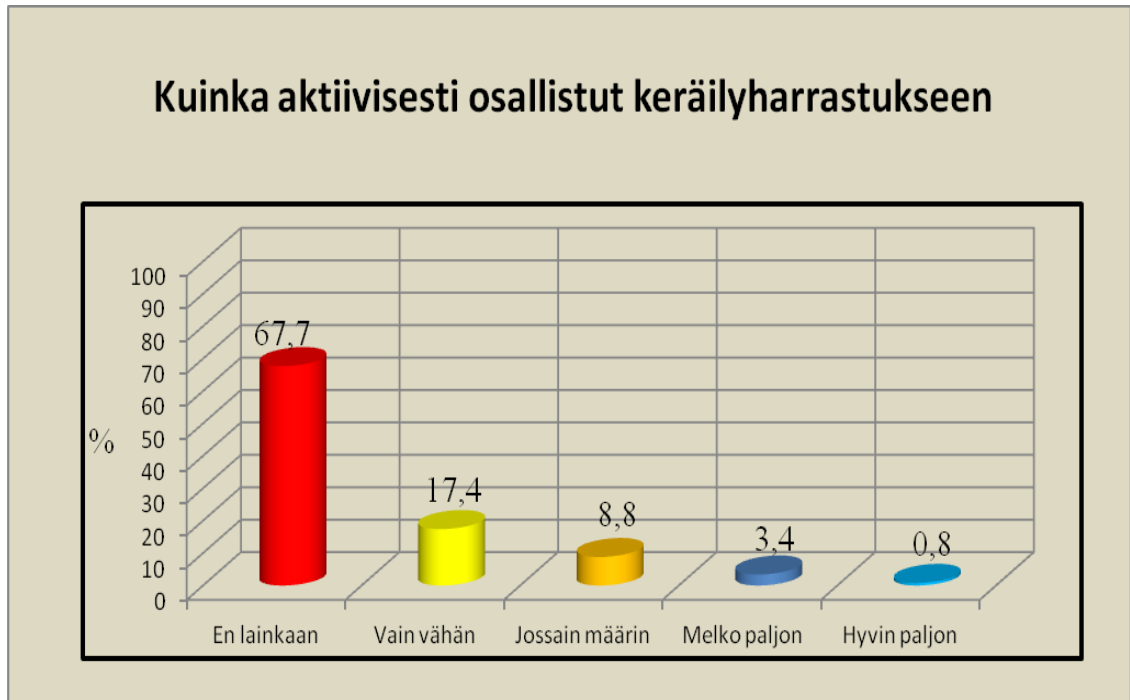
Taulukko 17. Ristiintaulukointi osallistumisesta kädentaidollisiin harrastuksiin

Alue	Pääkaupunkiseutu		Kaupungit > 40 000 as		Kaupungit ja kunnat < 40 000 as	
	%	f / ec	%	f / ec	%	f / ec
En lainkaan	45	192 / 132	33	70 / 79	26	66 / 92
Vain vähän	27	114 / 110	25	53 / 55	25	64 / 65
Jossakin määrin	14	58 / 73	17	37 / 37	23	58 / 43
Melko paljon	6	29 / 45	15	31 / 29	14	36 / 27
Hyvin paljon	7	31 / 38	10	13 / 9	11	26 / 22

$N=901$, $\chi^2= 39,193$, $df= 8$, $p<.001$

Keräily näytti olevan myös suurimmalle osalle vieras harrastemuoto. Kuvasta 9 voidaan todeta, että 67,7 % vastaajista ei osallistunut keräilyn harrastamiseen

ollenkaan ja 17,4 % vastaajista osallistui vain vähän. Toisella puolella taas aktiiviharrastajia oli alle 10 henkilöä, joka on vähemmän kuin prosentti vastaajista

Kuva 9. Osallistuminen keräilyharrastukseen (N=901)

Ristiintaulukoinnin avulla voidaan nähdä, että osallistuminen keräilyharrastukseen oli suositumpaa pienissä kunnissa ja kaupungeissa kuin pääkaupunkiseudulla ($p=0,004$). Taulukosta 18 voidaan nähdä alueellinen osallistumiseroavaisuudet ja toisaalta odotettujen frekvenssien erot todellisiin vastauslukuihin nähden.

Taulukko 18. Ristiintaulukointi osallistumisesta keräilyharrastukseen

Alue	Pääkaupunkiseutu		Kaupungit > 40 000 as		Kaupungit ja kunnat < 40 000 as	
	%	f / ec	%	f / ec	%	f / ec
En lainkaan	73	310 / 290	65	140 / 147	54	160 / 172
Vain vähän	15	63 / 75	19	40 / 38	22	54 / 44
Jossakin määrin	9	40 / 37	8	17 / 19	9	22 / 22
Melko paljon	2	8 / 15	5	11 / 7	5	12 / 8
Hyvin paljon	--	0 / 3	2	5 / 2	1	2 / 2

N=901, $\chi^2=22,775$, $df=8$, $p<.01$

Luonnossa liikkuminen jakoi vastauksia verrattain tasaisesti, sillä ei lainkaan osallistuvia oli 36,3 % (kuva10). 16 % vastaajista liikkui luonnossa melko paljon tai hyvin paljon, joten yli 80 % vastaajista ei liikkunut ollenkaan tai liikkuu vähäisesti. Tulokseen vaikuttaa luonnollisesti se, kuinka lähellä luonto on ja kuinka helposti sinne pääsee. On huomioitava, että noin puolet vastaajista asui pääkaupunkiseudulla, jossa luonto ei välttämättä ole aina lähellä.

Kuva 10. Osallistuminen luonnossa liikkumiseen (N=901)

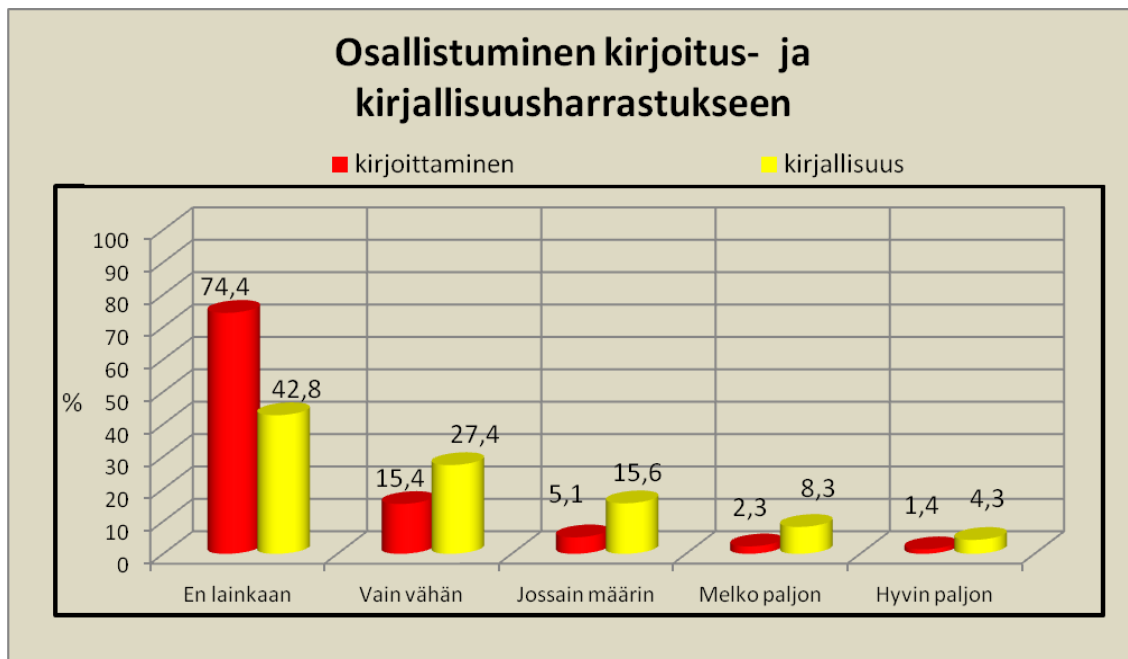
Ristiintaulukointi osoittaa taulukossa 19, että luonnossa liikkuminen oli yleisempää pienemmissä paikoissa ($p=0.000$), niin kuin edellisen kuvan tekstissä otaksuttiinkin. Odotettujen frekvenssien (E_c) vertaaminen todellisiin vastauslukuihin (f) osoittaa selkeät eroavaisuudet eri osissa.

Taulukko 19. Ristiintaulukointi osallistumisesta luonnossa liikkumiseen

Alue	Pääkaupunkiseutu		Kaupungit > 40 000 as		Kaupungit ja kunnat < 40 000 as	
	%	f / ec	%	f / ec	%	f / ec
En lainkaan	44	186 / 155	34	73 / 79	27	68 / 92
Vain vähän	29	122 / 117	29	62 / 60	25	62 / 69
Jossakin määrin	15	66 / 80	19	40 / 41	25	63 / 47
Melko paljon	7	31 / 41	10	22 / 21	13	34 / 24
Hyvin paljon	4	17 / 28	8	18 / 14	9	26 / 16

N=901, $\chi^2=35,615$, df=8, p<.001

Kirjoitusharrastus ei ollut kovin yleistä vastaajajoukon keskuudessa, sillä jopa 74,4 % ei osallistunut ollenkaan (kuva 11). Hyvin paljon tai melko paljon kirjoitettavia oli 3,7 % kaikista vastaajista, joten voidaan todeta kirjoitusharrastuksen olevan melko harvinainen harrastusmuoto. Kirjallisuusharrastuksen osalta en lainkaan osallistuvia oli 42,8 % ja se on tuntuvasti vähemmän kuin kirjoittamisen alueella. Kirjallisuuden parissa aikaansa vietti aktiivisesti 12,6 % vastaajista ja jossain määrin vielä 15,6 %, joten kirjoittamiseen nähden kirjallisuus oli paljon suositumpaa.

Kuva 51. Osallistuminen kirjoitus- ja kirjallisuusharrastukseen (N=901)

Kirjallisuusharrastuksen osalta ristiintaulukoinnilla saatiin tuloksena merkitsevän tasoisia ($p= 0.004$) tilastollisia eroja. Odotusarvoihin nähden syntyneitä eroavaisuuksia voidaan havaita vertaamalla taulukon 20 odotusarvoja toteutuneisiin lukuihin. Esimerkkinä pääkaupunkiseudun en lainkaan osallistuvat, joita odotusarvojen mukaisesti oli 183, mutta vastaajista vain 173 kuului tähän ryhmään.

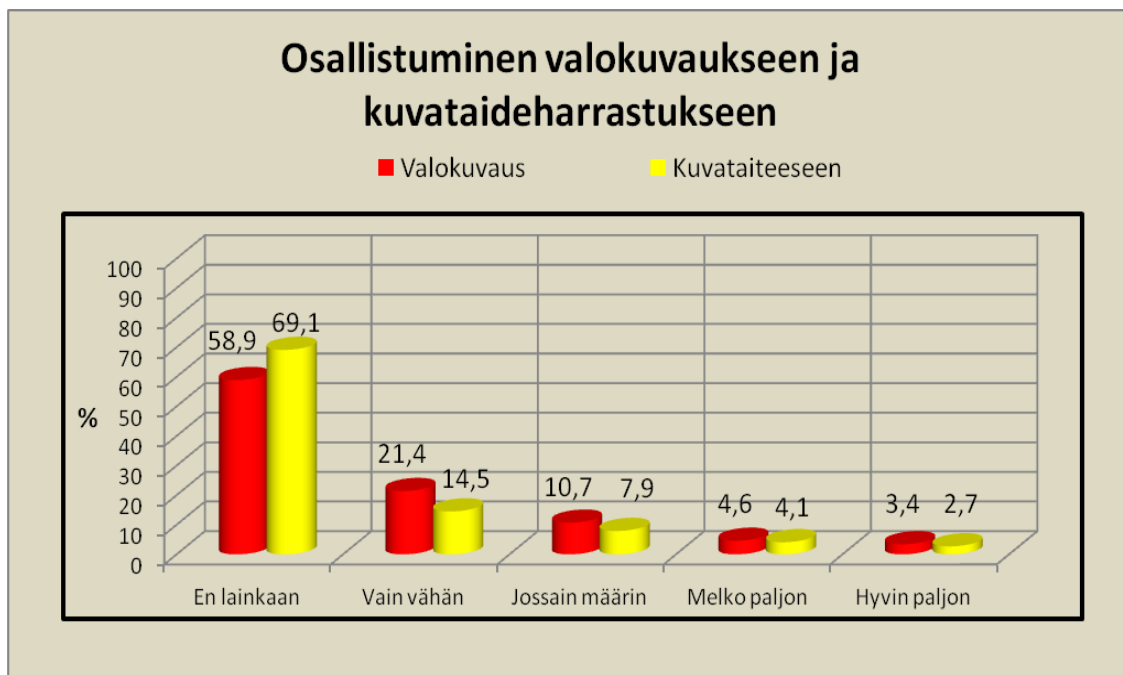
Taulukko 20. Ristiintaulukointi osallistumisesta kirjallisuusharrastukseen

Alue	Pääkaupunkiseutu		Kaupungit > 40 000 as		Kaupungit ja kunnat < 40 00 as	
	%	f / ec	%	f / ec	%	f /
En lainkaan	41	173 / 182	46	99 / 93	45	190
Vain vähän	31	132 / 117	20	43 / 59	28	43 /
Jossakin määrin	14	61 / 67	20	42 / 34	15	8 /
Melko paljon	11	45 / 36	7	14 / 18	5	6 / 6
Hyvin paljon	2	11 / 8	7	16 / 9	6	5 / 4

N=901, $X^2= 22,617$, $df=8$, $p<.01$

Valokuvaus ja kuvataide olivat osallistumisprofiililta hyvin samanlaisia. Valokuvausta ei harrastanut lainkaan tai vain vähäisesti 80,3 % vastaajista ja vastaavasti kuvataiteen puolella vastaava luku oli 83,6 %. Varsinaisia aktiiveja

voidaan katsoa valokuvauksen puolella olevan 8% ja kuvataiteessa 6,8 % vastaajista. Lukujen voidaan nähdä olevan hyvin samankaltaisia (kuva 12).

Kuva12. Osallistuminen valokuvaus ja kuvataideharrastukseen (N=901)

Kysymyksellä 16 tiedusteltiin mahdollisen uuden harrastuksen löytymisestä armeijan aikana. Ainoastaan 6,6 % vastaajista oli löytänyt uuden harrasteen ensimmäisen kahden kuukauden aikana (taulukko 21). Kysymys oli alun perin tarkoitettu kotiutuvalle saapumiserälle, jolloin vastaajilla olisi ollut koko palvelusaika takana ja näin tulos olisi ollut luotettavampi. Nyt saadulla tuloksella voidaan siis arvioida kysymystä vain kahden kuukauden palvelusajan perusteella

Taulukko 21. Oletko löytänyt uuden harrastuksen armeijan aikana

	f	%
En ole löytänyt	835	93
Olen löytänyt	60	7
Ei vastausta	6	1
Yhteensä	901	100

Kysymyksellä 18 selvitettiin varusmiehen arviota siihen, miten armeija vaikutti harrastusaktiivisuuteen (taulukko 22). Vastaukset perustuivat vastaajien arviointiin, sillä palvelusaikaa oli kulunut kyselyä tehdessä vasta noin kaksi kuukautta.

On mahdollista, että tilanne muuttui vielä armeijan aikana, mutta tässä tutkimuksessa siihen ei voitu ottaa kantaa. Valtaosa vastaajista oli sitä mieltä, että armeija ei vaikuta aktiivisuuteen 43 % tai vaikuttaa jossain määrin lisäämällä 31 %. 10 % oli sitä mieltä, että armeija vähentää paljon harrastusaktiivisuutta.

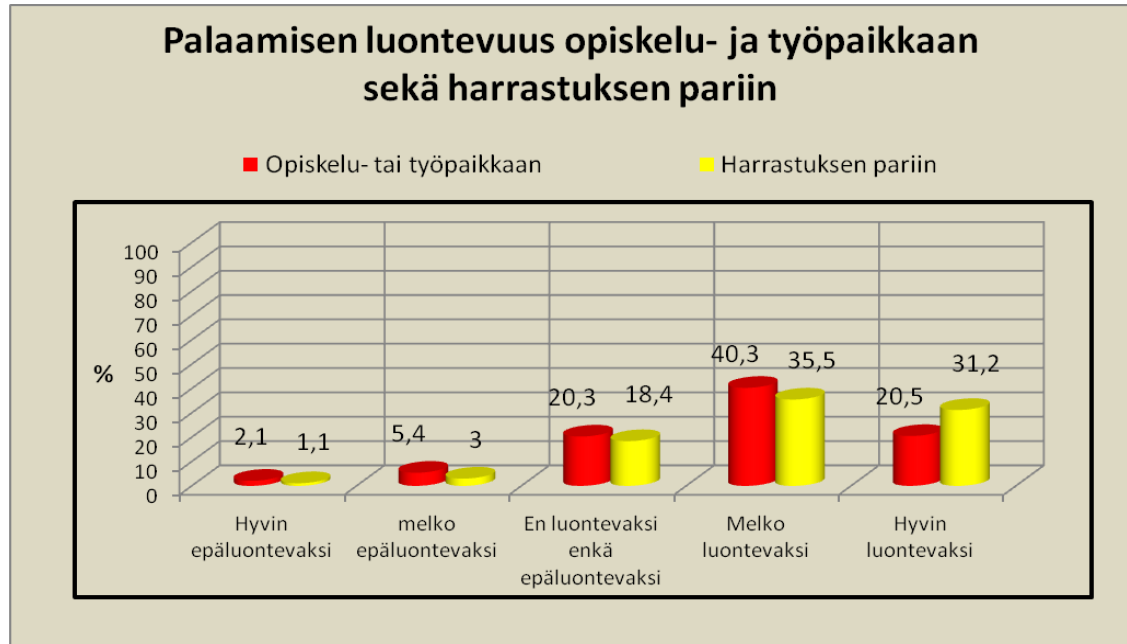
Taulukko 22. Armeijan vaikutus harrastusaktiivisuuteen (N=901)

	f	%
Vähentää paljon	84	10
Vähentää jossain määrin	104	11
Ei vaikutusta	392	43
Lisää jossain määrin	278	31
Lisää paljon	33	4
Ei vastausta	7	1
Yhteensä	901	100

6.3 Varusmiehen yhteisöllisyyteen liittyvät kysymykset

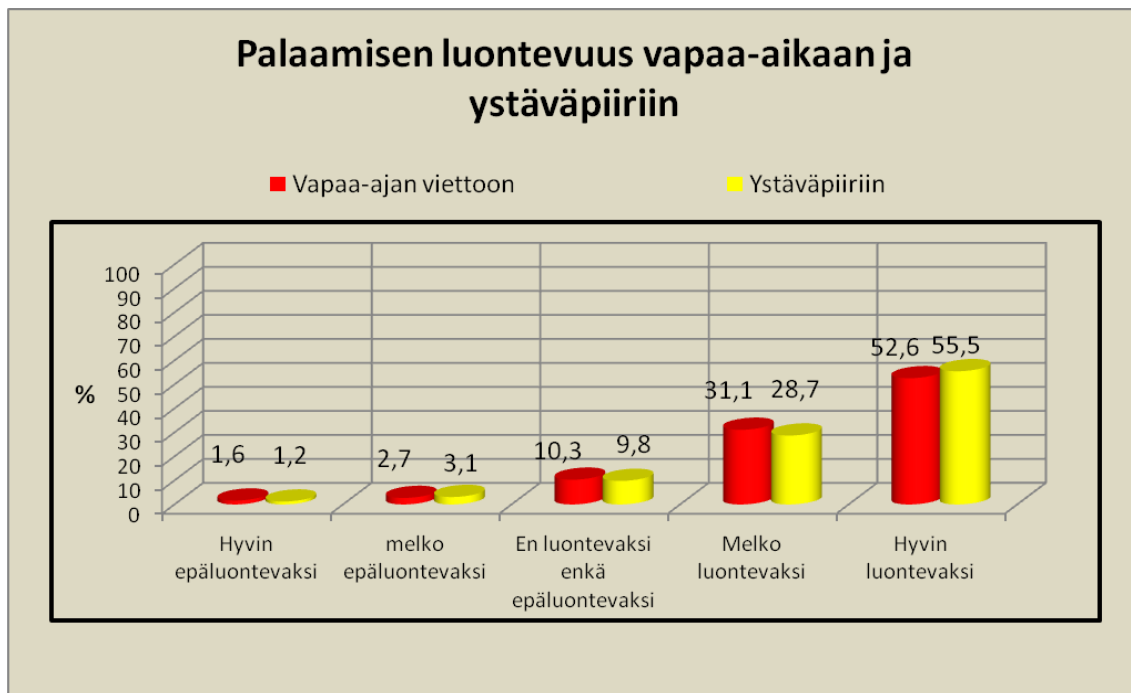
Tässä työssä yhteisöllisyys oli yksi keskeinen käsite ja sitä kysyttiin kahdella kysymyksellä. Mielenkiinnon kohteena oli se, kuinka luontevaksi varusmies kokee palaamisen siviilielämään ja sen eri tilanteisiin ja toisaalta haluttiin selvittää, minkälaisessa joukossa nuori haluaa viettää aikaansa eri tilanteissa. Tässäkin kysymysosiossa on otettava huomioon se, että vastaajat olivat olleet armeijassa vasta muutaman kuukauden ja sitä kautta vastaukset voivat muuttua armeija-ajan jatkuessa.

Kysymyksellä 17 selvitettiin siviiliin erilaisiin tilanteisiin palaamisen luontevuutta kolmella kokonaisuudella ja näistä ensimmäisenä oli palaaminen opiskelu- tai työpaikkaan. Palaamisen luontevuusarvio opiskelu- ja työpaikkaan sekä harrastuksen kaveripiiriin pariin on nähtävillä kuvassa 13. Keskiarvollisesti luontevuus on melko selvää siten, että hyvin epäluontevaksi tai melko epäluontevaksi palaamisen kokee alle 8 % opiskelu- ja työpaikkaan palaavista sekä noin 4 % harrastukseen palaavista vastaajista.

Kuva 13. Palaamisen luontevuus opiskelu- ja työpaikkaan sekä harrastuksen pariin (N=901)

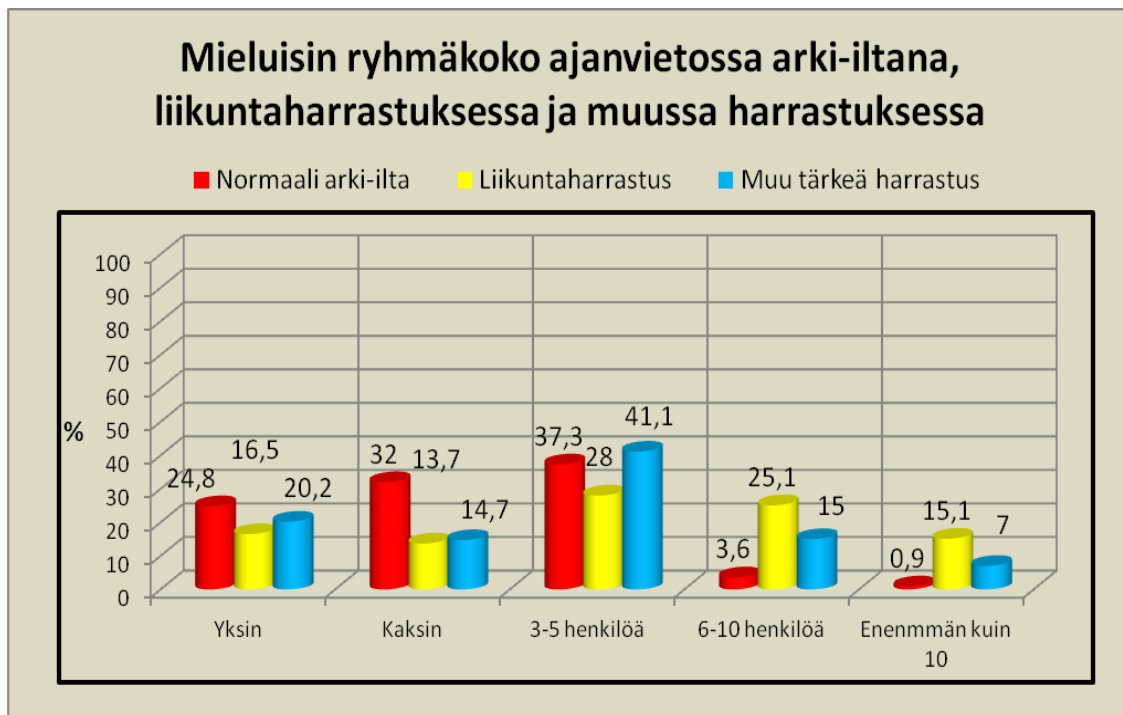
Kolmantena kohtana tässä kysymyksessä oli se, miten luontevaksi varusmies kokee palaamisen vapaa-ajan viettoon armeijan jälkeen. 83,7 % vastaajista oli sitä mieltä, että palaaminen on hyvin luontevaa tai melko luontevaa (kuva 14). 4,3 % eli vain 38 kappaletta vastaajista näki eriasteista epäluontevuutta vapaa-aikaan palaamisessa. Ystäväpiiriin palaaminen armeijan loputtua koetaan myös varsin luontevaksi, sillä 84,2 % vastaajista kokee palaamisen luontevaksi. Neutraalina asian kokee kymmenisen prosenttia, joten epäluontevuutta näkee aiheessa vain 4,2 % vastaajista.

Kuva 14. Palaamisen luontevuus vapaa-aikaan ja ystäväpiiriin (N=901)

Kysymyksellä 19 kysyttiin, minkälaisessa seurassa varusmies viettää mieluiten aikaansa. Tarkoituksena oli selvittää, viihtyykö varusmies tyypillisissä tilanteissa, kuten lomat, juhlat tai harrasteet, mieluummin yksin, pienessä joukossa vai isommassa ryhmässä.

Vapaa-aikaa arki-iltana haluttiin viettää pääsääntöisesti yksin tai pienessä ryhmässä. Vallitseva vastaus oli 3-5 henkilöä ja siihen kuului 37,3 % vastaajista (kuva 15). Kahdestaan viihtyi 32 % vastaajista ja yksin halusi vapaa-aikaa viettää 24,8 % vastaajista. Yli viiden hengen ryhmissä viihtyi vain 4,5 % vastaajista). Liikuntaharrastuksen osalta voidaan todeta myös hyvin tasainen jakauma, sillä suurin ryhmä oli 3-5 henkilöä ja tähän ryhmään kuului 28 % vastaajista. Seuraavaksi eniten kannatettiin 6-10 henkilön ryhmää, johon kuului 25,1 % eli lähes yhtä paljon kuin edelliseen ryhmään. Muut vaihtoehdot saivat 13,7 % - 16,5 % vastauksista. Muu harrastaminen tapahtui myös mieluiten 3-5 henkilön joukossa, sillä 41,7 % vastaajista kuului tähän ryhmään. Seuraavaksi eniten eli 20,2 % kannatettiin yksin harrastamista. Yli kymmenen hengen ryhmissä harrastasi 7 % vastaajista.

Kuva 15. Mieluisin ryhmäkoko arki-iltana, liikuntaharrastuksessa ja muussa harrastuksessa (N=901)

Alueellisen ristiintaulukoinnin myötä tässä kysymyksessä saatiin melkein merkitseviä tuloksia ($p=0.036$). Eroavaisuuksia odotusarvojen ja toteutuneiden tulosten välillä voidaan arvioida taulukossa 23.

Taulukko 23. Ristiintaulukointi arki-illan ajanvieton mielisestä ryhmäkoosta

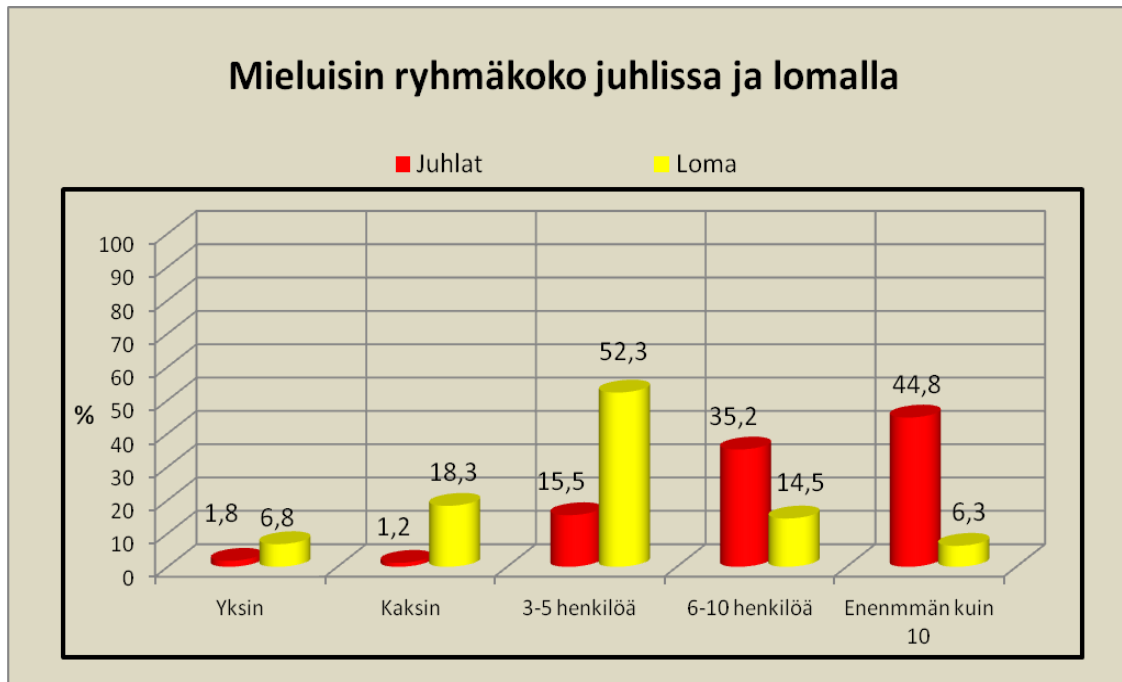
	Pääkaupunkiseutu		Kaupungit > 40 000 as		Kaupungit ja kunnat < 40 000 as	
	%	f / ec	%	f / ec	%	f / ec
Yksin	28	117 / 105	24	51 / 54	22	55 / 63
Kaksin	26	111 / 136	38	83 / 70	37	94 / 82
3-5 henkilöä	40	167 / 159	34	74 / 81	38	95 / 95
6-10 henkilöä	5	20 / 15	3	6 / 8	2	6 / 9
> 10 henkilöä	1	5 / 4	1	1 / 2	1	2 / 2

N=901, $X^2= 22,617$, $df=8$, $p<.01$

Juhlia haluttiin viettää mielellään isommassa joukossa, sillä yksin tai kaksin halusi juhlia vain 3,0 % vastaajista (kuva16). Lähes puolet halusi juhlia yli 10 hengen ryhmässä ja 35 % vastaajista halusi olla 6-10 henkilön ryhmässä. 3-5 henkilöä sai 15,5 % vastauksista. Yli puolet vastaajista eli 52,3 % halusi mieluiten lomailta 3-5 henkilön ryhmässä. Kahdestaan haluaisi lomailta 18,3 % vastaajista

ja 6-10 henkilön ryhmässä 14,5 % vastaajista. Yksin tai yli kymmenen hengen ryhmässä halusi lomailla alle 7 % vastaajista.

Kuva 16. Mieluisin ryhmäkoko juhlissa ja lomalla (N=901)

6.4 Varusmies ja liikuntakerho

Liikuntakerhoon liittyviin vastauksiin on suhtauduttava varauksella, sillä vastaajat olivat olleet vastaushetkellä vasta kaksi kuukautta palveluksessa ja kerhotarjonta oli ollut tämän ajanjakson aikana vielä osin puutteellista. Toimintaa oltiin tehostamassa kevään mittaan lisäämällä mahdollisuuksia ja kerhoveljiä. Kysymyksillä haettiin vastausta osallistumisaktiivisuuteen, mielipiteeseen toimintamuodosta sekä siihen, kuinka paljon liikutaan vapaa-aikana kerhon ulkopuolella.

Kysymyksessä 21 tiedusteltiin kerhon toimintaan liittyvää osallistumisaktiivisuutta. 81 % varusmiehistä ei osallistunut ollenkaan kerhon toimintaan (taulukko 24). Varuskunnan sosiaalikuraattorin mukaan kerhotoimintaa ei palveluksen tässä vaiheessa vielä erityisen hyvin oltu saatu käyntiin, eikä sitä oltu vielä varsinaisesti edes markkinoitu vastaajajoukolle ja tämä kyllä osaltaan selitti vastaajien vähäistä aktiivisuutta kerhotoimintaan.

Taulukko 24. Varuskunnan liikuntakerhoon osallistuminen (N=901)

	f	%
En ollenkaan	729	82
Satunnaisesti	117	13
Muutaman kerran kuussa	19	2,8
1-2 kertaa viikossa	4	0,4
3-6 kertaa viikossa	2	0,2
Päivittäin	5	0,6
Ei vastausta	9	1
Yhteensä	901	100

Kysymyksessä 22 selvitettiin varusmiesten mielipidettä kerhon toimintaan yleensä. Tarkoituksena oli saada tietoa, kuinka tyytyväisiä varusmiehet olivat tämän tyyppiseen toimintaan. Tulokseksi saatiin varsin neutraali vastauspohja (taulukko 25), joka oli odotettavissa, koska kerhon osallistumisaktiivisuus oli edellisen kysymyksen perusteella suhteellisen vähäistä. 69 % vastaajan mielipide oli ” en tyytymätön enkä tyytyväinen” ja erittäin tyytyväisiä oli 2% vastaajista.

Taulukko 25. Tyytyväisyys liikuntakerhoon toimintamuotona (N=901)

	f	%
Erittäin tyytymätön	80	9
Melko tyytymätön	36	4
En tyytymätön enkä tyytyväinen	625	69
Melko tyytyväinen	77	8
Erittäin tyytyväinen	19	2
Ei vastausta	64	7
Yhteensä	901	100

Viimeisessä tähän aiheeseen liittyvässä kysymyksessä 23 selvitettiin, kuinka paljon varusmiehet harrastivat liikuntaa palveluksen ja liikuntakerhon ulkopuolella (taulukko 26). Vastausten perusteella varusmiehet eivät harrastaneet liikuntaa ollenkaan (38 %) tai harrastivat vain satunnaisesti (32 %). Päivittäin liikuntaa harrasti tässä muodossa alle prosentti vastaajista. Koska kyse oli oma-toimisesta liikkumisesta, ei palvelusajan lyhyellä kestolla ollut suurta merkitystä

tulokseen. Näin ollen voidaan päätellä, että liikuntaharrastus palveluksen ulkopuolella oli verrattain vähäistä.

Taulukko 26. Liikunnan harrastaminen liikuntakerhon ulkopuolella (N=901)

	f	%
En ollenkaan	341	38
Satunnaisesti	293	32
Muutaman kerran kuussa	78	9
1-2 kertaa viikossa	123	14
3-6 kertaa viikossa	51	6
Päivittäin	7	1
Ei vastausta	8	1
Yhteensä	901	100

7. YHTEENVETO TUTKIMUSTULOKSISTA

Tulokset liittyen harrastus- ja järjestötoimintaan olivat samansuuntaisia verrattuna muihin osallistumistutkimuksiin. Liikunnan osalta 11 % vastaajista harrasti liikuntaa liikuntaseurassa riittävästi, jos kriteerinä pidetään valtakunnallisia liikuntakriteerejä. Päivittäin liikuntaa harrasti seurassa 2,8 % vastaajista ja 64,6 % ei osallistunut ollenkaan liikuntaseuran toimintaan. Ylipäänsä liikuntaa harrasti melko paljon tai hyvin paljon yksilömuotoisesti 27, 8 % ja joukkumuotoisesti 28 %.

Järjestötoimintaan osallistuminen oli vähäistä, mutta valtakunnallisten tutkimusten mukaisia. Järjestötyypistä riippuen osallistuminen ylipäänsä oli noin 1 - 10 %. Yli kolme kertaa viikossa osallistuvia ei missään järjestössä ollut enempää kuin yksi prosentti vastaajista. Järjestötoimintaan osallistumisen voidaan katsoa olevan erittäin vähäistä.

Muuhun kolmanteen sektoriin ja sen tyyppisiin yksilöharrasteisiin osallistuminen oli vaihtelevaa. Musiikin kuuntelu oli ylivoimaisesti suosituin, sillä hyvin paljon osallistuvia oli noin 40 % vastaajista ja melko paljon osallistuvia oli noin 32 % vastaajista. Toinen suosittu harraste oli autoihin, moottoripyöriin tai muihin ajo-

neuvoihin kohdistuva harrastaminen ja sitä harrasti hyvin paljon noin 27 % vastaajista. Muiden harrasteiden osalta aktiivisuus oli vähäisempää.

43 % vastaajista oli sitä mieltä, että armeija ei vaikuta harrastusaktiivisuuteen ja 10 % mielestä armeija vähentää paljon aktiivisuutta harrastuksiin.

Varusmiehen yhteisöllisyyden osalta voidaan todeta, että vapaa-ajallaan varusmies viihtyi 3 - 5 hengen ryhmässä, pois lukien juhlatilaisuudet, joita haluttiin viettää suuremmissa joukossa. Siviiliin erilaisiin yhteisöihin palaamisen voidaan katsoa olevan luontevaa ja ongelmattonta.

Varuskunnan liikuntakerhon osalta voidaan todeta, että kun kerhon toimintaa ei oltu markkinoitu ja tutkimusryhmä vaihtui vasta alokasajan palvelleisiin varusmiehiin, niin tulokset olivat heikot. 81 % ei osallistunut lainkaan ja vain seitsemän vastaajaa harrasti yli kolme kertaa viikossa. Liikuntakerhon ulkopuolella liikuntaa harrasti yli kolme kertaa viikossa 8 % vastaajista. Liikuntakerhoon toimintamuotona oli erittäin tyytyväisiä 2% vastaajista ja noin 70 % ilmoitti ettei ole tyytyväinen eikä tyytymätön.

8. POHDINTA

Tässä tutkimuksessa tarkoituksena oli selvittää varusmiesten sitoutumista harrastus- ja järjestötoimintaan, yhteisöllisyyttä vapaa-ajalla sekä suhtautumista varuskunnan liikuntakerhoon. Liikuntakerhoon liittyen kysyttiin myös liikuntaaktiivisuudesta kerhon ulkopuolella. Tulosten tarkastelua esitetään tutkimusongelmajärjestyksessä ja vertailukohtana tuloksissa käytetään aiemmin tehtyjä tutkimuksia ja varsinkin aika vapaalla – 2009 tutkimusta. Valtaosa lapsiin ja nuoriin kohdistuvissa tutkimuksissa on tehty ikäjaolle, joka loppuu 18 - ikävuoteen ja toisaalta aikuisiin kohdistuvat tutkimukset ovat usein ikäjaolle 19 - 65 vuotta. Molemmissa vaihtoehdoissa saadaan helposti vääristäviä vertailuja, sillä nuorten jakaminen vaikkapa ikäryhmään 3 - 18 vuotta, kuten suuressa liikuntatutkimuksessa, antaa huomattavasti aktiivisemmän kuvan joukosta, sillä lapset tunnetusti harrastavat ja liikkuvat paljon enemmän kuin 20 - vuotiaat. Toisaalta

vertaaminen aikuisväestöön, joka loppuu 65 - vuotiaisiin, antaa niin ikään vääristyneen vertailupohjan. Aika vapaalla - 2009 tutkimus käsittelee nuoria 10 - 29 vuotta ja siksi se rakenteensa vuoksi soveltuu hyvin tähän tutkimukseen, jonka otoksen ikärakenne on 19 - 27 vuotta. Lisäksi tässä Myllyniemen tutkimuksessa verrataan vuoden 1998 ja 2001 nuorisotutkimusten tuloksia ja se antaa ajallista perspektiiviä myös tähän työhön.

8.1 Tutkimustulosten tarkastelua

Vastaajajoukko oli taustamuuttujien osalta erittäin homogeeninen, sillä esimerkiksi 70 % vastaajista oli 20 vuotta ja yli 90 % vastaajista kuului ikäryhmään 19 - 21 vuotta. 97,8 % vastaajista oli miehiä, 82,2 % vastaajista oli naimattomia ja 75 % vastaajista kuului evankelis - luterilaiseen seurakuntaan. Suuren yhtenevyyden vuoksi ainoaksi järkeväksi ristiintaulukoinnin aiheeksi saatiin vastaajien kotipaikkojen mukaan tehty aluejako. Merkitseviä tai erittäin merkitseviä tuloksia Khiin - neliötesti antoi kuuteen kysymykseen ja niiden taulukot ovat nähtävissä varsinaisten kysymyskohtien kohdalla.

Tutkimusongelmakohtaiset tarkastelut suoritetaan järjestyksessä ja ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli se, miten nuori on sitoutunut harrastus- ja järjestötoimintaan. Kysymystä selvitettiin kolmannen sektorin näkökulmasta ja se oli jaettu kolmeen kokonaisuuteen 1. Liikuntaharrastus, 2. järjestötoiminta sekä 3. kulttuuri- ja muut harrasteet. Valtaosa vastaajista (43 %) oli sitä mieltä, että armeija ei vaikuta aktiivisuuteen tai vaikuttaa jossain määrin lisäämällä aktiivisuutta (31 %). 10 % oli sitä mieltä, että armeija vähentää paljon harrastusaktiivisuutta.

8.1.1 Osallistuminen liikuntaharrastukseen

Liikuntaharrastuksen osalta voidaan todeta, että ennen armeijaa harrastusaktiivisuus urheiluseurassa oli verrattain vähäistä, sillä 2,8 % vastaajista harrasti päivittäin ja kaikkiaan 11 % vastaajista osallistui yli kolme kertaa viikossa. Tämän joukon ulkopuolelle jäävissä tuskin on tavoitteellisia kilpaurheilijoita, sillä kolme kertaa on riittämätön harjoittelumäärä menestymiseen. Nuorille suositeltu liikuntamäärä on yleensä noin tunti liikuntaa 4–7 kertaa viikossa. Tämän lisäksi

suosituksiin kuuluu lihaskuntoa kehittävän liikunnan harrastaminen. (Vuori 2005, 78–79). Nämä suositukset toteutuvat tässä tutkimuksessa ainoastaan 11 % vastaajilla. Viikoittain vähintään kerran osallistuvia oli kaikkiaan 18 % vastaajista. 64,6 % vastaajista ei osallistunut ollenkaan urheiluharrastukseen seurassa ennen armeijaan saapumista.

S. Myllyniemen Aika vapaalla 2009 - tutkimuksen mukaan 21 % nuorista osallistui urheiluseuran toimintaan vuonna 2009 (Myllyniemi 2009,39), joten jos lasketaan pois tämän tutkimuksen ”en ollenkaan” tai ”satunnaisesti ” osallistuvat, niin jäljelle jää 21,4 % vastanneista, jolloin vastaus on sama kuin Myllyniemen tutkimuksessa. Niin ikään Myllyniemen tutkimuksen mukaan 1998 kuului liikuntaseuroihin tai järjestöihin 34 % nuorista, 2001 kuului 27 % ja siis 2009 kuului 21 %. Tästä voidaan päätellä, että osallistuminen on vähenemään päin.

Kun arvioidaan osallistumista yksilöurheilun tai joukkueurheilun välillä kysymyksessä 15, voidaan todeta, että vastausprofiili oli melko samantyyppinen. Hyvin paljon osallistuvia yksilöurheilussa oli 9,5 % ja joukkueurheilussa 12,2 %. Melko paljon osallistuvia yksilöurheilussa 18,3 % ja joukkueurheilussa 16,1 %. Ei lainkaan tai vain vähän osallistuvia oli yksilöurheilussa 43,1 % ja joukkueurheilussa 51 % vastaajista. Kummassakin vastausmuodossa painottui enemmän vähäiseen kuin aktiiviseen osallistumiseen.

8.1.2 Osallistuminen järjestötoimintaan

Järjestötoimintaan osallistumista ennen armeijaa selvitettiin kysymyksellä 20. Tutkimuslomakkeessa oli valmiit järjestöryhmät joihin vastaajat vastasivat. Tulosten perusteella voidaan nähdä, että järjestöihin kuuluminen oli melko vähäistä. Vallitseva vastaus oli ”en ollenkaan”, sillä ympäristöjärjestöihin ei osallistunut lainkaan 95,7 %, Lapsi- ja nuorisotoimintaan ei osallistunut lainkaan 90,6 %, vapaaehtoiseen pelastustoimintaan ei osallistunut lainkaan 91,5 % vastaajista, seurakunnan toimintaan ei osallistunut lainkaan 89,6 % ja poliittiseen toimintaan ei osallistunut lainkaan 94,2 % vastaajista. Päivittäin tai 3-6 kertaa viikossa osallistuvia oli alle prosentti jokaisessa toimintamuodossa. Vastaukset ovat linjassa ”Aika vapaalla 2009”-tutkimuksen kanssa, jonka tuloksissa vuonna 2009 3

% kuului seurakunnan toimintaan sekä ympäristöjärjestön toimintaan. 1 % kuului poliittiseen toimintaan ja muuhun nuorisotoimintaan mm. vapaaehtoinen pelastustoiminta. (Myllyniemi 2009,39.) Järjestösektorin aktiivisuuden muutos ei näiden osalta ole ollut merkittävä, sillä vuosien 1998, 2001 ja 2009 trendit olivat melko samanlaisia. Osallistuvien osalta voidaan nähdä ajallista alenemaa, sillä vähintään 3 kertaa viikossa toimintaan osallistuvia oli vuonna 1998 34 %, vuonna 2001 osallistuvia oli 22 % ja vuonna 2009 osallistuvia oli enää 15 % vastaajista (Myllyniemi 2009,45).

8.1.3 Osallistuminen muuhun kolmanteen sektoriin

Kulttuuriin ja muun yksilöllisen harrastamisen tilaa selvitettiin kysymyksellä 15 ja lopputuloksena voidaan todeta, että musiikin kuuntelu oli ylivoimainen harraste, sillä musiikkia kuunteli hyvin paljon 39,6 % vastaajista. Kun lisätään melko paljon tai jossain määrin harrastavat, niin päästään yli 90 % tulokseen. 2,9 % ei kuuntele lainkaan ja 6,3 % kuuntelee vain vähän. Musiikin tekemiseen osallistui hyvin paljon tai melko paljon noin 15 % vastaajista, ja musiikin tekemistä ei harrastanut ollenkaan 62,5 % vastaajista.

Tietokoneohjelmointia ei harrastanut lainkaan 75,6 % vastaajista ja hyvin paljon harrasti vain 1 %, joten ohjelmointi ei näyttänyt olevan suosittu harraste. Sen sijaan tietotekninen harrastaminen näytti olevan melko yleistä. Ainoastaan 31,5 % ei osallistunut lainkaan ja muihin kohtiin nähden se on hyvin pieni prosentti. Internetissä vaikuttamiseen osallistui hyvin paljon vain 2,8 % vastaajista, ja sen perusteella voi kysyä, onko vaikuttaminen ymmärretty oikein ja toisaalta olisiko kysymyksen voinut asetella toisin. Ei lainkaan ja vain vähän harrastavia oli yhteensä 56,8 % vastaajista.

Kuvataide ja graafinen osaaminen ei pääsääntöisesti näytä kiinnostavalta, sillä vastausprofiili näillä kahdella oli lähes identtinen. 85 % vastaajista ei harrastanut lainkaan tai harrasti vain vähän. Hyvin paljon tai melko paljon harrasti hieman alle 7 %. Samoin luonnontieteellinen tai matemaattinen harrastus näytti olevan marginaalinen harrastus, sillä 78,7 % vastaajista ei harrastanut lainkaan tai harrasti vain vähän. 2,4 % harrasti hyvin paljon ja 6,2 % harrasti melko pal-

jon. Kirjoituksen harrastaminen kuului samaan kategoriaan, sillä 90 % vastaajista ei harrastanut lainkaan tai harrasti vain vähän. Ainostaan 3,7 % harrasti kirjoittamista hyvin paljon tai melko paljon.

Autoihin, moottoripyöriin tai muihin ajoneuvoihin kohdistuva harrastaminen oli myös melko aktiivista, sillä 27,1 % harrasti hyvin paljon tai melko paljon. 35 % ei harrastanut ollenkaan ja 18,6 % harrasti vain vähän.

Tekniset ja kädentaidolliset harrasteet antoivat myös hyvin paljon samantyyppisen vastausprofiilin, sillä molemmissa ”hyvin paljon” tai ”melko paljon” harrastavia oli hieman vajaa 20 % vastaajista ja ”ei ollenkaan” tai ”vain vähän” harrastavia oli noin 55- 60 %. Kokonaisuutena ja muihin tämän tutkimuksen harrastuksiin verrattuna tämä harrastelaji oli kuitenkin verrattain suosittua.

Keräilyharrastus ei saanut kannatusta sillä ”en lainkaan harrastavia” oli 67,7 % ja vain ”vähän harrastavia” oli 17,4 % vastaajista. Hyvin paljon harrasti alle prosentti ja melko paljon harrasti nelisen prosenttia vastaajista. Harrastusmuoto ei siis ole kovin yleinen.

Luonnossa ei liikkunut ollenkaan 36,3 % ja liikkui vain vähän 27,3 %. Hyvin paljon liikkuvia oli 6,4 % ja melko paljon liikkuvia löytyi 9,7 %. Valtaosa vastaajista ei siis liikkunut kovin aktiivisesti luonnossa.

Kirjallisuuden ja valokuvauksen harrastaminen oli myös verrattain harvinainen harrastus, sillä 70- 80 % ”ei harrastanut ollenkaan” tai ”harrastaa vain vähän”. Hyvin paljon tai melko paljon kirjallisuutta harrasti 12,6 % ja valokuvausta 8 %.

8.1.4 varusmiehen yhteisöllisyys

Varusmiehen yhteisöllisyyttä haluttiin selvittää, ja kiinnostuksen kohteena oli: 1. kuinka luontevaa on palata siviiliin erilaisiin yhteisöihin ja 2. Minkä kokoisessa joukossa nuori haluaa vapaa-aikaansa viettää erilaisissa tilanteissa ?

Kysymyksellä 17 selvitettiin palaamisen luontevuutta erilaisiin yhteisöihin. Opiskelu- tai työpaikkaan sekä harrastuksien kaveripiiriin palaaminen nähtiin luontevana, sillä vain viitisen prosenttia vastaajista näki palaamisen hyvin epäluontevaksi tai melko epäluontevaksi. Täysin mutkatonta siviiliin palaaminen ei välttämättä ole, sillä verrattaessa hyvin luontevaa palaamista ja melko luontevaa palaamista, sai melko luonteva vaihtoehto puolet enemmän kannatusta kohdassa opiskelu- tai työpaikkaan palaaminen. Sen sijaan kaveripiiriin palaamisessa oli vain viiden prosentin ero. Armeijan jälkeen vapaa-ajan viettoon palaaminen ei näytä epäluontevalta sillä 52,6 % piti palaamista erittäin luontevana ja 31,1 % melko luontevana. Hyvin epäluontevana palaamisen koki vain 1,6 % ja melko epäluontevana 2,7 %. Kokonaisuutena voidaan päätellä, että kotiutuminen ei tuota vaikeuksia yhteisöllisessä mielessä.

Kysymyksellä 19 selvitettiin, minkälaisessa joukossa varusmies viettää mieluiten aikaansa, kun ajatellaan tyypillisiä yhdessäolon hetkiä. Vaihtoehtoisiksi annettiin yksin, kaksin, 3 - 5 henkilöä, 6 - 10 henkilöä ja yli 10 henkilöä. Melkein kaikki ajanvietto tapahtui mieluiten 3 - 5 hengen ryhmässä, pois lukien juhliminen, jossa isommat ryhmät olivat vallitsevia.

Vapaa-aikaa varusmies vietti mieluiten 3 - 5 hengen ryhmissä ja tähän ryhmään kuului 37,3 % prosenttia vastaajista. Kahdestaan aikaa halusi viettää 32 % ja yksin 24,8 % vastaajista. Yli 6 hengen ryhmässä vapaa-aikaa halusi viettää alle 5 % vastaajista. Liikuntaa harrasti 28 % vastaajista mieluiten 3-5 hengen ryhmissä ja lähes samaan pääsi 6-10 henkilön ryhmä ja se sai kannatusta 25,1 %, loput saivat noin 15 % kannatuksen.

Muu harrastaminen tapahtui myös mieluiten 3-5 hengen ryhmissä ja sitä mieltä oli jopa 41,7 % vastaajista, Yksin harrasti muuta kuin liikuntaa 20,2 % ja kaksin 14,7 % vastaajista.

52,3 % varusmiehistä halusi viettää lomaansa mieluiten 3-5 hengen ryhmässä, sen sijaan yksin lomansa halusi viettää vain 6,8 % ja yli 10 hengen ryhmässä vain 6,3 % vastaajista. Kahdestaan lomailisi mieluiten 18,3 % ja 6-10 hengen ryhmässä 14,5 % vastaajista.

Juhlien vietto poikkesi muista tilaisuuksista, sillä siinä yli kuuden hengen ryhmää kannatti jopa 80 % vastaajista. Yksin tai kaksin halusi juhlia vain 3 % vastaajista.

Aika vapaalla 2009 - tutkimuksen mukaan ystäväpiireihin, jengeihin tai muihin vastaaviin yhteisöllisiin ryhmiin kuulumisen on selvästi yleistymässä, sillä ryhmiin kuului vuonna 1955 33 %, 1969 46 % ja 2009 64 % tutkimuksiin osallistuneista. Vuoden 1955 ja 1969 kyselyissä puhuttiin ”sakeista”. (Myllyniemi 2009, 97).

8.1.5 Varuskunnan liikuntakerho

81 % vastaajista ei käyttänyt lainkaan mahdollisuutta kerhotoimintaan ja 13 % vastaajista käytti kerhon toimintaa vain satunnaisesti. Ainoastaan viisi vastaajaa kävi toiminnassa päivittäin ja 2 henkilöä 3-6 kertaa viikossa. Käyttäjämäärät olivat siis erittäin vähäisiä. 69 % vastaajista antoi vastauksen ”en tyytyväinen enkä tyytymätön” kysyttäessä tyytyväisyyttä kerhotoimintaan toimintamuotona. Erittäin tyytymättömiä oli 9 % vastaajista, erittäin tyytyväisiä vain 2 % ja 7 % jätti kokonaan vastaamatta kysymykseen. Kerhon ulkopuolella liikuntaa ei harrastanut ollenkaan 38 % vastaajista ja satunnaisesti harrastavia oli 32 % vastaajista. 1-3 kertaa viikossa liikkui 14 % vastaajista, 3-6 kertaa viikossa liikkui 6 % vastaajista ja päivittäin vain 1 % eli 7 henkilöä.

Tuloksena voidaan nähdä, että liikunnallisuus oli vähäistä sekä kerhon yhteydessä, että sen ulkopuolella.

8.2 Työn eettiset kysymykset

Tuloksia raportoitaessa on huolehdittava, ettei kenenkään yksityisyyttä eikä liike- tai ammattisalaisuuksia vaaranneta. Tutkituille annetut lupaukset ehdottomasta luottamuksellisuudesta on raportoitaessa muistettava, yksittäistä vastaajaa ei saa tuloksista tunnistaa. (Heikkilä 2008, 30).

Kysely oli vastaajille vapaaehtoinen. Kaikki lomakkeet käsiteltiin nimettöminä eikä mihinkään tullut vastaajien nimiä tai muita tunnistetietoja. Tutkimuksen jälkeen kaikki lomakkeet tuhottiin asianmukaisesti ja niissä ollut kokonaistieto arkistoitiin yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon (FSD). Tutkimuksen tulokset raportoidaan tilastollisesti, mikä ei paljasta yksittäisiä vastaajia. Kokonaisuuteen liittyen, joitakin aineiston osia tullaan tarkastelemaan erilaisissa tieteellisissä artikkeleissa.

Tietoja kerätessä tulee tutkittaville selvittää tutkimuksen tarkoitus ja käyttötapa (Heikkilä 2008, 30). Jokaiselle vastaajaryhmälle pidettiin hankkeen esipuhe sekä annettiin selkeät täyttöohjeet lomakkeen osalta. Huolellisellekin tutkijalle voi sattua tahattomia virheitä tutkimusta tehdessä, mutta anteeksiantamatonta on tahallinen tulosten vääristely tai helposti saatavilla olevien kontrollikeinojen käyttämättä jättäminen. Tutkimuksen tulokset eivät saa riippua tutkijasta (Heikkilä 2008,30). Tässä tutkimuksessa tulokset käsiteltiin riippumattomina eikä tuloksia vääristelty.

8.3 Luotettavuus ja yleistäminen

Ensimmäinen edellytys luotettavuudelle on, että tutkimus on tehty tieteelliselle tutkimukselle asetettujen kriteerien mukaan (Heikkilä 2008, 177). Reliabiliteettikäsité kuuluu yleensä määrälliseen, kvantitatiiviseen tutkimukseen. Reliabiliteetilla eli mittarin tai menetelmän luotettavuudella viitataan perinteisesti käytetyn tutkimusmenetelmän kykyyn antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia, toisin sanoen käsitteellä tarkoitetaan tutkimusmenetelmän ja käytettyjen mittareiden kykyä saavuttaa tarkoitettuja tuloksia. Nykyisten tilasto-ohjelmien aikana reliabiliteettikysymys saattaa kaventua mittausvirheen arvioinniksi, joka on tilasto-ohjelmiin valmiiksi sisäänrakennettu. (Vrt. esim. Anttila 2006, 515 - 517). Reliabiliteetilla tarkoitetaan myös mittauksen pysyvyyttä. Tutkimuksen yksi oleellinen osa oli selvittää, kuinka aktiivisesti varusmiehet käyttävät varuskunnan liikuntakerhoa ja mitä mieltä toimintamuodosta ollaan. Alun perin tutkimuksessa piti olla tutkimusjoukkona kotiutuva saapumiserä, jolla olisi ollut eniten tuntumaa aiheeseen.

Kun tutkimusjoukko muuttuikin vasta parisen kuukautta palvelleeseen saapumiserään, oli selvää, että tämän osion tulokset eivät vastaa tarkoitusta. Vielä kun lisätään, että tutkimuksessa olevalle saapumiserälle ei varsinaisesti toimita oltu markkinoitu, niin vastauksiin on tältä osin suhtauduttava varauksella.

Kyselyn voi katsoa olleen yleistävä, sillä kohderyhmä 901 varusmiestä on melko suuri. Kohderyhmä on pääsääntöisesti kotoisin Etelä-Suomesta, joten yleistyvyyskin kohdistuu enemmän kyseisen alueen nuorisoon. Aluemuuttajien mukaan tarkasteltuna näyttäisi järjestöissä olo yleisimmältä Itä-Suomessa ja harvinaisimmalta etelässä ja pohjoisessa. Lääneittäiset erot eivät kuitenkaan ole tilastollisesti merkitseviä (Myllyniemi 2009, 34). Edellisen tutkimuksen perusteella voidaan olettaa, että harrastusaktiivisuus on suhteellisen hyvin yleistettävissä myös muille valtakunnan alueille.

Validiteetilla eli tutkimuksen pätevyydellä ja luotettavuudella tarkoitetaan perinteisesti tutkimusmenetelmän kykyä selvittää sitä, mitä sillä on tarkoitus selvittää. Periaatteessa validiteetin laskeminen tai arvioiminen on helppoa: mittaustulosta verrataan vain todelliseen tietoon mitattavasta ilmiöstä. Tämä ajatustapa liittyy perinteiseen positiiviseen näkemykseen, jossa tutkimusmenetelmien avulla tavoitellaan totuutta vain empiiristen havaintojen, kokeiden ja mittausten avulla. Tässä työssä pyrittiin tavoittelemaan totuutta mittausten avulla, mutta tutkimuksessa olleen kohderyhmän vaihtuminen voi aiheuttaa vääristymää ainakin kohdissa, joissa kysyttiin armeija-ajan vaikutusta

Lomakkeiden täyttötilaisuudessa varusmiehet asetettiin aluksi istumaan auditorioon liian lähekkäin, jolloin häiritseviä tekijöitä ja keskustelua oli liikaa. Pyysimme varusmiesjohtajia siirtämään joukkoja siten, että kaikilla oli oma rauha kaavakkeen täyttämiseen, ja tämän jälkeen työskentely sujuikin hyvin. Ilman siirto liikettä olisi ollut vaarana, että lomakkeita täytetään yhteistyönä tai puutteellisen täyttörauhan vallitessa.

8.4 Mietteitä tutkimuksen tekemisestä

Jokaiseen tutkimusongelmaan saatiin vastauksia, mutta tutkimuksen onnistumisen kannalta oli valitettava asia, että kotiutuva saapumiserä vaihtui vasta kaksi kuukautta palvelleeseen saapumiserään. Monen kysymyksen lähtökohtana oli jo lopussa oleva palvelusaika, joten nyt saadut tulokset perustuvat monessa kohdassa vastaajien arvioon, joka saattaa vielä muuttua palvelusajan edetessä. Tutkimuksen kohteena olleessa varuskunnassa ei liikuntakerhon toiminta ollut erityisen aktiivista johtuen muun muassa kerhon vetäjien puutteesta ja toisaalta tutkimuksessa mukana olleelle saapumiserälle ei toimintaa oltu varsinaisesti markkinoitu. Näillä perusteilla liikuntakerhoon liittyvät vastaukset eivät todennäköisesti anna todellista kuvaa kerhoon kohdistuvissa tuloksissa ja todennäköisesti ovat erilaiset kysyttäessä asioita jo palvelleilta ja niistä varuskunnista, joissa kerhon toiminta on aktiivista.

Tutkimusmateriaalin kerääminen kansalaiskasvatustapahtuman yhteydessä sujui todella hyvin ja varusmiesjohtajista oli todella suuri apu päivien aikana. Se, miksei tapahtumassa ollut mukana koko saapumiserä, jäi epäselväksi, eikä selvennyistä saatu jälkeenkäykään. Tosin sillä ei ollut tutkimuksen onnistumisen kannalta merkitystä muutoin kuin otoskoon pienenemisen muodossa.

Tutkimuksen tekemisessä osana isompaa kokonaisuutta on sekä hyviä, että huonoja puolia. Hyvinä voidaan ottaa esiin synergia muiden osatutkijoiden kanssa ja luonnollisesti tämän tutkimuksen osalta oli hyvää se, että itse hanke hoiti tulosten luennan, jolloin osatutkijat pääsivät suoraan kiinni tuloksiin. Huonona puolena on hankkeen rajaava vaikutus, jonka vuoksi esim. kysymyksiä oli liian vähän tutkimusongelmiin nähden, ja toisaalta tutkimusalue laajeni voimakkaasti hankkeen myötä.

9. RAHOITUS JA RAPORTOINTI

Tutkimuksesta ei aiheutunut kustannuksia Puolustusvoimille eikä varusmiehille. Työhön liittyvät kustannukset ovat kopiointimenoja ja bensakuluja, mutta ne me-

nivät opiskelijan budjetista. Opinnäytetyö tulee sen valmistuttua ammattikorkeakoululle, työn tekijälle sekä Puolustusvoimille. Työn tiivistelmä tulee ISBN-tunnuksella internetjulkaisuksi.

10. TUTKIMUKSEN HYÖTY JA KEHITYSEHDOTUS

Tutkimus hyödyttää Puolustusvoimia, sillä näin se saa tietoa varusmiesten järjestösitoutuneisuudesta sekä harrasteaktiivisuudesta, lisäksi työssä on nähtävillä yhteisöllisiä näkökulmia. Tutkimus voi toimia apuna myös, kun Puolustusvoimat tekee omia tutkimuksia näihin tutkimusongelmiin liittyvissä asioissa, sillä tilastollista tietoa on aiheeseen nähden paljon ja tulokset ovat kuva- ja taulukkomuodossa helposti saatavilla. ”Voi hyvin nuori!” - hanketta työ auttaa olemalla osa kokonaisuutta ja siten antamalla tarvittavaa tietoa hankkeen myötä julkaitavaan loppuraporttiin.

Varuskunnan liikuntakerho on toimintamuotona erinomainen tapa aktivoida nuoria liikkumaan. Tämän tutkimuksen kohderyhmälle toimintaa ei oltu markkinoitu ja toisaalta varuskunnassa oli kerhon vetäjäpula. Varusmiehillä on iltaisin kasarmilla paljon ylimääräistä aikaa, jonka he mielellään käyttäisivät kuntoutusloimien hankintaan ja samalla puolustusvoimien teema suurimpana kuntokouluna saisi vielä enemmän uskottavuutta. Varusmiehille pitäisi markkinoida kerhon toimintaa armeijan alusta lähtien ja toistuvasti, jotta toiminta saisi tuulta siipiensä alle. Kerhon vetäjien hankkiminen saattaa vaatia kyseisille henkilöille hieman palkanlisää, mutta toisessa päässä säästöt olisivat huomattavasti suuremmat, jos varusmiehiä saataisiin aktiivisesti liikkumaan. Tämän käsityksen tukee se, että uudistuneen liikuntakoulutuksen takana on ajatus toisaalta hyväkuntoisen nuoren hyödyllisyydestä puolustusvoimille. Toisaalta kyse on myös varusmiespalveluksen uudesta kehityssuunnasta kansanterveydellisessä mielessä. Tarkoituksena ei ole enää vain saada nuoret läpäisemään palvelusaika, vaan varusmieskoulutuksen toivotaan tuottavan kokonaisuudessaan sijoituskelpoisempaa sodanajanjoukkoa sekä pitkäaikaisia vaikutuksia väestön kuntoon ja terveyteen. (Santtila 2003,112,129; Palvalin 2000, 18). Aihetta ei kannata rajata pelkästään liikunnallisuuteen, vaikka sillä onkin selkeä terveyden edistämisen vaikutus, vaan kannattaa järjestää kaikenlaista muutakin yhteisöllistä kerhotoimin-

taa kuten esimerkiksi elokuvakerho tai vaikkapa shakkikerho. Tämän tyyppisellä toiminnalla olisi yhteisöllistä merkitystä, jos ei jopa syrjäytymistä ehkäisevää vaikutusta. Varusmiehille voisi järjestää kyselyn siitä, minkä tyyppisiä harrasteita olisi hyvä olla tarjolla.

Lähteet

- Alkula, T. & Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 1995. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Juva: WSOY.
- Anttila, P. 2006. Tutkiva toiminta ja teos, ilmaisu, tekeminen. Hamina: Akatiimi.
- Bäcklund P, Häkli J. & Schulman, H. (toim.) 2002. Osalliset ja osaajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa. Helsinki: Gaudeamus.
- Cantel, M. toim. 2000. Monikulttuurisen nuorisotyön käsikirja. Allianssi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Cote, James E. & Charles Levine. 2002. Identity Formation, Agency and Culture: A social psychological synthesis. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
- Eskola, A. 1975. Sosiologian tutkimusmenetelmät II. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiön kirjapaino.
- Erikson, Erik H. 1968. Identity, youth and crisis. New York: Norton.
- Feinstein, L., Bynner, J., Duckworth, K. 2006. Young people's leisure context and their relations to adult outcomes. Journal of youth studies 9:3.
- Fogelholm M, Paronen O, Miettinen M. 2007. Liikunta, hyvinvointipoliittinen mahdollisuus Suomalaisen terveystuotteen tila ja kehittyminen 2006. Helsinki, Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:1.
- Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Tampere, Kirjayhtymä.
- Hirsjärvi, S. Remes, P. Liikanen P. ja Sajavaara P. 1993. Tutkimus ja sen raportointi. Jyväskylä: Gummerus.
- Heikkilä, T. 2009 Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Heinonen, U. 2008. Sähköinen yhteisöllisyys. Väitöskirja. Turun yliopisto. Pori: Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja XIV.

Helmiö, S. 2010, Nuorten yhteisöllisyyden piirteitä päihdekulttuurissa. Teoksessa Kylmäkoski, M. Pylkkänen, S. Viitanen, R. (toim.) Sarja C Oppimateriaaleja 21. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Helve, H. 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki: Yliopistopaino

Hyypä, M. T. 2002. Elinvoimaa yhteisöstä. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Jaatinen, J. 2000. Viattomuuden tarinoita. Nuoret päihdekulttuurinsa kuvaajina. Raportteja 251. Helsinki, Stakes.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki, WSOYpro OY.

Koskiaho, B. 2002. Onko osallisuus vahvaa demokratiaa? Maankäyttö- ja rakennuslain

soveltamisesta. Teoksessa Bäcklund, P. Häkli, J. & Schulman, H. (toim.) Osalliset ja osaajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa. Helsinki: Gaudeamus.

Kumpulainen, R. 2004. hyvinvointia yhteisöllisyydestä. mielenterveyslehti 03/2004.

Lammi, E. 2002. Liike ja Tuli. Hämeenlinna: Karisto OY.

Liesinen, K. 2000. Palvelukseen astuvien nuorten kunto ja terveys. Teoksessa Holthoer, A. & Dufva, V-P (toim.). Rauma: Armeija liikuttaa – symposium. 21.-22.11.2000. Seminaariraportti. s.24-26.

Liesinen, K. & Sahi, T. 2000. Palvelukseen astuvien nuorten fyysinen kunto. Symposiumin avaus 21.11.2000. Tuusula: Armeija liikuttaa symposium 21.11–22.22.2000, s.24–28.

Liikkanen, M. 2009. Suomalainen vapaa-aika, arjen ilot ja valinnat, Helsinki: Hakapaino.

Liimatainen, E. 2000. Prososiaalinen käyttäytyminen, minäkäsitys ja liikuntaharrastus 11- ja 17- vuotiailla nuorilla. Jyväskylä: Likes

Mikkola, I. Jokelainen, J. Timonen, M. Härkönen, P. Saastamoinen, E. Laakso, M. Peitso, A. Juuti, A - K. Keinänen-Kiukaanniemi, S. & Mäkinen, T. 2009. Physical activity and body composition changes during military service. *Medicine & science in sports and exercise* 41 (9), 1735–1742.

Myllyniemi, S. 2009. Aika vapaalla, nuorten vapaa-aikatutkimus 2009. Helsinki: Yliopistopaino.

Nieswiadomy, R. M. 1993. Foundations of nursing research. Appleton & Lange, USA

Nivala, E. 2008. Kansalaiskasvatus globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnassa. Kuopio: Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Kuopion yliopisto.

Nurmela, S. 1998. Nuorten järjestökiinnittyneisyys. Helsinki: Nuorisosiainneuvottelukunta.

Nygren, E. 2008. Yhteisöllisyys ja vaikuttaminen kansalaistoiminnan kentillä. Liikuntasosiologian pro gradu – tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteen laitos

Nyysölä, K. 2005. Kadonnutta sosiaalista pääomaa etsimässä. Tieteessä tapahtuu 5/2005.

Oikeusministeriö. 2006. Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset. Helsinki: Työryhmämietintö. 2006:14.

Oikeusministeriön toiminta ja hallinto. 2007. Kansalaisvaikuttamisen politiikka-ohjelman loppuraportti. Helsinki: Oikeusministeriö 2007:20.

Paakkunainen, K & Myllyniemi, S. 2007. Tihentävä sukupolvipolitiikka ja aktiivisuuden kasautuminen. Teoksessa Kari Paakkunainen (toim.) Sukupolvipolitiikka. Nuoret ja eduskuntavaalit 2007. Helsinki: opetusministeriö & Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisoasiain neuvottelukunta.

Palvalin, K. 2000. Puolustusvoimien liikuntakasvatus- ja perusteet, järjestelyt ja sisältö. Teoksessa Holthoer, A. & Dufva, V-P (toim.). Rauma: Armeija liikuttaa – symposium. 21.-22.11.2000. Seminaariraportti.

Pekoul-os PAK C 1:3 2004. Varusmiesten fyysinen koulutus. Varusmiesten fyysisen koulutuksen päämäärä ja periaatteet. Liite 01. Helsinki. Puolustusvoimat.

Puolustusvoimat. Perustietoa. Puolustusvoimien liikuntastrategia 2007 -2016.

Puronaho, K. 2006. Liikuntaseuran lasten ja nuorten liikunnan markkinointi. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä: University Printing House

Santtila, M. 2003. Varusmiesten fyysisen koulutuksen perusteet. Teoksessa:V. Nissinen, (toim.) Kehittyvä varusmieskoulutus. Puolustusvoimien kehittämiskeskuksen julkaisusarja a/3/2003, s.111–174.

Santtila, M. Kyröläinen, H. Vasankari, T. Tiainen, S. Palvalin, K. Häkkinen, A.& Häkkinen, K. 2006. Physical fitness profiles in young finnish men during theyears 1975–2004. Medical science sports and exercise, 38 (11),s. 1990–1994

Santtila, M. 2010. Effects of Added Endurance or Strength Training on Cardiovascular and Neuromuscular Performance of Conscripts During the 8-week Basic Training Period. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Liikuntabiologian laitos.

Sassi S. (2002) Kulttuurinen identiteetti ja osallisuus. Teoksessa Bäcklund P, Häkli J. & Schulman, H. (toim.) Osalliset ja osajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa. Helsinki: Gaudeamus.

Simonen, J. 2007. Nuorten juomisen sosiaalisuuden lajit. Teoksessa Tigerstedt, C (toim.) Nuoret ja alkoholi. Helsinki: Alkoholi- ja huumeutkijain seura & Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura.

Tigerstedt, C. 2007. Nuoret ja alkoholi. Helsinki: Alkoholi- ja huumeutkijain seura & Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura.

Terveys 2015. Valtioneuvoston periaatepäätös Terveys 2015 - kansanterveysohjelmasta. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2001:4.

Tähtinen, T. 2007. Insuliiniresistenssiin liittyvät kardiovaskulaariset riskitekijät suomalaisilla varusmiehillä. Lääketieteellinen tiedekunta. Oulu University press. 2006

Vaara, J. Ohrankämmen O. Vasankari T. Santtila, M. Fogelholm, M. Kokkonen, E. Suni, J. Pihlajamäki, H. Mäntysaari, M. Häkkinen, A. Häkkinen, K. Kyröläinen, H. 2008. Reserviläisten fyysinen suorituskyky 2008, Reserviläisliitto.

Varusmies 2010. Opas varusmiespalvelukseen valmistautuvalle. Helsinki: Edita Prima Oy.

Viirkorpi P. 1993. Osallisuus, yhteistyö, valta ja muutos. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Helsinki: Kustannusyhtiö Tammi.

Wessman, J. 2010. Liikkuva nuori, liikkuva varusmies? Helsinki: Sosiologian pro gradu –tutkielma, Helsingin yliopisto

Vuori, Ilkka .2005. Liikunta. Teoksessa Aromaa, A. Huttunen, J. Koskinen, S. & Teperi, J. (toim.): Suomalaisten terveys. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, Kansanterveyslaitos, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, s.78–83.

Elektroniset lähteet:

Euroopan parlamentin aluekehitysvaliokunnan mietintö. Saatavilla: 10/03/2008).http://www.kansalaisareena.fi/18052011_Hankesuunnitelma_Resurssikeskus_Helsinkiin.pdf. viitattu 12.02.2011.

Finlex. Valtion säädöstietopankki. Lainsäädäntö. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/>. viitattu 14.5.2011.

Jyväskylän yliopisto. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali. Saatavilla: <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/> kolmas sektori. Viitattu 02.10.2011.

Kiiskinen, U. ym. 2008. Terveystiedon edistämisen mahdollisuudet. Vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 1:2008. Saatavilla: URL:<http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/store/2008/02/pr1202902258197/passthru.pdf>. Viitattu 02.10.2011

Liikunnan edistäminen on kunnan hyvinvointipolitiikkaa. Suomen urheiluliitto. Saatavilla: <http://www.slu.fi/hyvinvointialikkeella/kuntapaattajalle/>. Viitattu 23.10.2011.

Nuorisobarometri 2009. Taidekohtia 2009. Myllyniemi, S. Opetusministeriö. Helsinki. Saatavilla: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/Nuorisobarometri_2009.pdf. Viitattu 11.12.2010.

Nuorisobarometri 2007. Perusarvot puntarissa. Myllyniemi, S. Opetusministeriö. Helsinki. Saatavilla:

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelu_kunta/julkaisut/barometrit/liitteet/Nuorisobarometri_2007.pdf. Viitattu 11.12.2010.

Nuorisobarometri 2010. Puolustuskannalla. Myllyniemi, S. Opetusministeriö. Helsinki. Saatavilla:

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelu_kunta/julkaisut/barometrit/liitteet/nuorisobarometri2010.pdf. Viitattu 11.12.2010.

Suomen liikunta ja urheilu ry. 2011. Liittosaitti. Internetsivusto. Saatavilla: <http://www.slu.fi/hyvinvointialikkeella/kuntapaattajalle/>. viitattu 17.11.2010.

Suomen sotilasurheiluliitto, toimintastrategia 2008- 2010. Saatavilla:

<http://www.sotilasurheilu.net/index.phtml?s=2>. Viitattu 10.11.2010.

Susel ry, Suomen seuratanssiliike. 2009. Historiikki. Internetsivusto. Saatavilla:

<http://www.susel.fi/historiikki.php>. Viitattu 17.11.2010

Tyrväinen, L. et al. 2004. Luonnon merkitys kaupunkilaisille ja vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin. Teoksessa Tyrväinen, L. & Tuulentie, S. 2004. Luontomatkailu, metsät ja hyvinvointi. Saatavilla:

URL:<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp052>. Viitattu 19.07.2011.

Varusmiesten liikuntakerho. Perustietoa liitosta ja liikuntakerhosta. Viitattu Saatavilla: <http://www.sotilasurheilu.net/index.phtml?s=4>. Viitattu 19.11.2010.

1. LIITTEET

Liite 1. Muuttujataulukko

Tutkimusongelmat	Sivunumero	Kyselylomakkeen kysymykset
Taustamuuttujat	25	47.kotipaikkakunta
	25	48.Ikä
	26	49.Sukupuoli
	26	oli
	27	50.Siviilisäätty
	27	60,61. koulutustaso
		69. Uskonnollinen vakaumus
1. Miten varusmiespalvelusta suorittava nuori on sitoutunut harrastus- ja järjestö-		15. Missä määrin olet suuntautunut seura-

toimintaan ?		viin harrastuksiin
1.1 liikuntaharrastukseen	12	
1.2 Järjestötoimintaan	16	16. Oletko löytänyt palveluksesi aikana uuden harrastuksen?
1.3 Kulttuuriharrastuksiin	16	
muuttajat:		
Osallistuminen	11	18. Miten arvioisit palvelusajan vaikuttavan harrastusaktiivisyytesi, kun vertaat kotiutumisesi jälkeistä vaihetta palvelustasi edeltäneeseen tilanteeseen?
Yhteisöllisyys Käsitteenä	12	
yhteisöllisyys ja liikunta	14	
Yhteisöllisyys ja järjestöt	16	20. Kuinka aktiivisesti osallistuit seura- tai järjestötoimintaan ennen palvelusaikaasi?
2. Viihtyykö nuori vapaa-ajallaan paremmin yksin vai		17. Kuinka luontevaksi koet palaamisen pal-

<p>yhteisössä ?</p> <p>Muuttujat:</p> <p>Osallistuminen</p> <p>Yhteisöllisyys käsitteenä</p> <p>nuorten yhteisöllisyys ja päih- teet</p>	<p>12</p> <p>12</p> <p>14</p>	<p>velusaikaasi edeltävään sosiaaliseen elämään seuraavissa asioissa?</p> <p>19. Millaisessa seurassa toimit tai vietät aikaasi mieluiten seuraavissa tilanteissa?</p>
<p>3. Osallistuuko varusmies liikuntakerhon (VLK) toimintaan ja mitä mieltä toiminnasta yleensä ollaan?</p> <p>Muuttujat:</p> <p>Puolustusvoimat</p> <p>Asevelvollisuus ja varusmiespalvelus</p> <p>Sotilasurheiluliitto ja Varus-</p>	<p>7</p>	<p>21. Kuinka usein olet osallistunut palveluspaikkasi liikuntakerhon toimintaan?</p> <p>22. Kuinka tyytyväinen olet liikuntakerhon toimintaan?</p>

			<p>tapahtunut aina- kaan laskua, pikemminkin päinvastoin.</p>
<p>Liikkuva nuori, liikkuva varusmies?</p> <p>Wessman, Jenni</p> <p>Helsingin yliopisto, val- tiotieteellinen tiedekun- ta, sosiologian laitos</p> <p>Pro gradu 2010</p>	<p>Tutkielmassa pyri- tään myös etsimään sekä kuvaamaan nuorten varus- miesajalta nousevia ilmiöitä, jotka vaikut- tavat liikuntakäyttäy- tymiseen. Tutkiel- massa pohditaan, minkälainen vaikutus puolustusvoimilla on nuoriin liikunnan aloit- tamisen ja sen jatka- misen tai ylläpitämi- sen kannalta</p>	<p>Kainuun prikaati 37 varusmiestä, haastattelu</p>	<p>Vaikka varus- miespalvelus tarjoaa liikun- taa vähän har- rastaville erilai- sia liikunta- muotojen mah- dollisuuksia, jättää se paljon liikkuvien nuor- ten aiemmille liikuntatottu- muksille ah- taan tilan.</p> <p>huonokuntoisil- le se toimii, hy- väkuntoisille ei</p>
<p>VAPAAEHTOISTOI- MINNAN KANSALLI- NEN STRATEGIA</p> <p>- sektorirajat ylittävä vapaaehtoistoiminnan kehittäminen 2010 - 2013</p>	<p>Päätavoite on luoda ja vakiinnuttaa sään- nöllinen, sektorirajat ylittävä vapaaehtois- toiminnan strateginen kumppanuus sekä alueilla että valtakun- nallisella teematasol- la</p>	<p>Kansalaiset, yhteiskunta</p>	<p>Kehittämisen tulokset -2013</p>
	<p>nuorten asenteet</p>	<p>15-29 vuotiaat</p>	<p>Nuorisobaromet-</p>

<p>Puolustuskannalla</p> <p>nuorisobarometri 2010</p> <p>Myllyniemi Sami</p> <p>Opetusministeriö 2010</p> <p>Helsinki</p>	<p>maanpuolustuksen ja asevelvollisuuden osalta</p>	<p>nuoret</p> <p>Haastattelut</p>	<p>rin tulosten voi kuitenkin kautta linjan tulkita kertovan arvomaailman perinteisyydestä ja varsinkin vahvasta isänmaallisuudesta</p>
<p>NUORISOBAROMETRI 2009</p> <p>TAIDEKOHTIA</p> <p>Myllyniemi Sami</p> <p>Opetusministeriö 2009</p> <p>Helsinki</p>	<p>Tarkoituksena on tuoda yleistettävissä olevaa tietoa nuorten omasta luovasta aktiivisuudesta, taiteen ja kulttuurin merkityksestä nuorille ja nuorten niille antamista merkityksistä.</p>	<p>perusjoukkona ovat 15– 29 -vuotiaat nuoret koko maassa Ahvenanmaata lukuun ottamatta.</p> <p>Kyselytutkimus</p>	<p>Nuoret kokevat voivansa toteuttaa luovuuttaan paitsi luovissa harrastuksissa, myös arjessa, kotona ja kavereiden seurassa.</p> <p>Yleisin este osallistumiselle kulttuuriharrastukseen, jota haluaisi harrastaa, on ajanpuute.</p> <p>Yleisimpiä luovan toiminnan muotoja ovat käsityöt, soitaminen, valokuvaaminen, piirtäminen ja muu kuvataide, joita kutakin</p>

			harrastaa noin viidennes nuorista.
<p>Reserviläisten fyysinen suorituskyky 2008</p> <p>Vaara, Jani, Ohrankämmen Olli, Vasankari Tommi, Santtila Matti, Fogelholm Mikael, Kokkonen Elina, Suni Jaana, Pihlajamäki, Harri, Mäntysaari, Matti Häkkinen, Arja, Häkkinen, Keijo, Kyröläinen, Heikki</p> <p>Puolustusvoimat</p>	<p>Tämän tutkimuksen tavoitteena on kuvata miten suurella osalla 20- 45 -vuotiaista reserviläisistä on riittävä fyysinen suorituskyky suunniteltuihin operatiivisiin tehtäviin vuonna 2008 ja selvittää minkälainen on reserviläisten fyysinen suorituskyky vuonna 2008 verrattuna samanikäisiin reserviläisiin vuonna 2003.</p>	<p>846 vapaaehtoista 20- 45 –vuotiasta reserviläistä. Fyysisen suorituskyvyn mittaus</p>	<p>Tämän tutkimuksen yleisenä johtopäätöksenä voidaan todeta, että noin puolet reserviläisistä on maksimaaliseltahapenotokyyvyltään sijoituskelpoisia nykyisiin sodan ajan tehtäviinsä. Vastaavasti toisen puolen sijoituksia tulisi fyysisen suorituskyvyn perusteella tarkistaa vähemmän vaativampiin tehtäviin</p>
<p>Sosiaalisuuden lajit nuorten aikuisten alkoholinkäytössä</p> <p>Simonen Jenni</p> <p>Helsingin yliopisto, So-</p>	<p>Juomiseen liittyvän sosiaalisen kanssakäymisen moninaisuus ja vaihtelu.</p>	<p>Seitsemän 17-23-vuotiaiden ryhmähaastattelua</p>	<p>Analyysi osoittaa, että nuorten juomiseen liittyvästä yhdessäolosta</p>

<p>siologian laitos</p> <p>2007, Pro gradu</p>			<p>on erotettavissa kolme erilaista lajia: pidäkkeetön sosiaalisuus, tahdikas sosiaalisuus ja yksilökeskeinen sosiaalisuus.</p>
<p>Yhteisöllisyys nuorten ehkäisevässä päihdetyössä</p> <p>Helmiö Susanna</p> <p>2007</p> <p>Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma</p>	<p>Hankkeessa pyrittiin selvittämään nuorten kokemuksia yhteisöllisyydestä ja ehkäisevästä päihdetyöstä.</p>	<p>Yhteisöllisyys nuorten ehkäisevässä päihdetyössä opinnäytetyö toteutettiin Humanistisen ammattikorkeakoulun alaisen ehkäisevän päihdetyön osaamiskeskus Preventiimin hankkeen osakokonaisuutena</p> <p>Espoon nuorisovaltuusto kertoi kokemuksiaan nuorten päihdeiden käytöstä ja yhteisöllisyydestä. Nuorisovaltuustolaiset toimivat asiantuntijoina nuorten elämästä, ei oman toimintansa kertojina. Tiedot kerättiin kolmesta pienryhmä teemahaastattelusta.</p>	<p>Yhteisön merkitys päihdeiden aloittamisessa on suuri. Yhdessä päihdeiden käyttö on hauskeempaa. Päihdekriittisessä yhteisössä on vaikea käyttää päihdeitä. Päihdemyönteisessä yhteisössä käyttämättä olemista voidaan katsoa joko pahana tai ihailleen. Päihdeettömyyttä arvostetaan käyttämisestä huolimatta.</p>
<p>"Todellista osallisuutta?" : Nuorten ja päättäjien näkemyksiä nuorten osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista</p>	<p>Tavoitteena oli tutkia nuorten osallisuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa Lapinlahden kunnassa.</p>	<p>Kolme nuorten vaikuttajaryhmää sekä seitsemää kunnan hallinnossa to-</p>	<p>Kunnassa nuorten mahdollisuudet osallistua ja</p>

<p>Lapinlahden kunnassa</p> <p>Iivanainen Susanna, Hynynen Tanja</p> <p>Lapinlahti 2009</p>		<p>mivaa päättäjää.</p> <p>Puolistrukturoitu teemahaastattelu</p>	<p>vaikuttaa oli vähäistä. Parannettavaa löytyi niin nuorten kuin päättäjienkin toiminnasta. Jotta nuorten oikeudet toteutuisivat oikealla tavalla, täytyisi nuorten ja päättäjien välisen vuorovaikutuksen lisääntyä huomattavasti.</p>
<p>Myllyniemi S. Aika Vapaa-aikatu tutkimus 2009. Opetusministeriö</p>	<p>Tässä julkaisussa tarkastellaan nuorten vapaa-aikaa laajalaisesti. Käsittelyssä on niin järjestäytyneitä ja omaehtoinen toiminta kuin vapaa-aajan yhteisöllisyydet ja nuorten omaa aikaa koskevat arvotkin.</p>	<p>1200 nuorta, puhelinhaastattelut</p>	<p>Nuorten vapaa-aajan yhteisöllisyydet, kuten yhteydenpito ystäviin ja vanhempiin, näyttävät olevan vauhdikkaassa muutoksessa. Murroksessa on myös järjestöihin kuulumisen, varsinkin kaikkein nuorimmassa ikäryhmässä. Kyselyn tuloksissa korostuu nimenomaan järjestöjen ulkopuolisen</p>

			omaehtoisen toiminnan merkityksellisyys nuorten vapaa-ajan kannalta.
<p>Kansalaiskasvatus globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnassa. Kansalaiskasvatuksen sosiaalipedagoginen teoriakehys</p> <p>Nivala Elina</p> <p>Kuopion yliopisto 2008</p> <p>Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta</p> <p>Väitöskirja</p>	<p>Tässä väitöskirjatutkimuksessa kansalaiskasvatuksen kehittämisen lähtökohdaksi asetetaan kansalaisuuden määrittelyminen perusluonteeltaan sosiaalisiksi ilmiöiksi.</p>	<p>Tutkimus on teoreettinen eli perustuu kirjallisuuslähteisiin. Se tuottaa uutta tietoa yhdistämällä kansalaiskasvatuksen tarkastelussa sosiaalisen ja pedagogisen näkökulman, erityisesti liittämällä kasvatus tavoitteiden ja haasteiden analyysiin yhteiskunnan sosiaalipoliittisen tarkastelun.</p>	<p>Tutkimuksen tuloksena on kansalaiskasvatuksen sosiaalipedagoginen teoriakehys, jonka mukaan kansalaiskasvatuksen perustehtävä on kansalaisten valmistaminen yhteiselämään ja osallistumiseen yhteiskunnassa. Taloudellisten tavoitteiden korostuminen on johtanut kansalaisten kasvattamiseen ensisijaisesti kilpailukykyisiksi työntekijöiksi ja yksilöllisiksi kuluttajiksi.</p>
<p>Liikuntatutkimus 2005-2006</p> <p>Suomen Liikunta ja Urheilu (SLU)</p> <p>Yhteistyössä opetusministeriön kanssa</p> <p>Helsinki 2006</p>	<p>Nuori Suomi ry:n, Suomen Liikunnan ja Urheilun (SLU), Suomen Kuntoliikuntaliiton, Suomen Olympiakomitean sekä Helsingin kaupungin teettämä Liikuntatutkimus 2005-2006,</p>	<p>Tutkimus on toteutettu puhe- linhaastatteluina helmikuun 2005 ja tammikuun 2006 välisenä aikana. Joka kuukausi on tehty keskimäärin 500 haastattelua heinäkuuta lukuun ottamatta</p>	<p>Tulosten mukaan 3-18-vuotiaista 91 % kertoo harrastavansa urheilua tai liikuntaa. Liikuntaa harrastavia lapsia on tämän tutkimuksen mukaan noin 910.000. Liik-</p>

		<p>ta.</p> <p>Kaikkiaan haastatteluja tehtiin 5.505. Tutkimusnäyte edustaa maan 3-18-vuotiasta väestöä Ahvenanmaa pois lukien. Alle 12 vuotiaiden tiedot kysyttiin lasten vanhemmilta ja 12-18 -vuotiaat vastasivat itse heille esitettyihin kysymyksiin.</p>	<p>kuntaa harrastavien</p> <p>lasten ja nuorten osuus on pysynyt kutakuinkin samalla tasolla kuin edellisessä vastaavassa tutkimuksessa vuosina 2001-02. Liikuntaa harrastavia oli 76 % kaikista lapsista ja nuorista.</p>
<p>Insuliiniresistenssiin liittyvät kardiovaskulaariset riskitekijät suomalaisilla varusmiehillä. Tupakoinnin yhteys riskitekijöihin</p> <p>Tähtinen, Tuula</p> <p>OULUN YLIOPISTO, OULU 2006</p> <p>Väitöskirja</p>	<p>Aikuisten keskivartalolihavuuteen liittyvä insuliiniresistenssiä ja metabolista oireyhtymää, jotka ennakoivat tulevaa diabetestä ja valtimonkoveutustautia. Nuorten ylipainoisuus on huomattavasti yleisyydessä. Useat nuoret tupakoivat. Tässä väitöskirjatyössä tutkittiin insuliiniresistenssiin liittyviä kardiovaskulaarisia riskitekijöitä varusmiespalvelun aikana ja</p>	<p>Tutkimusaineiston muodostivat kaikki 1 268 Pohjan Prikaatissa vuonna 1995 ja kaikki 106 1. Viestikomppaniassa tammikuussa 1997 palvelunsa aloittanutta varusmiestä</p>	<p>Kenelläkään normaalipainoisella ei havaittu metabolista oireyhtymää. Painoindeksi yli 27 kg/m² esiintyi 11 %:lla varusmiehistä. Tupakointi lisäsi MBO:n esiintymisriskiä kuusinkertaisesti.</p>

	tupakoinnin yhteyttä näihin riskitekijöihin.		
<p>MERIVOIMAT OSANA SUOMEN SUURINTA KUNTOKOULUA</p> <p>Patrick Francke</p> <p>Liikuntapedagogiikan pro gradu –tutkielma</p> <p>Liikuntatieteiden laitos</p> <p>Jyväskylän yliopisto 2006</p>	<p>Tutkimuksessa tarkastellaan merivoimien liikuntakoulutuksen nykytilaa varusmiesten näkökulmasta</p>	<p>Tutkimuksen kohderyhmänä ovat saapuriserien II/04 ja 1/05 varusmiehet (n=952),</p>	<p>Merivoimien liikuntakoulutuksen ja yleisen varusmieskoulutuksen mielekkyyden edesauttaminen näyttäisi olevan perustana kehitykselle ja ehkä myöskin liikuntakipinän syntymiselle.</p>
<p>Yhteisöllisyys ja vaikuttaminen kansalaistoinnilla</p> <p>Nygren E.</p> <p>Liikuntatieteiden laitos</p> <p>Liikuntasosiologian pro gradu–tutkielma</p> <p>Jyväskylän yliopisto 2008</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena on arvioida Suomen Ladun ja sen paikallisyhdistysten vaikutuksia jäsenistön ja muiden toiminnan piirissä olevien liikkumiseen ja hyvinvointiin.</p>	<p>Tutkittavat paikallisyhdistykset ovat Ounasvaaran Latu Rovaniemeltä, Puijon Latu Kuopiosta sekä Jyväskylän Latu ja Helsingin Latu.</p> <p>N = 488</p>	<p>Yhteisöllisyys järjestön toiminnassa näkyy monella tavalla. Yhdistysaktiiveilla sosiaalisella aspektilla on voimakas merkitys osallistumisessa.</p>

Liite 3. kyselykaavake

Tietoa tutkimuksen eettisistä periaatteista

Tämä tutkimus kuuluu Tekesin ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulun rahoittamaan Voi hyvin nuori –tutkimushankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on löytää uusia keinoja tukea nuorten aikuisten hyvinvointia.

Kyselytutkimuksen toteuttaminen tapahtuu hankkeen henkilökunnan, viiden opinnäytetyöntekijän ja heidän ohjaajansa yhteistyönä. Kysely jakautuu neljään kokonaisuuteen. Opinnäytetöiden lisäksi aineistoa tullaan tarkastelemaan hankkeen kokonaisraportoinnissa ja erilaisissa tieteellisissä artikkeleissa. Raportoinnissa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä, johon kuuluvat mm. rehellisyys, suunnitelmallisuus, huolellisuus, raportoinnin avoimuus ja eettisesti kestävä aineiston keräämistapa.

Kysely sisältää kysymyksiä työstä, opiskelusta, harrastuksista, parisuhteesta ja erilaisista käyttäytymisen alueista kuten liikenne, Internet ja seksuaalisuus. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Vastaaminen tapahtuu nimettömänä ja ilman yksilöintiä mahdollistavia tunnisteita.

Vastaukset tulevat olemaan vain hankkeeseen kuuluvien tutkijoiden käsiteltävänä. Lomakkeet luetaan koneellisesti Helsingin yliopiston koulutuksen arviointikeskuksessa. Datan varmuuskopioinnin ja arkistoinnin jälkeen lomakkeet tuhoetaan tavalla, joka ei mahdollista lomakkeiden joutumista sivullisten käsiin. Vastauksia käsittelevillä tutkijoilla ei ole mahdollista tunnistaa yksittäisiä vastaajia. Tutkimuksen tulokset raportoidaan tilastollisesti, mikä ei myöskään paljasta yksittäisiä vastaajia. Kyselyn data tullaan tallentamaan yhteiskuntatieteelliseen arkistoon, josta sen voivat saada käyttöönsä vain kyselyn toteuttamiseen osallistuneet tutkijat.

Hyvä palvelusvelvollinen!

Tässä kyselyssä tarkastellaan maanpuolustusvelvollisuuttaan suorittavien (varusmiespalvelus tai siviilipalvelus) elämäntilannetta ja suunnitelmia. Kysymykset liittyvät työhön, opiskeluun, harrastuksiin, parisuhteeseen ja muuhun vapaa-aikaan. Kysely on osa Kymenlaakson ammattikorkeakoulun toteuttamaa ja Teikesin rahoittamaa Voi hyvin nuori – tutkimushanketta. Tutkimustuloksia hyödynnetään kehitettäessä toimenpiteitä, jotka tukevat nuorten osallistumista ja aktiivisuutta yhteiskunnassa.

Kysely tuottaa arvokasta tietoa varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten elämäntilanteista ja asenteista. Tutkimuksen onnistumiseksi on tärkeää, että täytät huolella kyselyn. Kaikki antamasi tiedot ovat nimettömiä ja luottamuksellisia. Kerätyt tiedot käsittelevät vain tutkijat. Tutkimustulokset raportoidaan tilastollisina kokonaisuuksina. Yksittäistä vastaajaa ei niistä voi tunnistaa.

Vastausohjeet: Valitse Sinulle parhaiten sopiva vaihtoehto. Valitse vain yksi vaihtoehto, ellei toisin ole mainittu. Siirtymistä on ohjattu nuolten lisäksi vastausvaihtoehtoissa olevilla ohjeistuksilla (esim. siirry kysymykseen 4).

Harrastukset ja järjestötoiminta

1. Missä määrin olet suuntautunut seuraaviin harrastuksiin?

	En lainkaan	Vain vähän	Jossain määrin	Melko paljon	Hyvin paljon
Yksilöurheiluun/yksilöliikuntaan					
Joukkuelajeihin					
Musiikin tuottamiseen (soittaminen, säveltäminen jne.)					
Musiikin kuunteluun					

Sosiaaliseen vaikuttamiseen Internetissä (esim. blogit)					
Ohjelmointiin					
Muuhun tietotekniikkaan					
Graafiseen osaamiseen					
Kuvataiteeseen					
Luonnontieteisiin tai matematiikkaan					
Autoon, moottoripyörään tai muuhun ajoneu- voon liittyvään harrastukseen					
Muuhun tekniikkaan					
Kädentaitoihin (rakentaminen, puutyöt, pie- noismallit jne.)					
Keräilyharrastukseen					
Luonnossa liikkumiseen (esim. kalastus, met- sästys)					
Kirjoittamiseen					
Kirjallisuuteen/lukemiseen					
Valokuvaukseen					

2, Oletko löytänyt palveluksesi aikana uuden harrastuksen?

- 1) Ei
- 2) Kyllä

3. Kuinka luontevaksi koet palaamisen palvelusaikaasi edeltävään sosiaaliseen elämään seuraavissa asioissa?

	Hyvin epäluontevaksi	Melko epäluontevaksi	En luontevaksi eikä epäluontevaksi	Melko luontevaksi	Hyvin luontevaksi	Ei kyseistä toimintoa tai sosiaalista elämää
Opiskelu- tai työpaikan sosiaaliset suhteet						
Harrastuksen kaveripiiri						
Vapaa-ajan vietto						
Ystäväpiiri						

Miten arvioisit palvelusajan vaikuttavan harrastusaktiivisuuteesi, kun vertaat kotiutumisesi jälkeistä vaihetta palvelustasi edeltäneeseen tilanteeseen

Vähentää paljon	Vähentää jossakin	Ei vaikutusta	Lisää jossakin määrin	Lisää paljon

5. Millaisessa seurassa toimit tai vietät aikaasi mieluiten seuraavissa tilanteissa? Valitse mieluisin vaihtoehto.

	Yksin	Kaksin	3-5 hengen ryhmässä	6-10 hengen ryhmässä	Suuremmassa kuin 10 hengen ryhmässä
Normaalina arki-iltana					
Liikuntaharrastuksessa					
Muussa sinulle tärkeässä harrastuksessa					
Juhliessasi jotain merkittävää					
Viettäessäsi aikaa lomalla					

6. Kuinka aktiivisesti osallistuit seura- tai järjestötoimintaan ennen palvelusaikaasi?

	En ollenkaan	Satunnaisesti	Muutaman kerran kuussa	1-2 kertaa viikossa	3-6 kertaa viikossa	Päivittäin
a) Urheiluseuran toiminta						
b) Ympäristöjärjestö, kuten Luonto-Liitto, BirdLife, WWF, Greenpeace tai muu vastaava						
c) Lapsi- ja nuorisotoimintaa järjestävä järjestö (partio, 4H, Mannerheimin Lastensuojeluliitto tai muu vastaava)						
d) Vapaaehtoinen pelastustoiminta, kuten vapaaalokunta, Punainen Risti, tiepalveluyhdistykset tai muu vastaava						
e) Seurakunnan järjestämä toiminta tai harrastus						
f) Poliittinen järjestötoiminta						

7. Kuinka usein olet osallistunut palveluspaikkasi liikuntakerhon toimintaan?

En ollenkaan	Satunnaisesti	1-3 kertaa kuukaudessa	1-2 kertaa viikossa	3-6 kertaa viikossa	Päivittäin

8. Kuinka tyytyväinen olet liikuntakerhon toimintaan?

- a) Erittäin tyytymätön
- b) Melko tyytymätön
- c) En tyytymätön enkä tyytyväinen
- d) Melko tyytyväinen
- e) Erittäin tyytyväinen

9. Kuinka usein olet harrastanut palvelukseen kuulumatonta liikuntaa liikuntakerhon ulkopuolella?

En ollenkaan	Satunnaisesti	1-3 kertaa kuukaudessa	1-2 kertaa viikossa	3-6 kertaa viikossa	Päivittäin

